

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут _____ **Навчально-науковий інститут економіки і управління**
Кафедра _____ **економіки і права**

«До захисту в ЕК»
Директор інституту
_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 202_ р.

« ____ » _____ 202_ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства»
на тему: Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства

Виконала здобувач 4 курсу групи ЕП-4-1

Пономарьова Марія Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Рябенко Володимир Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Кулинич Ю.М.
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі
немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____ (підпис)

Київ – 2023 р

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права
Анатолій ЗАЙНЧКОВСЬКИЙ
«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Пономарьової Марії Іванівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства»
керівник роботи Рябенко Володимир Володимирович, кандидат економічних наук, доцент
затверджені наказом закладу вищої освіти від «05» грудня 2022 року №865-КС
2. Строк подання здобувачем роботи 07 червня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2020-2022 роки ПрАТ «Карлсберг», мережа Інтернет.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ, Розділ 1. Теоретичні засади оновлення основних засобів підприємства. 1.1 Економічна сутність основних засобів підприємства. 1.2 Класифікація та значення основних засобів. 1.3 Фактори, що впливають на ефективність використання основних засобів. 1.4 Методичні підходи щодо оновлення основних засобів підприємства. Розділ 2. Аналіз фінансово-господарської діяльності та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Карлсберг». 2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Карлсберг». 2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг». 2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства. 2.4. Аналіз ефективності використання та оновлення основних засобів ПрАТ «Карлсберг». Розділ 3. Шляхи та напрями основних засобів ПрАТ «КАРЛСБЕРГ». 3.1 Напрями вдосконалення використання основних засобів підприємства. 3.2

Економічне обґрунтування впроваджених пропозицій щодо оновлення основних засобів. 3.3 Вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу Робота містить 31 таблицю, 8 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 05.12.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	10.03.2023р.	виконано
2	Написання розділу 1	31.03.2023р.	виконано
3	Робота над розділом 2	07.05.2023р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	14.05.2023р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	19.05.2023р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	7.06.2023р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	07.06.2023р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	14.06.2023 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» Національний університет харчових технологій, Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена вирішенню проблем наукових і практичних завдань обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства.

У першому розділі досліджено теоретичні основи оновлення основних засобів підприємства, класифікацію та значення цих засобів, фактори, що впливають на ефективність їх використання, а також методичні підходи до оновлення основних засобів підприємства, включаючи визначення потреби в оновленні, вибір оптимальних стратегій оновлення та оцінку ефективності витрат на оновлення основних засобів.

У другому розділі проаналізовано господарську діяльність та ефективність використання основних засобів ПрАТ «Карлсберг ». Розглядаються основні аспекти діяльності компанії, такі як галузь, в якій вона працює, основні напрямки діяльності, розмір підприємства, ринкова позиція та інші важливі характеристики. Зокрема, аналіз наявності та стану основних засобів підприємства, аналіз оборотних коштів підприємства, проведено оцінку фінансового стану підприємства, показники ефективності, рентабельність основних засобів та інші фактори, що впливають на оновлення основних засобів.

У третьому розділі розглянуто напрями вдосконалення використання основних засобів підприємства. Досліджуються можливі шляхи оновлення основних засобів, впровадження нових технологій та інші заходи для забезпечення оптимального оновлення основних засобів, аналізується вплив запропонованих заходів на результати діяльності підприємства. Розглядаються очікувані зміни в продуктивності, витратах, якості продукції, конкурентоспроможності та інших показниках після впровадження запропонованих заходів з оновлення основних засобів.

Ключові слова: основні засоби, аналіз основних засобів, оновлення основних засобів, ефективність використання основних засобів, активна частина ОЗ, фондвіддача, знос, амортизація, оновлення, відтворення, оборотні активи, трудові ресурси, ефективність, економічні ресурси, витрати, прибуток, рентабельність.

SUMMARY

Qualification work for the degree of "Bachelor" in specialty 051 "Economics", educational and professional program "Enterprise Economics" National University of Food Technologies, Kyiv, 2023.

The qualification work is devoted to solving the problems of scientific and practical tasks of substantiating measures to renew the fixed assets of the enterprise.

The first chapter examines the theoretical foundations of the renewal of fixed assets of an enterprise, the classification and importance of these assets, the factors influencing the efficiency of their use, as well as methodological approaches to the renewal of fixed assets of an enterprise, including determining the need for renewal, choosing optimal renewal strategies and evaluating the effectiveness of the costs of renewing fixed assets.

The second section analyzes the economic activity and efficiency of use of fixed assets of PJSC "Carlsberg". The main aspects of the company's activities are considered, such as the industry in which it operates, the main areas of activity, the size of the enterprise, market position and other important characteristics. In particular, the analysis of the availability and condition of fixed assets of the company, the analysis of working capital of the company, the assessment of the financial condition of the company, performance indicators, profitability of fixed assets and other factors affecting the renewal of fixed assets are analyzed.

The third section considers the directions of improving the use of fixed assets of an enterprise. Possible ways of renewal of fixed assets, introduction of new technologies and other measures to ensure optimal renewal of fixed assets are studied, the impact of the proposed measures on the results of the enterprise is analyzed. The expected changes in productivity, costs, product quality, competitiveness and other indicators after the implementation of the proposed measures for the renewal of fixed assets are considered.

Keywords: fixed assets, fixed assets analysis, fixed assets renewal, efficiency of fixed assets use, active part of fixed assets, capital productivity, depreciation,

amortization, renewal, reproduction, current assets, labor resources, efficiency, economic resources, costs, profit, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Економічна сутність основних засобів підприємства	11
1.2 Класифікація та значення основних засобів	17
1.3 Фактори, що впливають на ефективність використання основних засобів ..	22
1.4 Методичні підходи щодо оновлення основних засобів підприємства	30
Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ»	41
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Карлсберг»	41
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг».....	49
2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства	58
2.4. Аналіз ефективності використання та оновлення основних засобів ПрАТ «Карлсберг».....	75
Висновки до розділу 2	81
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ»	83
3.1 Напрями вдосконалення використання основних засобів підприємства.....	83
3.2 Економічне обґрунтування впроваджених пропозицій щодо оновлення основних засобів	88
3.3 Вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства.....	99
Висновки до розділу 3	105
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	109
ДОДАТКИ	113

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Основним елементом матеріально-технічної бази кожного підприємства є основні засоби, які мають важливу роль для підприємства у будь-який період економічного розвитку. Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства передбачає оцінку ефективності різних варіантів оновлення засобів, враховуючи витрати на їх придбання, експлуатацію та ремонт, очікувані доходи та прибуток, а також ризики та можливість їх зменшення.

Крім того, економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства може бути корисним при прийнятті рішень щодо використання фінансових ресурсів, плануванні інвестиційних проектів, визначенні джерел фінансування та інших аспектах діяльності підприємства.

Дослідженням стану основних засобів підприємств займалися багато науковців з різних галузей науки, таких як економіка, фінанси, менеджмент, технічні науки та інші. Деякі з найбільш відомих науковців у цій області науки включають Михайлов А.М., Бутинець Т.А., Гречко С.М., Неміш Ю.В., Юрчишена Л. В., Кафка С.М., Агрес О.Г. та інші. Напрацювання науковців мають вагомe значення у розвитку та обґрунтуванні стану основних засобів.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення сутності поняття основних засобів, вивчення теоретичних аспектів використання та оновлення основних засобів, визначення підходів щодо удосконалення стану основних засобів.

Для досягнення поставленої мети визначено й вирішено наступні **завдання:**

- визначити сутність та класифікацію основних засобів;
- дослідити фактори впливу на ефективність використання основних засобів;
- вивчення методичних підходів щодо оцінки стану засобів виробництва;
- проаналізувати господарську діяльність об'єкта дослідження;
- обрахувати основні показники фінансово-економічної діяльності;

- оцінити стан підприємства та визначити слабкі місця у використанні основних засобів;

- економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства;

- обґрунтування запропонованих заходів щодо оновлення основних засобів та підсумки роботи.

Об'єктом дослідження є ПрАТ «Карлсберг».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні питання щодо оновлення та ефективного використання основних засобів досліджуваного харчового підприємства.

Методи дослідження. У роботі було використано декілька методів дослідження, для обґрунтування сутності поняття «основні засоби» використаний абстрактно-теоретичний, аналіз проводився на основі фінансових звітностей підприємства, аналізу й синтезу. Для дослідження господарської діяльності підприємства використано горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, моделювання та прогнозування.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Основний зміст роботи викладено на 97 сторінках. Робота містить 31 таблицю, 8 рисунків та 6 додатків. Список використаних джерел нараховує 35 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність основних засобів підприємства

Основні засоби (далі – ОЗ) формують матеріально-технічну базу підприємства, саме вона забезпечує діяльність підприємства. Матеріально-технічна база є важливою складовою успішної діяльності підприємства. Вона дозволяє забезпечити виробництво та надання послуг відповідного якості та обсягу. При цьому важливо не тільки наявність необхідних ресурсів, а й їх раціональне використання та планування.

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених існує багато точок зору до трактування поняття «основні засоби», найтипівіші з яких наведено у наступних абзацах.

Спираючись на теоретичні трактування в економічній теорії, Завадський Й.С. стверджує що, основні засоби- це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється [1].

Гречко С.М. стверджує що, основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності [2].

Неміш Ю.В. дав визначення, що основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в аренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання [3].

Агрес О.Г. дав поняття, що основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань [4].

Основні засоби підприємства - це матеріальні активи, призначені для використання виробництвом на протязі більш тривалого часу (зазвичай понад один рік) з метою створення товарів або послуг.

Економічна сутність основних засобів полягає у тому, що вони є важливим елементом виробничого потенціалу підприємства, що дозволяє забезпечити стабільний та ефективний рівень виробництва. Основні засоби підприємства можуть включати устаткування, будівлі, споруди, транспортні засоби та інші активи, які не підлягають швидкому зношенню та мають високу вартість.

Основні засоби ПрАТ «Карлсберг» включають в себе великий комплекс промислових підприємств, що складаються з машинобудівних заводів, металургійних підприємств, а також трубних виробництв. Компанія має значні власні ресурси, зокрема, джерела залізної руди та вугілля, що дозволяє забезпечувати високу якість та ефективність своєї продукції.

Основні засоби «Карлсберг» включають в себе велику кількість різноманітного обладнання, зокрема, прокатні стані, газові та електричні печі, машини для згинання та різання металу, трубні вальці та інші. Крім того, компанія володіє власною логістичною мережею, що дозволяє забезпечувати ефективний транспорт продукції до споживачів.

Оскільки основні засоби є ключовими компонентами її діяльності, компанія приділяє велику увагу їхньому стану та ефективному використанню. Зокрема, проводяться регулярні огляди та технічне обслуговування обладнання,

планується його оновлення та розширення, що дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною на міжнародному ринку.

Використання основних засобів підприємства дозволяє збільшити його продуктивність та знизити витрати на виробництво. Підприємство може здійснювати ефективні інвестиції в оновлення та модернізацію своїх основних засобів, щоб забезпечити високу якість виробів та конкурентоспроможність на ринку.

Карлсберг вкладає значні кошти у модернізацію та удосконалення виробничих ліній, щоб забезпечити оптимальне використання обладнання та знизити витрати на його експлуатацію. Також компанія регулярно проводить аудит стану основних засобів, що дозволяє вчасно виявляти потребу в їх оновленні та ремонті.

Загалом, ефективне управління основними засобами є ключовим елементом успішної діяльності підприємства, особливо в умовах зростаючої конкуренції та швидкісних змін на ринку. Карлсберг успішно впроваджує стратегію збалансованого розвитку та інвестування в основні засоби, що дозволяє їй забезпечувати стабільний ріст та зберігати своє лідерство в галузі.

Оскільки основні засоби є великими та довготривалими інвестиціями, то ефективне управління ними є важливим елементом успішної діяльності підприємства. Ефективне управління основними засобами полягає у раціональному використанні їх ресурсів, оптимізації витрат на їх утримання та підтримку їх експлуатації в належному стані.

Основні засоби підприємства також можуть бути використані як забезпечення залучення фінансових ресурсів від банків та інших кредиторів. Наприклад, підприємство може отримати кредит, використовуючи свої основні засоби як заставу для погашення боргу.

При цьому важливим аспектом є ефективне управління ризиками, пов'язаними з використанням основних засобів як застави. Недооцінка ризиків може призвести до втрати основних засобів та інших фінансових проблем підприємства.

Окрім того, в умовах швидкої зміни технологій та ринкових умов, ефективне управління основними засобами є важливим елементом стратегії розвитку підприємства. Оновлення та модернізація основних засобів може забезпечити підприємству перевагу на ринку та збільшити його конкурентоспроможність.

Економічна сутність основних засобів підприємства полягає у їхньому важливому значенні для забезпечення стабільної та ефективної діяльності підприємства, можливості залучення фінансових ресурсів та стратегії розвитку підприємства. Однак, ефективне управління основними засобами є важливим елементом успішної діяльності підприємства та вимагає раціонального використання їх ресурсів та оптимізації витрат на їх утримання.

Для ефективного управління основними засобами підприємства необхідно проводити їхню інвентаризацію та оцінку, планувати їхнє використання та здійснювати контроль за їхнім станом.

Інвентаризація основних засобів - це процес визначення кількості, якості та стану основних засобів підприємства на конкретний момент часу. Вона дозволяє отримати повну інформацію про наявні основні засоби та їхню якість, визначити потребу у ремонті та заміні зношених елементів.

Оцінка основних засобів - це визначення їхньої ринкової вартості. Вона дозволяє оцінити фінансову вартість основних засобів підприємства, що дає змогу планувати витрати на їх ремонт, модернізацію, заміну або придбання нових засобів.

Планування використання основних засобів - це процес визначення пріоритетів використання основних засобів та розподілу ресурсів на їх утримання та розвиток. Планування дозволяє підприємству забезпечити ефективне використання основних засобів, уникнути їхнього надмірного зношування та зменшити ризики витрат на їх утримання.

Контроль за станом основних засобів - це систематична перевірка стану та ефективності використання основних засобів. Контроль дозволяє вчасно

виявляти потребу у ремонті та заміні зношених елементів, а також уникнути недостачі основних засобів на підприємстві.

Тож, ефективне управління основними засобами підприємства – це важливий елемент успішної діяльності підприємства, який дозволяє забезпечити його стабільний розвиток та конкурентну позицію на ринку. Недбале ставлення до управління основними засобами може призвести до зниження їх ефективності та рентабельності, а також до значного збільшення витрат на їх утримання та ремонт.

Правильне управління основними засобами підприємства дозволяє підтримувати їх високу ефективність та продуктивність, зберігати їх вартість та знижувати витрати на їх утримання. В результаті цього підприємство може збільшувати свій прибуток та розширювати свою діяльність.

Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства має велике значення для його стабільного розвитку та успішної діяльності. Воно дозволяє визначити необхідність заміни зношених елементів та розвитку виробничої бази, розрахувати економічну доцільність таких заходів та планувати витрати на їх реалізацію.

Управління основними засобами підприємства має на меті забезпечення їх ефективного використання та оптимізації витрат на їх утримання. Для досягнення цієї мети необхідно проводити систематичний контроль за станом основних засобів, регулярно оцінювати їх технічний та економічний стан, планувати заходи щодо їх модернізації та ремонту.

Таким чином, правильне управління основними засобами підприємства є важливою складовою його успішної діяльності. Оновлення та модернізація основних засобів є важливим елементом розвитку підприємства, оскільки це дозволяє збільшити ефективність виробництва та підвищити його конкурентоспроможність на ринку. Ефективне управління матеріально-технічною базою підприємства передбачає комплексний аналіз технічних, фінансових та економічних показників, а також відповідні регулярні заходи щодо їх покращення.

ПрАТ «Карлсберг» активно застосовує нові технології та інноваційні рішення у виробничому процесі, що дозволяє їй знижувати витрати та підвищувати якість продукції. Наприклад, Карлсберг використовує спеціальні програмні засоби для оптимізації прокату металевих виробів та зменшення витрат на енергію.

Крім того, важливо пам'ятати, що управління основними засобами підприємства повинно здійснюватися відповідно до стратегії розвитку підприємства та забезпечувати підвищення його конкурентоспроможності на довгострокову перспективу. Тому, прийняття рішень щодо оновлення та модернізації основних засобів, необхідно здійснювати з урахуванням факторів зовнішнього середовища, попиту на ринку, технологічних тенденцій та інших факторів, що можуть вплинути на ефективність діяльності підприємства.

Важливо забезпечити ефективне використання основних засобів підприємства, що передбачає раціональне планування їхнього використання, забезпечення необхідного рівня технічної підтримки та ремонту, а також контроль за їхнім станом та використанням.

У процесі управління основними засобами підприємства також важливо враховувати можливості їхнього використання для забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку. Зокрема, підприємства можуть використовувати сучасні технології та основні засоби, які сприяють зменшенню викидів шкідливих речовин та покращенню якості довкілля.

«Карлсберг» ставить перед собою амбіційну мету зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище, що стає все важливішим в умовах зростаючої екологічної свідомості суспільства. Карлсберг використовує екологічно чисті технології, зокрема, підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії.

У сучасних умовах, коли економіка стає все більше глобалізованою та конкурентною, ефективне управління основними засобами підприємства є ключовим фактором для забезпечення його стійкого розвитку та успіху на ринку. Тому, підприємства повинні систематично аналізувати стан своєї матеріально-

технічної бази, визначати потреби у її оновленні та розвитку, та здійснювати відповідні заходи щодо покращення ефективності їхньої діяльності.

1.2 Класифікація та значення основних засобів

Основні засоби можна класифікувати за наступними ознаками:

1. За видами діяльності: виробничі, транспортні, офісні, науково-дослідні, технічні та інші.

2. За формою власності: власні, орендовані, лізинговані.

3. За способом одержання: купівля, будівництво, отримання в дар, переміщення з іншого підприємства.

4. За ступенем готовності: незавершене будівництво, готові до використання.

5. За відомчим призначенням: машини, обладнання, транспортні засоби, будівлі, споруди тощо.

Основні засоби є важливою складовою балансу підприємства і впливають на його фінансову стійкість та здатність до виробництва. Оцінка їх вартості і правильне ведення обліку є важливими завданнями для забезпечення ефективного використання ресурсів підприємства та підтримки його діяльності.

Згідно з типовою класифікацією, основні засоби можна розділити на кілька категорій в залежності від їх галузевої приналежності, власності, використання та призначення. За галузевою приналежністю основні засоби можуть бути промисловими, сільськогосподарськими, будівельними, транспортними, торговельними та зв'язку. За власністю основні засоби можуть бути власні підприємству або орендовані. За використанням основні засоби можуть бути діючими або недіючими. За призначенням основні засоби можуть бути виробничими або невиробничими. Подану класифікацію можна знайти на рисунку 1.1 [5].

До категорії власних основних засобів належать ті, що є власністю конкретного підприємства. Вони можуть бути сформовані за рахунок статутного (пайового, акціонерного) капіталу, додаткового фінансування з відповідних

джерел для розширення виробництва або з власних прибутків. З орендованими основними засобами ситуація інша - вони не належать конкретному підприємству, але використовуються ним у господарській діяльності на підставі договору оренди. Орендовані основні засоби відображаються в балансі тільки орендодавця, що уникне подвійного обліку [5].

До категорії діючих основних засобів відносяться ті, що перебувають у використанні, включаючи тимчасово неактивні або здані в оренду іншим підприємствам на умовах договору. Натомість, до категорії недіючих основних засобів відносяться ті, що знаходяться в резерві (на складі, в запасі) [5].

Основні засоби можуть бути класифіковані за різними ознаками, що представлені на рисунку 1.

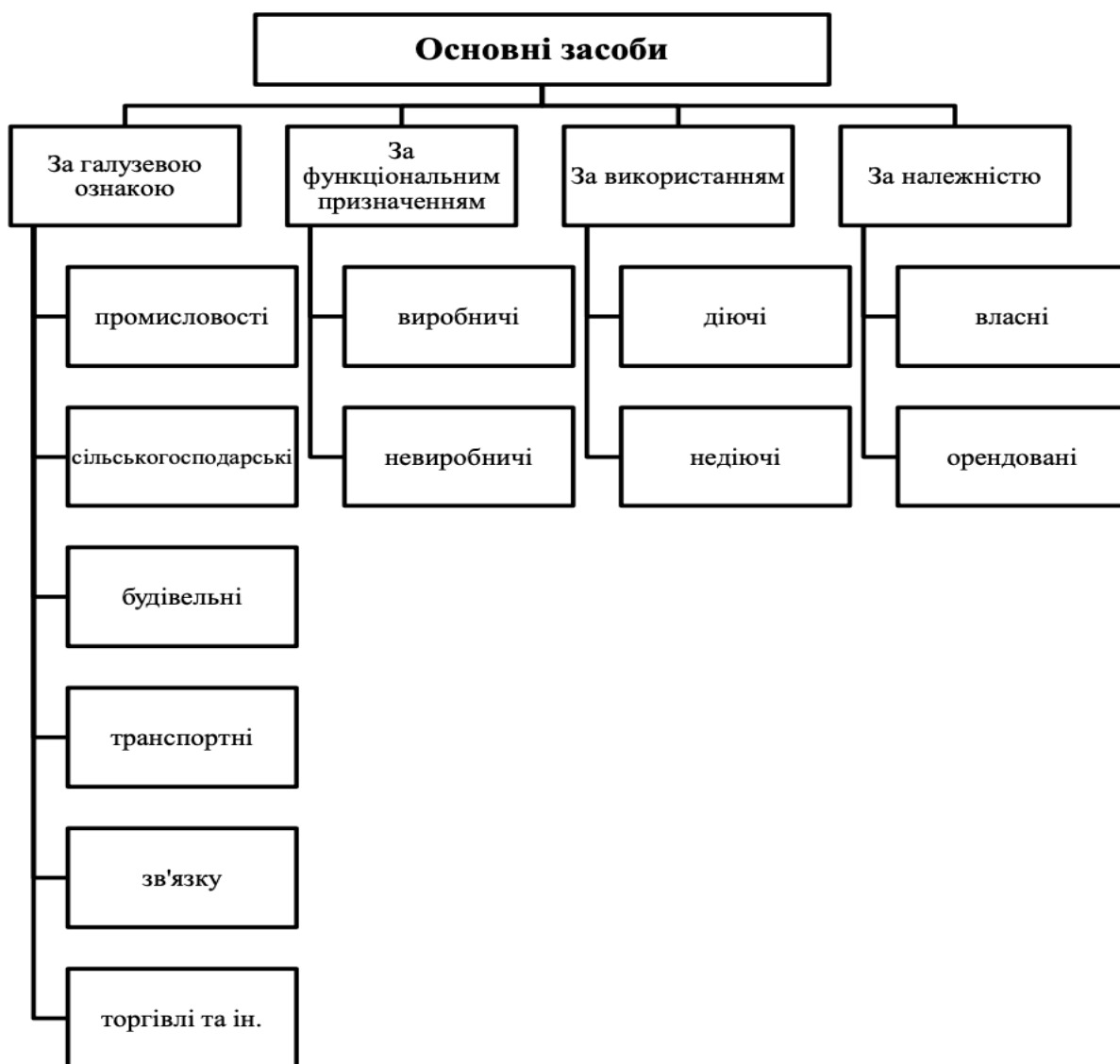

Рис. 1.1 Класифікація основних засобів. Складено автором на основі джерела [5]

- 1) За складом та призначенням.
- 2) За спрямованістю використання кошти поділяються на виробничі і невиробничі кошти.

До виробничих основних засобів належать ті, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або створюють умови для його здійснення. Це можуть бути машини, обладнання, інструменти та інші засоби, які використовуються для виробництва товарів або надання послуг.

Натомість, до невиробничих основних засобів належать об'єкти, які не безпосередньо беруть участь у виробничому процесі, але все ж сприяють його здійсненню. Це можуть бути будівлі, споруди, комунікаційні системи, транспортні засоби та інші об'єкти, які забезпечують інфраструктуру і зручні умови для ведення виробництва, але самі не є прямими учасниками виробничого процесу. Це об'єкти соціальної сфери, що є на балансі підприємства, а також об'єкти, за допомогою яких здійснюється побутове обслуговування виробничого персоналу.

- 3) За ступенем використання кошти поділяються на такі:
 - в експлуатації;
 - у запасі (резерві);
 - в ремонті;
 - у стадії добудови, дообладнання, реконструкції, модернізації та часткову ліквідацію.

4) Основні кошти діляться за належністю так:

- Належать організації на правах власності;
- перебувають у господарському віданні (оперативному управлінні);
- оформлені в оренду (безоплатне користування, довірче управління).

Проведення аналізу основних засобів може здійснюватися за кількома напрямками, комплексна розробка яких дозволяє оцінити структуру, динаміку та ефективність використання основних засобів та довгострокових інвестицій. На вибір напряму аналізу впливає потреба керуючої системи тих чи інших аналітичних даних.

Аналіз витрат за утримання і експлуатацію устаткування елементом аналізу собівартості продукції. Аналіз зміни величини та структури основних засобів та інвестиційний аналіз є прерогативою фінансового аналізу.

Оцінку ефективності використання основних засобів та витрат з їх експлуатації включають до складу управлінського аналізу. Однак чіткої межі між цими видами аналізу немає [19].

Виробничі основні засоби є інструментами праці, які працівники використовують для впливу на предмет праці. Вони також можуть представляти матеріальні умови, необхідні для здійснення процесу торгівлі, заготівель, виробництва та інших видів діяльності. Ці основні засоби безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або допомагають йому. Вони циклічно використовуються у повторюваних виробничих циклах, поступово зношуються і, не змінюючи своєї фізичної форми, переносять свою вартість на виготовлений продукт.

З іншого боку, невиробничі основні засоби є необхідною умовою для суспільного відтворення. Вони включають основні засоби, які не безпосередньо беруть участь у основній діяльності, але служать для задоволення потреб. Вони функціонують тривалий час і поступово зношуються, проте їх вартість не переносяться на матеріальні блага, оскільки вони не беруть участі у виробництві. Відшкодування втраченої вартості таких основних засобів здійснюється за рахунок національного доходу [5].

Основні виробничі засоби поділяються за галузями діяльності наступним чином: промисловість, сільське господарство, транспорт, зв'язок, будівництво, торгівля, громадське харчування, лісове господарство, матеріально-технічне постачання і збут, заготівлі, інші види діяльності у сфері матеріального виробництва, а також житлово-комунальне господарство, охорона здоров'я, фізична культура, соціальне забезпечення, освіта, культура, мистецтво, наука та наукове обслуговування, кредитування, управління, а також основні засоби, що використовуються громадськими організаціями.

У бухгалтерському обліку, відповідно до П(С)БО 7, основні засоби розділяються на наступні групи:

1. Земельні ділянки.
2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
3. Будинки, споруди та передавальні пристрої.
4. Машини та обладнання.
5. Транспортні засоби.
6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі).
7. Робоча і продуктивна худоба.
8. Багаторічні насадження.
9. Інші основні засоби.

Ці групи визначені з метою класифікації основних засобів у бухгалтерському обліку, щоб забезпечити належне облікування та звітність щодо різних категорій активів, які відносяться до основних засобів підприємства.

У системі оподаткування виділяють 16 груп основних засобів та інших необоротних активів [7].

Отже, із зазначених норм маємо такі критерії для визнання ОЗ:

- 1) контрольованість;
- 2) матеріальність;
- 3) строк корисного використання (експлуатації) понад рік або операційного циклу, якщо він довший за рік;
- 4) отримання в майбутньому економічних вигід від використання такого активу;
- 5) можливість достовірної оцінки;
- 6) призначення — визначається їх використанням в процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам, а також для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.

Згідно з нормативною базою існує кілька способів класифікації основних засобів. Одним із способів є класифікація згідно з функціональними

призначеннями. В рамках цієї класифікації основні засоби можуть бути поділені на виробничі, адміністративно-господарські та інші.

Виробничі основні засоби включають машини, обладнання, інструменти, транспортні засоби та інші об'єкти, які використовуються безпосередньо в процесі виробництва товарів або надання послуг.

Адміністративно-господарські основні засоби включають будівлі, споруди, меблі та інші об'єкти, які використовуються для забезпечення адміністративної та господарської діяльності підприємства.

Інші основні засоби включають об'єкти, які не можуть бути віднесені до виробничих або адміністративно-господарських, такі як тварини, рослини, нематеріальні активи (наприклад, права на інтелектуальну власність).

Іншим способом класифікації основних засобів є їх поділ за призначенням. В рамках цієї класифікації основні засоби можуть бути поділені на основні засоби для виробництва, основні засоби для адміністративно-господарської діяльності та основні засоби для інших цілей (наприклад, для інвестування).

Не дивлячись на різні способи класифікації, основні засоби є важливими складовими активів підприємства і мають значний вплив на фінансові результати його діяльності.

1.3 Фактори, що впливають на ефективність використання основних засобів

Ефективне використання основних засобів є важливим аспектом успішної діяльності підприємства. Для досягнення гарних результатів компанії тож, для їх досягнення варто звернути увагу на фактори, які скоригують та направлять на підвищення ефективності використання ОЗ.

Нижче наведено декілька факторів, які можуть впливати на ефективність використання основних засобів:

1. Комплектність та технічний стан основних засобів. Основні засоби повинні бути у належному стані, забезпечувати необхідну продуктивність та

якість виробництва. Недостатнє обладнання або його несправність можуть призвести до зниження продуктивності та погіршення якості виробництва.

2. Використання технологій та інновацій. Впровадження новітніх технологій та інноваційних рішень може підвищити ефективність використання основних засобів та покращити якість виробництва.

3. Система управління підприємством. Належна система управління може забезпечити ефективне використання основних засобів, включаючи їх оптимальне розміщення та планування обслуговування.

4. Інтенсивність використання основних засобів. Підприємства можуть підвищити ефективність використання основних засобів шляхом збільшення часу їх використання, зменшення перерв між використанням та зниженням часу на обслуговування.

5. Інтенсивність виробництва. Ефективність використання основних засобів може підвищуватись за рахунок збільшення обсягів виробництва та покращення організації виробництва.

6. Ціни на енергоресурси та сировину. Вартість енергоресурсів та сировини може значно впливати на ефективність використання ОЗ, особливо для підприємств, що мають велику енергоємність та залежні від сировинних ресурсів.

7. Кваліфікація працівників. Кваліфіковані та досвідчені працівники можуть допомогти в оптимальному використанні основних засобів та уникненні непередбачених ситуацій.

8. Фінансові ресурси. Недостатні фінансові ресурси можуть стати перешкодою для ефективного використання основних засобів, зокрема, для їхнього заміщення та обслуговування.

Враховання цих факторів може допомогти підприємству забезпечити оптимальне використання основних засобів та досягнення успіху в бізнесі.

Існують фактори зовнішнього середовища, які безпосередньо впливають та визначають внутрішню політику підприємства, проте врахувати або

передбачити їх дуже важко – екзогенні фактори. Розрізняють: економічні, соціальні, правові, науково-технічні.

Ефективність використання основних засобів на підприємстві може бути значно вплинута екзогенними факторами. Найбільш відомими з них є:

1. Політична стабільність. Нестабільна політична ситуація може вплинути на діяльність підприємства, зокрема на його можливість здійснювати інвестиції в основні засоби, забезпечення безпеки майна та сприяння його ефективному використанню.

2. Економічна кон'юнктура. Стан економіки країни, динаміка ринку, вартість сировинних матеріалів, валютний курс та інші економічні чинники можуть впливати на ефективність використання основних засобів на підприємстві.

3. Технологічні зміни. Швидкий розвиток технологій та впровадження нових принципів техніки може вимагати модернізації та заміни основних засобів на більш продуктивні та ефективні.

4. Демографічні зміни. Розмір та склад населення, вік та структура робочої сили можуть вплинути на попит на вироблені продукти та послуги та змінити спосіб використання основних засобів.

5. Конкуренція. Наявність конкурентів на ринку може вимагати змін в методах та процесах виробництва, що можуть вплинути на ефективність використання основних засобів.

Враховання екзогенних факторів може допомогти підприємству прогнозувати та уникати можливих ризиків та досягати оптимальної ефективності використання основних засобів.

Ендогенні фактори можуть бути описані як фактори, що виникають у внутрішньому середовищі підприємства. Вченими було виокремлено наступні основні групи таких факторів:

1. Економічні фактори включають конкурентні позиції підприємства на ринку, збут продукції, амортизаційну політику, політику формування та

розподілу прибутку підприємства, а також маркетингову політику, включаючи рекламну діяльність підприємства.

2. Трудові фактори охоплюють ефективність кадрової політики, кваліфікаційні характеристики персоналу, їх соціальне забезпечення і методи мотивації.

3. Адміністративно-управлінські фактори передбачають наявність розробленої стратегії підприємства, використання методів планування, організаційний тип та методи управління.

4. Техніко-технологічні фактори можуть бути розподілені на екстенсивні та інтенсивні напрямки [10].

Екстенсивні фактори - це фактори, які впливають на ефективність використання основних засобів через зміну їх кількості або розміру. Основними екстенсивними факторами, які можуть впливати на ефективність використання основних засобів, є:

1. Обсяг виробництва: чим більший обсяг виробництва, тим більша потреба в основних засобах. При збільшенні обсягів виробництва необхідно збільшувати кількість та розмір основних засобів, щоб забезпечити ефективність виробництва.

2. Попит на продукцію може впливати на кількість та розмір основних засобів, які необхідні для виробництва товарів та послуг. Збільшення попиту на продукцію може вимагати збільшення кількості та розміру основних засобів для забезпечення ефективності виробництва.

3. Розмір підприємства може впливати на кількість та розмір основних засобів, які необхідні для ефективного виробництва. Більші підприємства можуть мати більший обсяг виробництва та потребувати більше основних засобів, ніж менші підприємства.

4. Розмір ринку також може впливати на кількість та розмір основних засобів, які необхідні для ефективного виробництва. Більший ринок може вимагати більшої кількості та розміру основних засобів, щоб задовольнити попит на продукцію.

5. Розміщення підприємства: може впливати на ефективність використання основних засобів через доступність ресурсів та інфраструктури. Наприклад, якщо підприємство розташоване в зоні з обмеженим доступом до ресурсів (наприклад, енергії, води, сировини тощо), то воно може бути змушене використовувати більше основних засобів для компенсації цього недоліку. Також розміщення підприємства може впливати на логістику та транспортування, що може вимагати більшої кількості та розміру основних засобів.

6. Технологічні зміни. Розвиток технологій може впливати на ефективність використання основних засобів через зміну їх розміру та функціональності. Нові технології можуть дозволяти використовувати меншу кількість та розмір основних засобів для досягнення того ж рівня виробництва, або ж на заміну старих засобів на нові більш продуктивні та ефективні.

7. Економічна ситуація також може впливати на ефективність використання основних засобів через зміну інвестиційних можливостей та доступності фінансування. Наприклад, в періоди економічної стабільності підприємства можуть мати можливість інвестувати в нові технології та засоби виробництва, тоді як у періоди економічної нестабільності підприємства можуть бути змушені зменшувати свої інвестиції та зберігати старі основні засоби.

8. Рівень конкуренції може впливати на ефективність використання основних засобів через постійний пошук нових технологій та методів виробництва, що дозволяють збільшувати продуктивність та знижувати витрати. Конкуренція також може змусити підприємства швидше впроваджувати нові технології та засоби виробництва, що дозволяє збільшувати їх ефективність та конкурентоспроможність.

9. Попит на продукцію. Рівень попиту на продукцію також може впливати на ефективність використання основних засобів через збільшення виробництва та підвищення продуктивності. Збільшення попиту на продукцію може змусити підприємства впроваджувати нові технології та засоби виробництва, що дозволяє збільшувати обсяги виробництва та відповідно прибуток.

10. Кадрові ресурси. Наявність та кваліфікація кадрових ресурсів також може впливати на ефективність використання основних засобів. Недостатня кваліфікація персоналу може призвести до неоексплуатації або неправильного використання основних засобів, що знижує їх ефективність. Крім того, недостатній обсяг кадрових ресурсів може призвести до перевантаження та зношування основних засобів, що знижує їх термін служби.

Враховуючи вищезазначені фактори, підприємства повинні бути готові до змін та внесення коректив в свою стратегію використання основних засобів, щоб забезпечити їх ефективність та конкурентоспроможність на ринку.

Для визначення ефективності використання засобів праці використовують такі показники: віддача основних засобів, рівень рентабельності; місткість, озброєність та розмір прибутку на одиницю середньорічної вартості основних засобів [11].

Віддача основних засобів — показник, який відображає обсяг виробленої продукції у вартісному вираженні на одиницю (1 грн.) середньорічної вартості основних засобів, які беруть участь у виробництві цієї продукції. Цей показник є найбільш узагальнюючим [12].

$$V_{OZ} = \frac{V_p}{OZ_{сер}}, \quad (1.1)$$

де V_{OZ} - віддача основних засобів, V_p – вартість виробленої продукції за звітний період (тис.грн.), $OZ_{сер}$ - середньорічна вартість основних засобів.

Збільшення віддачі основних засобів свідчить про більш ефективне використання їх виробничої потужності та можливостей. Віддача основних засобів оцінюється як співвідношення виробничої потужності, яку можуть забезпечити основні засоби, до їх фактичної використаної потужності.

Якщо віддача основних засобів зростає, то це означає, що підприємство забезпечує їх більш ефективне використання, що може бути досягнуто зниженням часу простою обладнання, збільшенням часу роботи, збільшенням виробничої продуктивності і т.д. В результаті, підприємство може збільшити обсяг виробництва без необхідності в нових інвестиціях в основні засоби, що

дозволяє знизити витрати та збільшити прибуток. Таким чином, збільшення віддачі основних засобів є показником ефективності виробництва та може свідчити про успішність стратегії управління підприємством.

Наступним показником є озброєність праці. Озброєність праці - це показник, що відображає кількість основних засобів, які припадають на одного працівника підприємства. Цей показник є важливим фактором ефективності виробництва, оскільки дозволяє оцінити ступінь автоматизації виробничих процесів та відповідно зменшення людської праці в цих процесах.

Розраховується як співвідношення середньорічної вартості основних засобів і чисельності промислово-виробничого персоналу в максимально завантажену робочу зміну підприємства ($Ч_{ПВП}$), тобто за формулою [13]:

$$O_{OЗ} = \frac{OЗ_{сер}}{Ч_{ПВП}}, \quad (1.2)$$

де $O_{OЗ}$ - озброєність працівників основними засобами (грн./чол.)

Збільшення озброєності праці може мати декілька наслідків. З одного боку, це може призвести до зменшення кількості працівників, зокрема зниження чисельності робочої сили в тих сферах виробництва, де замість людей використовуються машини та інші автоматизовані засоби. З іншого боку, це може підвищити продуктивність праці, знизити витрати на оплату працівників та покращити якість продукції.

Проте, збільшення озброєності праці не завжди може бути оптимальним варіантом для підприємства. Наприклад, в деяких виробничих сферах, таких як харчова промисловість, може бути важливо забезпечити наявність достатньої кількості працівників для забезпечення якості продукції та виконання вимог безпеки. Крім того, збільшення озброєності праці може потребувати значних витрат на інвестиції в нові технології та обладнання, що не завжди є можливим для підприємств з обмеженим бюджетом.

Отже, озброєність праці є важливим фактором ефективності виробництва, проте не єдиним показником, який слід враховувати при оцінці ефективності.

Рентабельність основних засобів - це показник, який відображає ефективність використання основних засобів в господарській діяльності

підприємства. Вона обчислюється як відношення прибутку, який отримується від використання основних засобів, до їх вартості.

Розрахунок рівня рентабельності основних засобів можна провести за такою формулою [13]:

$$R_{OЗ} = \frac{ЧП}{OЗ_{сер}} \times 100\%, \quad (1.3)$$

де $R_{OЗ}$ - рентабельність основних засобів (%); ЧП - чистий прибуток за звітний період.

Абсолютним показником, який відображає ефективність використання основних виробничих засобів, є прибуток, який припадає на кожну гривню середньорічної вартості цих засобів. Цей показник вказує на рівень окупності основних виробничих засобів, що використовуються у виробництві. Одним з основних завдань підприємств у ринкових умовах господарювання є збільшення прибутку, який припадає на кожну одиницю середньорічної вартості основних засобів, а також підвищення рентабельності цих засобів [13].

За даними Державної служби статистики України, за 2020 рік у секторі харчової промисловості було зареєстровано збільшення середньорічної вартості основних засобів на 7,3%, що свідчить про зростання їх віддачі. Рентабельність основних засобів в секторі харчової промисловості також зросла в порівнянні з попереднім роком, залишаючись на високому рівні [14].

Щодо озброєності праці на харчових підприємствах в Україні, за 2020 рік індекс фізичного обсягу виробництва збільшився на 4,4% в порівнянні з 2019 роком. Це може свідчити про збільшення використання техніки, механізмів та інструментів для полегшення праці та підвищення продуктивності працівників на підприємствах сектору харчової промисловості в Україні [14].

Проте, слід зазначити, що динаміка цих показників може відрізнятись в залежності від конкретного харчового підприємства та його фінансової та виробничої ситуації.

1.4 Методичні підходи щодо оновлення основних засобів підприємства

За теорією Ковальчук І.В. з часом основні засоби поступово втрачають свої початкові властивості: зношуються фізично і морально. Втрата техніко-експлуатаційних якостей під впливом сил природи, безпосередніх виробничих процесів та інших факторів називається фізичним зношенням (тимчасове і постійно нагромаджуване). Перший вид можна усунути шляхом періодичного проведення ремонтів, для другого виду це неможливо. Моральне зношення – це втрата основними засобами своєї споживчої вартості, тобто зниження економічної ефективності та доцільності їх використання ще до закінчення терміну їх повного фізичного зношення внаслідок появи більш дешевих (моральне зношення першого роду) або більш досконаlih (моральне зношення другого роду) аналогів [15].

Безперервний процес зношення основних засобів зумовлює необхідність їх оновлення або заміни. Це може бути викликано зношенням, старінням, застарілою технологією, змінами виробничої потреби та іншими факторами.

Основною вимогою для ефективного підприємництва та конкурентоспроможності на ринку є оновлення основних засобів. Оновлення основних засобів підприємства - це важливий етап у забезпеченні його ефективної діяльності. Для оновлення основних засобів можна використовувати різні методичні підходи, які залежать від специфіки підприємства і його фінансових можливостей.

Наведемо деякі методичні підходи щодо оновлення ОЗ:

Аналіз життєвого циклу - полягає у вивченні тривалості служби основних засобів та їхньої експлуатації. Цей підхід дозволяє визначити момент, коли потрібно здійснити заміну основних засобів.

Аналіз рентабельності - використовується для визначення вартості основних засобів, які можуть бути замінені на нові більш ефективні. Підхід полягає у порівнянні вартості заміни зі зменшенням експлуатаційних витрат.

Підхід з урахуванням фінансових можливостей - визначення максимальної суми, яку підприємство може витратити на оновлення основних засобів. Цей

підхід дозволяє вибрати найбільш оптимальну стратегію оновлення основних засобів.

Підхід з урахуванням технічного розвитку - визначення потреби в оновленні основних засобів в залежності від рівня технологічного розвитку підприємства та галузі в цілому. Цей підхід дозволяє підприємству бути конкурентоспроможним на ринку.

Підхід з урахуванням екологічних аспектів - визначення необхідності оновлення основних засобів з урахуванням впливу на довкілля та можливостей зменшення негативного впливу.

Для підприємства важливо забезпечувати своєчасне оновлення основних засобів, щоб збільшити ефективність виробництва, підвищити якість продукції, зменшити ризики аварій та збільшити робочій комфорт працівників.

Методичні підходи щодо оновлення основних засобів можуть бути різними. Одним з них є розробка довгострокової програми оновлення основних засобів, яка визначає необхідність оновлення, обсяги фінансування та терміни заміни основних засобів. Така програма дозволяє планувати фінансові витрати на оновлення основних засобів, уникнути несподіваних витрат та забезпечити стабільність виробничого процесу.

Інший підхід - це проведення технічної оцінки основних засобів з метою визначення їх фактичного стану, зношення та термінів служби. Це дозволяє визначити, які основні засоби потребують оновлення в першу чергу, і скласти оптимальний графік заміни основних засобів.

Крім того, можна використовувати метод аналізу витрат на оновлення основних засобів з метою зниження витрат та підвищення ефективності використання основних засобів.

Частіше такі відшкодування здійснюються через амортизаційні відрахування. Тож, амортизація - це процес відображення зменшення вартості основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку підприємства. Це зменшення вартості відображає зношування основних засобів та їх витратної частини на певний період часу.

Амортизаційні відрахування здійснюються з метою відновлення вартості основних засобів, які підприємство використовує для отримання прибутку. Цей процес є необхідним для підтримання обліку вартості основних засобів та їх фінансового стану. Вартість амортизації відображається у звіті про фінансові результати підприємства і зменшує прибуток підприємства, що зменшує податковий борг підприємства.

Амортизація може здійснюватись одним з таких методів:

Прямолінійний метод - це метод, при якому вартість основних засобів рівномірно розподіляється на кожен рік життєвого циклу. За цим методом амортизаційний відрахування для кожного року дорівнює вартості основного засобу, розділеній на кількість років життєвого циклу.

Метод зменшення залишкової вартості - це метод, при якому амортизаційні відрахування розраховуються на основі залишкової вартості основного засобу на початок року. За цим методом вартість основних засобів зменшується на певну суму кожного року в залежності від обраних ставок амортизації.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості (МПЗВ) - цей метод передбачає зменшення балансової вартості основних засобів на фіксовану величину (зазвичай на 30-50% від початкової вартості) кожного року. Цей метод застосовують, коли очікується, що основні засоби будуть використовуватися в інтенсивному режимі на початку їх життєвого циклу, а потім їх використання буде зменшуватися.

Кумулятивний метод - цей метод передбачає розрахунок амортизації як відсотка від балансової вартості основних засобів, яка кумулюється з року на рік. Тобто, з кожним роком збільшується величина амортизаційних відрахувань.

Виробничий метод - цей метод передбачає розрахунок амортизації на основі витрат на виробництво продукції, що випускається з використанням основних засобів. Витрати на основні засоби розподіляються пропорційно обсягу виробництва. Цей метод зручний тим, що він дозволяє враховувати

реальні витрати на виробництво продукції, що дає можливість точніше визначати вартість виробленої продукції [15].

У зв'язку зі схильністю основних засобів до зносу в процесі використання перед підприємством виникає необхідність їх відтворення.

Відтворення основних засобів є процесом забезпечення або відновлення необхідного рівня основних засобів у підприємства. Це включає в себе дії, спрямовані на заміну зношених, застарілих або втрачених основних засобів, а також на розширення або модернізацію наявного майна для задоволення потреб виробництва та підвищення ефективності.

Відтворення основних засобів є важливою складовою стратегічного управління підприємством. Це вимагає аналізу стану наявних основних засобів, прогнозування потреб в їх заміні, оновлення чи розширенні, а також економічного обґрунтування відповідних рішень. Відтворення основних засобів може бути проведене за різними методами, такими як репродуктивне відтворення, розширювальне відтворення або модернізаційне відтворення, залежно від потреб та стратегії підприємства.

Метою відтворення основних засобів є забезпечення безперебійності виробничих процесів, підвищення ефективності виробництва, покращення якості продукції та задоволення зростаючих потреб ринку. Відтворення основних засобів є важливим елементом стратегічного планування та управління ресурсами підприємства для досягнення його цілей та успішного функціонування.

Існує кілька типів відтворення основних засобів:

1. Репродуктивне відтворення. Цей тип відтворення передбачає заміну зношених або застарілих основних засобів на нові, ідентичні за функціональними характеристиками. Репродуктивне відтворення зазвичай використовується для заміни окремих об'єктів основних засобів.

2. Розширювальне відтворення. Цей тип відтворення передбачає збільшення загальної кількості основних засобів на підприємстві.

Розширювальне відтворення використовується, коли підприємство планує збільшення обсягів виробництва або розширення своєї діяльності.

3. Модернізаційне відтворення. Цей тип відтворення передбачає впровадження нових технологій, покращення оснащення та заміну застарілого обладнання з метою підвищення ефективності виробництва і поліпшення якості продукції. Модернізаційне відтворення спрямоване на оновлення і покращення існуючих основних засобів з метою забезпечення їх більш ефективного використання.

Вибір типу відтворення основних засобів залежить від конкретних потреб і стратегії розвитку підприємства. Деякі підприємства можуть застосовувати комбінацію різних типів відтворення в залежності від потреб свого бізнесу.

Джерела відтворення основних засобів можуть бути різними і залежать від конкретних умов та можливостей підприємства. Основними джерелами відтворення основних засобів можуть бути:

1. Власні фінансові ресурси. Підприємство може використовувати свої власні фінансові ресурси, накопичені прибутки, резерви або інші доступні кошти для заміни, модернізації або розширення основних засобів.

2. Залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Підприємство може залучати фінансування зовнішніми джерелами, такими як банківські кредити, лізингові угоди або емісія корпоративних цінних паперів. Це дозволяє отримати необхідні кошти для придбання або модернізації основних засобів.

3. Державні програми та підтримка. Уряд може надавати підприємствам підтримку у формі субсидій, субсидій на відсотки по кредитах або інших фінансових заохочень для покращення технічного рівня та оновлення основних засобів.

4. Інвестиційні партнерства. Підприємство може укладати партнерські угоди з інвесторами або фондами, які фінансують відтворення основних засобів в обмін на частку власності або отримання частини прибутку.

5. Лізинг. Підприємство може використовувати лізингові послуги, за яких основні засоби здаються в оренду з опцією викупу. Це дозволяє підприємству використовувати необхідні основні засоби без значних початкових інвестицій.

6. Фінансовий лізинг. Це форма лізингу, в якій основний засіб здається в оренду з опцією викупу після закінчення лізингового періоду. Підприємство може використовувати цей тип лізингу для отримання необхідних основних засобів та спростити фінансову балансуювання.

Вибір конкретних джерел відтворення основних засобів залежить від фінансового стану підприємства, стратегії розвитку, доступності ресурсів та відповідних умов на ринку.

Реалізація всіх підходів щодо оновлення ОЗ зазвичай включає декілька етапів, серед яких можуть бути наступні:

Першим таким етапом є аналіз поточного стану основних засобів підприємства. На цьому етапі проводиться огляд і діагностика технічного стану основних засобів, виявлення несправностей та проблем, що впливають на їх роботу.

Другим етапом у процесі оновлення ОЗ є визначення потреби у відновленні основних засобів. На цьому етапі визначається необхідність проведення ремонту, модернізації або заміни певних елементів або комплектуючих.

Наступним кроком є вибір методу амортизації. При заміні основних засобів або їх окремих складових елементів важливо правильно вибрати метод амортизації, який буде використовуватися для відображення вартості цих засобів у бухгалтерському обліку.

Далі визначення джерел фінансування відновлення. Для проведення ремонту, модернізації або заміни основних засобів потрібні відповідні фінансові ресурси. На цьому етапі визначається, звідки будуть виділені кошти для проведення робіт.

Останнім п'ятим кроком є розробка плану відновлення основних засобів. На останньому етапі розробляється план дій щодо відновлення основних засобів,

в якому визначається хронологія проведення робіт, відповідальні особи, ресурси та інші деталі [16].

Оцінка стану основних виробничих засобів є важливим етапом в процесі їх відновлення. Цей етап дозволяє визначити фактичний стан засобів і їх відповідність встановленим вимогам та стандартам. Оцінка стану здійснюється з метою виявлення потенційних проблем, які можуть вплинути на подальшу роботу засобів, та визначення обсягу необхідних ремонтних робіт або заміни.

Оцінка стану зазвичай включає в себе огляд засобів, перевірку технічних параметрів та показників їх роботи, аналіз фізичного та морального зносу, а також визначення наявності потенційних проблем. При оцінці стану основних засобів можуть використовуватися різні методи, включаючи візуальний огляд, вимірювання, тестування, складання карт зносу та інші методи.

Отримані результати оцінки допоможуть прийняти рішення щодо необхідності проведення ремонтних робіт, заміни засобів, а також при плануванні бюджету на відновлення основних засобів.

За допомогою таких показників як: коефіцієнтом оновлення; коефіцієнт вибуття; коефіцієнт приросту; коефіцієнт зносу та придатності, можна оцінити стан ОЗ.

Коефіцієнт оновлення основних засобів (K_0) - співвідношення між обсягом нової придбаної виробничої або необоротної активності та загальним обсягом таких активів на підприємстві. Коефіцієнт оновлення дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство проводить процес оновлення свого майнового складу і збільшує продуктивність за допомогою нових основних засобів [17]. Розрахунок коефіцієнта оновлення основних виробничих засобів (K_0) можна провести за такою формулою:

$$K_0 = \frac{OZ_{\text{введ}}}{OZ_{\text{кінць}}}, \quad (1.4)$$

де, $OZ_{\text{введ}}$ - вартість введених основних засобів за звітний період; $OZ_{\text{кін}}$ - балансова вартість основних засобів на кінець періоду.

Коефіцієнт оновлення дозволяє підприємству розрахувати, скільки необхідно витратити коштів на придбання нових основних засобів для заміни зношених. Це допомагає планувати бюджет і ресурси, необхідні для підтримання ефективного виробництва. Також, коефіцієнт оновлення може бути використаний для оцінки ефективності використання основних засобів і визначення потреби в їх оновленні.

Коефіцієнт вибуття основних засобів - співвідношення між обсягом вибуття або викиду старих основних засобів та загальним обсягом таких засобів на підприємстві. Коефіцієнт вибуття дозволяє оцінити, наскільки швидко основні засоби фізично зношуються, застарівають або виходять з ладу, що може потребувати їх заміни або ремонту. Цей показник є важливим для планування бюджету на заміну та утримання основних засобів підприємства [17].

Розрахунок коефіцієнта вибуття (K_V) проводиться за такою формулою:

$$K_V = \frac{OZ_{\text{вивед}}}{OZ_{\text{поч}}}, \quad (1.5)$$

де, $OZ_{\text{вивед}}$ - вартість виведених основних засобів за звітний період, $OZ_{\text{поч}}$ - балансова вартість основних засобів на початок періоду.

Цей коефіцієнт дозволяє оцінити, скільки зусиль підприємство робить для підтримки високої ефективності виробництва через оновлення свого основного капіталу. Чим вищий коефіцієнт вибуття, тим більше засобів витрачається на заміну зношених основних засобів, що може свідчити про високу технічну обслуговування та збереження конкурентної переваги підприємства. Однак, високий коефіцієнт вибуття також може вказувати на недостатню довгострокову стратегію управління основним капіталом, коли підприємство не забезпечує належне утримання та оновлення основних засобів в часі, що може привести до зниження ефективності виробництва та конкурентоздатності підприємства.

Відносне збільшення основних засобів порівняно з їх вибуттям у звітному році визначається розрахунком коефіцієнта їх приросту:

$$K_{\text{пр}} = \frac{OZ_{\text{введ}} - OZ_{\text{вивед}}}{OZ_{\text{кін}}}, \quad (1.6)$$

Коефіцієнт зносу (K_3) характеризує ступінь фізичного зносу або зміни стану основних засобів протягом їх експлуатації. Цей показник відображає відсоткове зменшення початкової вартості основних засобів через фізичне зношування, старіння, технічну застарілість та інші причини. Коефіцієнт зносу дозволяє визначити, яка частка початкової вартості основних засобів залишається в кінці їх корисного терміну служби. [18].

$$K_3 = \frac{Z_{\text{нос}}}{OZ_{\text{пер}}}, \quad (1.7)$$

де знос - сума зносу основних засобів; $OZ_{\text{пер}}$ - первісна вартість основних засобів.

Показник зносу основних засобів може визначатись також у відсотках на початок і на кінець звітного періоду і дає змогу оцінити стан основних засобів.

Коефіцієнт придатності основних засобів розраховується як відношення залишкової вартості основних засобів до їхньої первісної вартості або ж різниці 1 і коефіцієнта зносу [18].

Отже, враховуючи важливість ефективного використання основних засобів для успішної діяльності підприємства, оцінка коефіцієнта оновлення та коефіцієнта вибуття є необхідним елементом управління основними засобами. Відповідно до отриманих даних, підприємство може приймати рішення про потрібну кількість і термін експлуатації основних засобів.

Висновки до розділу 1

Основні засоби є важливою складовою матеріально-технічної бази підприємства. Вони визначають можливості підприємства здійснювати свою діяльність та впливають на його конкурентоспроможність. Оновлення та модернізація основних засобів є важливим елементом розвитку підприємства, оскільки це дозволяє збільшити ефективність виробництва та знизити витрати на утримання основних засобів.

Оновлення основних засобів підприємства передбачає проведення комплексного аналізу фінансових, економічних та технічних аспектів. На основі

результатів аналізу приймається рішення про необхідність оновлення та модернізації основних засобів та обґрунтовується вибір оптимального варіанту фінансування цих заходів.

Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення та управління основними засобами підприємства є важливою складовою його успішної діяльності та підвищення його конкурентоспроможності. Для досягнення цієї мети необхідно проводити систематичний аналіз технічних, фінансових та економічних аспектів, а також здійснювати відповідні заходи щодо їх покращення та планування їхнього розвитку на довгострокову перспективу.

Отже, основні засоби Карлсберг є ключовими складовими її діяльності та конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Компанія активно використовує інноваційні рішення та технології, що дозволяє їй зберігати своє лідерство та підвищувати ефективність виробництва. Також важливим елементом стратегії Карлсберг є зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище та використання екологічно чистих технологій.

Для забезпечення своєчасного та правильного обліку основних засобів та контролю за їх збереженням і використанням на підприємстві має бути розроблена економічно обґрунтована класифікація основних засобів за такими ознаками: натурально-речовим складом, функціональним призначенням, використанням, належністю, за відношенням до галузі народного господарства. Розглянуті сутність та класифікація основних засобів дають змогу оптимізувати їхню структуру – забезпечити ефективне їх використання, сприяти покращенню стану сучасного виробництва [5].

Зробивши аналіз динаміки озброєності праці, віддачі основних засобів та рентабельності основних засобів на прикладі харчових підприємств України можна зробити наступні висновки: на протязі років озброєність праці на харчових підприємствах зростає, що свідчить про зростання використання технологічного оснащення та автоматизації виробничих процесів. Динаміка віддачі основних засобів на харчових підприємствах має тенденцію до зростання, що можна пояснити збільшенням обсягів виробництва та підвищенням ефективності

використання обладнання. Рентабельність основних засобів на харчових підприємствах показує нерівномірну динаміку. З одного боку, спостерігається підвищення рентабельності, що свідчить про ефективне використання основних засобів. З іншого боку, є роки зі зниженням рентабельності, що може бути пов'язано зі збільшенням витрат на енергопостачання та ремонт обладнання.

Загалом можна стверджувати, що зростання озброєності праці та віддачі основних засобів на харчових підприємствах призводить до покращення ефективності виробництва та підвищення рентабельності. Однак, для досягнення максимальних результатів необхідно забезпечити не тільки високий рівень технологічного оснащення, але й компетентність персоналу, який здатний ефективно використовувати доступні ресурси.

Застосування коефіцієнта оновлення та коефіцієнта вибуття основних засобів є важливим елементом стратегії управління основними засобами підприємства. Оцінка цих коефіцієнтів дозволяє зрозуміти, наскільки ефективно використовуються основні засоби, які з них потребують оновлення або вибуття, а також допомагає у плануванні бюджету на майбутні роки.

Коефіцієнт оновлення дозволяє визначити, скільки нових основних засобів необхідно придбати для заміни зношених. Чим вищий коефіцієнт оновлення, тим більше потрібно засобів для заміни зношених, що може впливати на бюджет підприємства. З іншого боку, занадто низький коефіцієнт оновлення може призвести до застарілості обладнання та зниження ефективності його використання.

Коефіцієнт вибуття дозволяє визначити, які основні засоби потребують вибуття з експлуатації. Цей коефіцієнт може бути використаний для планування бюджету на заміну вибутих основних засобів або на закупівлю нових. Занадто високий коефіцієнт вибуття може свідчити про недостатнє утримання обладнання, а занадто низький може призвести до збільшення витрат на утримання застарілого обладнання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ»

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Карлсберг»

Об'єктом дослідження було обрано ПрАТ «Карлсберг», отже аналіз стану на підприємстві та процес його покращення буде в рамках поставленого об'єкту.

Carlsberg Ukraine — компанія харчової промисловості України, виробник пива, безалкогольних та алкогольних напоїв.

Приватне акціонерне товариство “Карлсберг Україна” (“Компанія”) є компанією, зареєстрованою в Україні. Юридична адреса Компанії: вул. Василя Стуса 6, 69076, Запоріжжя, Україна. Статутний капітал 1022432914 грн..

Генеральний директор ПрАТ «Карлсберг» – Шевченко Євген Вікторович.

Найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті— АТ "УкрСиббанк".

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД:

11.05 ВИРОБНИЦТВО ПИВА

11.03 ВИРОБНИЦТВО СИДРУ ТА ІНШИХ ПЛОДОВО-ЯГІДНИХ ВИН

11.07 ВИРОБНИЦТВО БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ; ВИРОБНИЦТВО МІНЕРАЛЬНИХ ВОД ТА ІНШИХ ВОД, РОЗЛИТИХ У ПЛЯШКИ".

Середня кількість працівників 1344 осіб.

Органи управління підприємства: органами Товариства є загальні Збори акціонерів, Генеральний директор та Наглядова Рада.

Повноваження органів Товариства визначаються загальними Зборами акціонерів, які є вищим органом емітента і які мають право приймати будь-які рішення стосовно його діяльності у відповідності до вимог діючого законодавства, Статуту та внутрішніх положень Товариства.

Генеральний директор - одноосібний виконавчий орган емітента, який здійснює керівництво його поточною діяльністю і забезпечує виконання всіх рішень загальних Зборів та Наглядової ради Товариства.

Наглядова Рада - колегіальний орган, що здійснює захист прав акціонерів Товариства і в межах компетенції, визначеної Статутом та законодавством, здійснює управління Товариством, а також контролює та регулює діяльність виконавчого органу - Генерального директора.

Повноваження органів Товариства закріплені в його Статуті та внутрішніх Положеннях емітента [23].

Форма власності—приватна. Організаційно-правова форма: публічне акціонерне товариство. Основна сфера діяльності: виробництво пива, сидру та інших плодово-ягідних вин, безалкогольних напоїв; виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки. Оптова торгівля напоями.

Організаційна структура ПрАТ «Карлсберг» є лінійною та складається із заводів в м. Запоріжжя, м. Київ та м. Львів. Також у складі пивної корпорації працює 1522 людини, серед яких тільки 205 чоловік – це працівники адміністративного сектору. Організаційну структуру ПрАТ «Карлсберг» розглянемо на рис. 2.1.

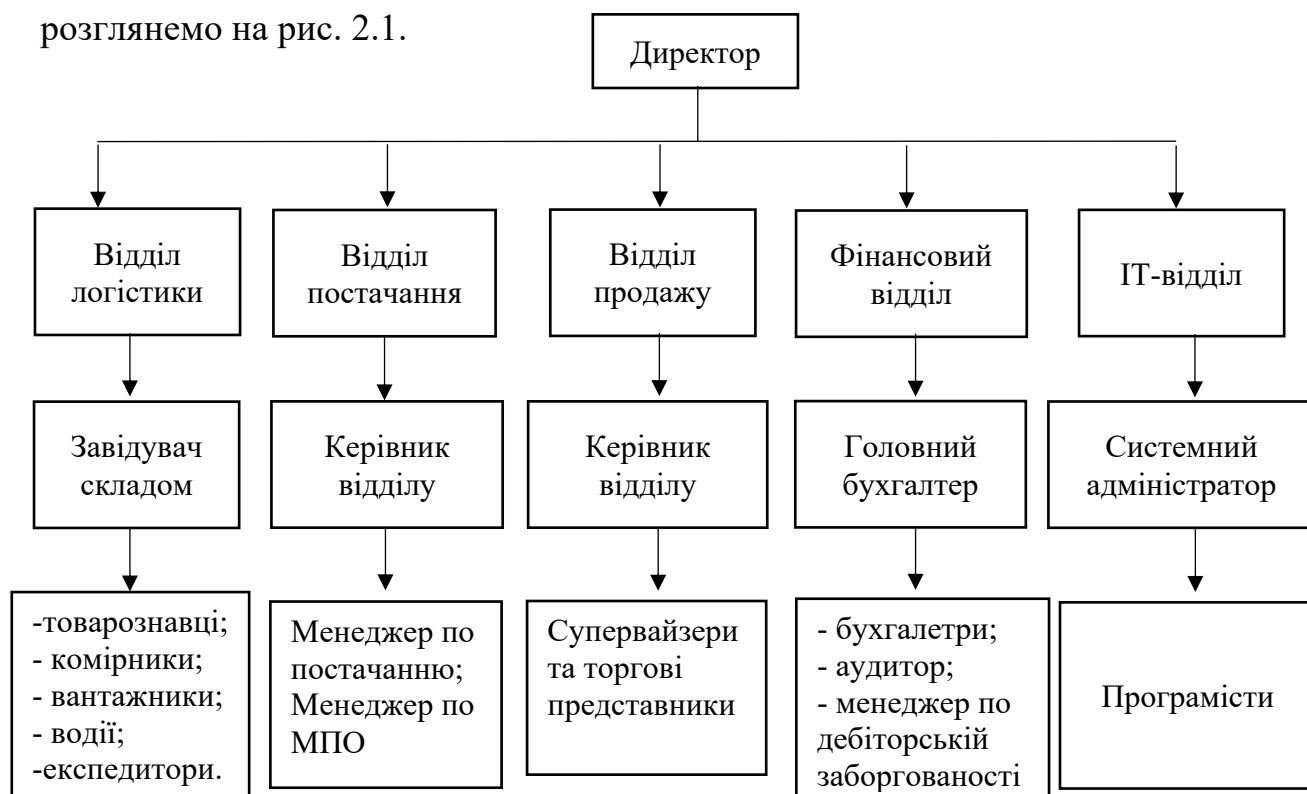

Рис. 2.1. Лінійна організаційна структура ПрАТ «Карлсберг» [24]

Взагалі Carlsberg Group є датською пивоварною корпорацією, яка є власником багатьох відомих марок пива, а також слабоалкогольних та безалкогольних напоїв. ПрАТ «Карсберг» є українською філією компанії та представляють офіційно на ринку алкогольні так і безалкогольні напої.

Історія компанії в Україні почалася в 1996 році, коли Група ВВН, власниками якої були фінська компанія Hartwall та промислова група Orkla, об'єднала свої зусилля з Відкритим акціонерним товариством «Пиво-безалкогольний комбінат „Славутич“ в м. Запоріжжя, який у свою чергу було створено на основі побудованого в 1974 році Запорізького пивзаводу № 2. У 1996 році на комбінаті «Славутич» було встановлено нове обладнання виробництва передових компаній пивоварної промисловості світу. Компанія в Україні носила назву ВВН Україна.

Масштабні інвестиції дозволили ВВН Україна збільшити проектну потужність Запорізького заводу більш ніж у два рази і в травні 1998 року почали випускати пиво. У 1998 році починається історія пива ТМ «Славутич»

У серпні 1999 року було підписано договір між ВВН Україна і ТОВ «Львівська пивоварня», таким чином Львівська пивоварня увійшла до складу Групи. З початку співпраці у Львівську пивоварню було інвестовано більше 35 млн. доларів США. Завдяки внескам підприємство було модернізовано, на ньому було встановлено новітнє обладнання.

У квітні 2000 року був підписаний договір із компанією PepsiCo Inc, яка надала ВВН Україна право на виробництво і реалізацію в Україні безалкогольних напоїв «Pepsi», «Mirinda» і «7UP».

Власником компанії Carlsberg Ukraine є Carlsberg. Carlsberg Group є однією з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива і інших напоїв. Флагманський бренд — Carlsberg — є однією з найвідоміших пивних брендів у світі, а бренди Baltika, Carlsberg і Tuborg входять до числа шести найбільших брендів у Європі.

У Carlsberg Group працюють понад 40 000 осіб, а її продукція продається на більш ніж 150 ринках світу. За підсумками 2020 року Carlsberg Ukraine

залишилася лідером в категоріях квасу, сидру і безалкогольних напоїв, а бренд «Львівське» офіційно став № 1 на ринку пива України. Carlsberg Group виступила офіційним спонсором чемпіонату УЄФА — Євро 2012 ТМ, який пройшов в Польщі і Україні [20].

До складу Carlsberg Ukraine входять заводи в Запоріжжі, Києві та Львові. При цьому, Львівська пивоварня – перша промислова пивоварня країни. У компанії працює понад 1350 чоловік. В портфель Carlsberg в Україні входять пиво, алкогольні та безалкогольні напої таких торговельних марок, як «Львівське», Robert Doms, Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg 1664, «Арсенал», «Квас Тарас», Somersby, Guinness, Seth&Riley's Garage, Warsteiner, Grimbergen та інші [21].

Carlsberg Ukraine має три виробничі підприємства в Україні:

Таблиця 2.1

Броварня	Місто	Виробнича потужність
Запорізький пивоварний завод Carlsberg Ukraine	Запоріжжя	41 млн дал.
Львівська пивоварня	Львів	21 млн дал.
Київський пивоварний завод Carlsberg Ukraine	Київ	40 млн дал.

Компанія випускає пиво для потреб внутрішнього та зовнішніх ринків під низкою торгових марок:

Українські торгові марки

- Львівське
- Арсенал
- Robert Doms
- Славутич ICE Mix
- Жигулівське запорізького розливу
- Квас Тарас

Міжнародні торгові марки

- Carlsberg
- Tuborg

- Baltika
- Guinness
- Harp
- Kilkenny
- Warsteiner
- Grimbergen
- Kronenbourg 1664
- S&R's Garage
- Somersby

В цілому, Карлсберг - це відома та шанована компанія у світовій пивоварній індустрії з багатою історією, широким асортиментом продукції, високою якістю та стійким підходом до бізнесу.

Компанія ПрАТ «Карлсберг Україна» входить до списку найбільших платників податків України (за даними рейтингу «ТОП-100 платників податків України» видання «Бізнес», 2016 р.), а також посідає перше місце у номінації «Репутаційна стабільність» (за даними рейтингу «Репутаційні АКТИВісти» видання «Бізнес», 2016 р.). «Carlsberg Group» - один із найбільших датських інвесторів на території України [22].

Основними конкурентами пивоварної галузі України є ПАТ «САН Ін Бев Україна», ПАТ «Оболонь» та ТОВ «Перша приватна броварня».

Інші основні гравці на ринку – «Опілля», «Полтав Пиво», «Умань Пиво», «Микулинецький Бровар».

У серпні 1999 року було підписано угоду між ВВН Україна і Львівська пивоварня. Від початку співпраці у «Львівську пивоварню» вкладено інвестицій понад 35 млн. доларів США. Завдяки значним інвестиціям підприємство модернізується, на ньому було встановлено найновітніше обладнання, покращилися умови праці, вдосконалилась цінова політика, підвищилась кваліфікація працівників.

У грудні 2001 року за рішенням ради директорів компанії Carlsberg Breweries Carlsberg Ukraine отримала ліцензію на виробництво однієї із найвідоміших у світі торгових марок пива — Tuborg.

Визначною подією у діяльності Carlsberg Ukraine стало отримання 9 вересня 2003 року сертифікатів міжнародних стандартів ISO 9001-2000

(управління якістю продукції) та ISO 14001 – 1996 (екологічна безпека підприємства та охорона навколишнього середовища).

У березні 2004 року компанія Carlsberg викупила 40 % акцій у Orkla. У червні відбулося відкриття київського пивзаводу Carlsberg Ukraine.

У квітні 2005 Carlsberg Ukraine почала виробництво нового ліцензійного сорту пива ТМ Tuborg — Tuborg Green. У жовтні 2005 року в Україні відкрився перший музей пивоваріння при Львівській пивоварні. Музей розташований на площі понад 500 м² у будівлі XIX століття. Відвідувачі музею можуть ознайомитися з всесвітньою історією виготовлення пива від давніх часів до наших днів. У музеї представлена ексклюзивна колекція різноманітних експонатів, серед яких — старовинні пивні пляшки з фірмовими марками, антикварні пивні келихи, з різних країн Європи, старовинні бочки для транспортування пива, рекламна продукція, рецептурні книги кінця XIX століття та багато іншого.

У 2006 році на Київському заводі було розпочато виробництво двох ліцензійних брендів: «Baltika № 3», «Baltika № 9», а також Carlsberg. У серпні 2006 року у виробництво була запущена нова ПЕТ-упаковка, яка отримала ім'я «Супер Пак». У нову пляшку розливаються сорти пива «Славутич Світле» (2 л і 1 л) та «Славутич Міцне» (1 л).

Головний проект 2007 року — перезапуск основного бренду ВВН Україна — «Славутич». Програма перезапуску була розроблена ще в 2006 році, а навесні 2007 розпочався проект із її впровадження. Торгова марка посіла позицію № 4 за об'ємом на українському ринку.

Навесні 2007 року компанія почала виробництво популярного у всьому світі австралійського пива Foster's. У вересні 2007 року ВВН Україна розпочала виробництво відомого німецького пива Holsten. За результатами 2007 року частка ринку ВВН Україна становить 20,4 %. Tuborg посідає позицію № 1, «Baltika» — позицію № 2 в преміум сегменті.

28 квітня 2008 році компанія Carlsberg Breweries оголосила про набуття чинності схеми придбання бізнесу компанії Scottish & Newcastle. Carlsberg стає

єдиним власником ВВН. Компанії, які входили в Холдинг ВВН, переходять до Carlsberg Group, у тому числі ВВН Україна. Компанія була перейменована в «Славутич», Carlsberg Group. Наприкінці травня на заводі «Славутич», Carlsberg Group в Києві відбувся перший налив «Квасу Тарас». У цьому ж році компанія почала випуск двох нових саббрендів ТМ «Славутич ICE» — «ICE Mix» із зеленим лаймом і «ICE Mix» зі стиглою вишнею.

У 2009 році компанія починає дистрибуцію мексиканського пива Corona в Україні та Молдові. В рамках угоди, підписаної між Grupo Modelo і Carlsberg Group, «Славутич», Carlsberg Group отримує право імпорту, дистрибуції та просування бренду Corona в Україні та Молдові.

У березні 2010 року на київському заводі компанії було здійснено перший розлив пива «Baltika № 7 Експортне». Даний сорт пива став четвертим в лінійці бренду «Baltika», виробленого за ліцензією в Україні.

У квітні 2010 року компанія здійснила перший розлив нового сорту німецького пива Holsten Pilsener. Нова ТМ виробляється за ліцензією Holsten Brauerei AG на Київському заводі.

На початку липня 2010 року в роздрібній торгівлі України з'явився чай ТМ TopTea (ТопТі). Компанія «Славутич», Carlsberg Group, виступила дистрибутором даної продукції.

У липні 2010 р. лінійка першого українського пива «Львівське» поповнилась новим сортом — «Львівське Живе». Це світле непастеризоване пиво міцністю 4,8 %. Особливістю сорту є відсутність процесу пастеризації (термічної обробки) і відповідно короткий термін зберігання продукту — 30 днів за стандартної температури.

У вересні 2010 року було отримано сертифікати на відповідність вимогам міжнародних стандартів ISO 22000:2005.

«Славутич», Carlsberg Group, приєдналася до Глобального договору ООН, тим самим заявивши про свою прихильність 10 принципам у сфері прав людини, трудових відносин, охорони навколишнього середовища і боротьби з корупцією.

У грудні 2010 року компанія починає дистрибуцію пива Negra Modelo мексиканської компанії Grupo Modelo, володіючи правом дистрибуції пива в Україні та Молдові.

У червні 2011 року Carlsberg Ukraine розпочала випуск нового преміального напою — натурального яблучного сидру Somersby. Somersby є одним з перших напоїв у новій для України категорії натуральних сидрів. У середині 2011 року компанія почала дистрибуцію ірландських брендів пива: Guinness, Kilkenny і Harp.

У листопаді 2011 року «Славутич», Carlsberg Group, і компанія Warsteiner Group, німецький виробник пива, підписали договір про дистрибуцію в Україні всесвітньо відомих брендів пива Warsteiner Premium Verum та Warsteiner Premium Fresh. Carlsberg став Офіційним пивом Чемпіонату Європи УЄФА Євро-2012. Спеціально для продажу на стадіонах під час проведення Євро-2012 компанія почала випуск пива Carlsberg безалкогольне.

У 2012 році компанія завершила процес юридичного перейменування в Публічне акціонерне товариство «Карлсберг Україна». Із серпня 2012 року компанія почала імпорт бельгійського пива Grimbergen.

У серпні 2013 року Київський завод отримав сертифікат, що підтверджує відповідність системи безпеки продукції вимогам міжнародного стандарту з харчової безпеки FSSC 22000:2011.

За підсумками 2014 року пивоварна компанія Carlsberg Ukraine посіла 14-ту позицію в ТОП-100 рейтингу платників податків України і стала лідером серед представників пивоварної галузі. 14 жовтня Carlsberg Ukraine відзначила 300-річчя Львівської пивоварні.

У 2016 році Carlsberg Ukraine вийшла на позицію одного з лідерів на українському пивному ринку: частка компанії на ринку пива України склала 29,9% (за даними Nielsen).

Восени 2017 року компанія приєдналася до Всеукраїнської мережі доброчесності та комплаєнсу (UNIC) і стала членом Співки Українських Підприємців (СУП). Наприкінці жовтня 2017 року, компанія Carlsberg Ukraine

змінила тип акціонерного товариства з публічного (ПАТ) на приватне (ПрАТ). У 2017 році компанія продовжує утримувати позицію лідера українського ринку пива.

У 2019 році Carlsberg Ukraine вперше в історії стала офіційним лідером ринку пива в Україні. За підсумками 2018 року компанія Carlsberg Ukraine офіційно зайняла перше місце на ринку пива в Україні з часткою ринку 32,5 % в натуральному вираженні за даними компанії Nielsen, що на 1,3 п. п. вище за попередній період.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг»

Аналіз виробничо-господарської діяльності полягає у періодичному оцінюванні результатів функціонування підприємства. Його метою є виявлення факторів, які мають позитивний або негативний вплив на кінцеві показники роботи підприємства та прийняття рішення щодо його фінансової стійкості. Аналіз виробничо-господарської діяльності охоплює дослідження динаміки та структури майна підприємства, зокрема його основних засобів і оборотних активів. Також доцільно розраховувати ефективність використання виробничих засобів та оборотних активів, а також проводити аналіз доступних трудових ресурсів і системи оплати праці протягом певного періоду [25].

Аналіз проведено на основі наданої фінансової звітності за 2018-2020 роки з офіційного сайту ПрАТ «Карлсберг», а саме: форма №1 – «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; форма №2 – «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи)»; форма №3 – «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)»; форма №4 – «Звіт про власний капітал (Звіт про зміни у власному капіталі)»; форма №5 – «Примітки до річної фінансової звітності».

Насамперед, належний стан та структура активів підприємства – важлива умова для здійснення комерційної діяльності на сучасному ринку. Її виконання допоможе отримати найбільший з можливих економічних ефектів. Адже у часи жорсткої конкуренції та нестабільного макроекономічного середовища будь-яка помилка в управлінні підприємством може призвести до значних втрат.

Майновий стан – одна з найбільш важливих характеристик основної діяльності підприємства.

Отже розпочнемо аналіз основних показників підприємства ПрАТ «Карлсберг», а саме проведення аналізу та безпосереднє визначення динаміки активів ПрАТ «Карлсберг» за рахунок порівняння відхилень абсолютних та відносних величин (табл 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка активів підприємства за 2019-2021 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення			
	Тис.грн.	Тис.грн.	Тис.грн.	Абсолютне тис. грн.		відносне, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
1. Необоротні активи	49655	89939	82893	40284	-7046	81,13	-7,83
Нематеріальні активи	49391	89939	82893	40548	-7046	82,10	-7,83
Основні засоби	2152563	2001121	1695992	-151442	-305129	-7,04	-15,25
2. Оборотні активи	511191	573144	857564	61953	284420	12,12	49,62
Всього	560846	663083	940457	102237	277374	18,23	41,83

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Отже на основі проведеного аналізу структури активів ПрАТ «Карлсберг», можна зробити висновки, що у 2020 році необоротні активи підприємства становили 49655 тис. грн. та оборотних активи становили 511191 тис. грн., що свідчить про найбільш низькі показники порівняно із 2021 та 2022 роками. Абсолютне відхилення необоротних активів 2021 до 2020 рр. становило 40284 (81,13%) тис. грн., 2021 до 2020 становило 40548 (82,10%) тис. грн..

Надалі у 2021 році активи підприємства зазнали зростання та склали 89939 грн. необоротних активів, тобто зросли на 40284 тис. грн. на 1 грн. порівняно з 2020 роком, та 573144 тис. грн. оборотних активів. У загальному вигляді активи ПрАТ «Карлсберг» у 2020-2021 рр. збільшились 102237 тис. грн. або на 18,23%.

У 2022 році активи підприємства зменшилися на -7,83% порівняно з 2021 роком, та склалися з 82893 тис. грн. необоротних активів та 857564 тис. грн. оборотних активів. Така динаміка активів свідчить про поступове зменшення активів підприємства та зменшення ефективності.

Таблиця 2.3

Структура активів підприємства в 2020-2022 рр.

Показники	2020		2021		2022	
	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%
1. Необоротні активи	49655	8,85	89939	13,56	82893	1,43
Нематеріальні активи	49391	8,81	89939	13,56	82893	1,43
Основні засоби	2152563	383,81	2001121	301,79	1695992	29,27
2. Оборотні активи	511191	91,15	573144	86,44	857564	14,80
Активи - всього	560846	100,00	663083	100,00	5793443	100,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Роглянемо структурно динаміку змін активів ПрАТ «Карлсберг» у 2020-2022 рр. (рис. 2.1).

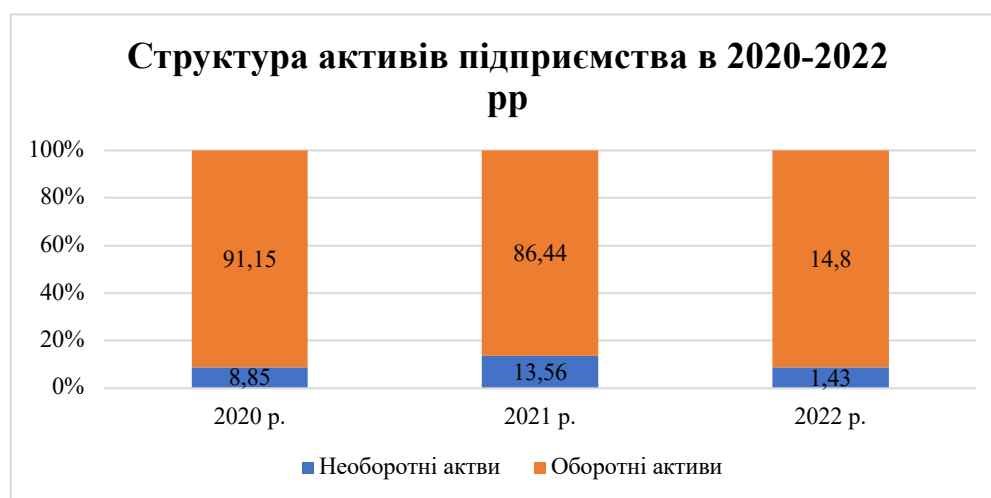

Рис. 2.2 Зміна структури майна на ПрАТ «Карлсберг»

Таким чином, на основі проведеного аналізу структури активів ПрАТ «Карлсберг», можна зробити висновки, що у 2020 році активи підприємства склалися на 8,85% з необоротних активів та на 91,15% з оборотних активів.

Надалі у 2021 році активи підприємства склалися на 13,56% з необоротних активів, та на 86,44% з оборотних активів, більш детально з динамікою активів ПАТ «Оболонь» можна ознайомитися у (табл. 2.1.).

У 2022 році активи підприємства склалися на 1,43% з необоротних активів та на 14,8% з оборотних активів.

Тип відтворення основних засобів на ПрАТ "Карлсберг" може бути різним і залежить від стратегії та потреб підприємства. Одним із типів відтворення, який може бути застосований, є репродуктивне відтворення.

Репродуктивне відтворення передбачає заміну зношених або застарілих основних засобів на нові, ідентичні за функціональними характеристиками. Це означає, що на ПрАТ "Карлсберг" можуть проводитися закупівлі нових основних засобів для заміни тих, що втратили свою ефективність або потребують оновлення.

Однак, конкретний тип відтворення основних засобів на ПрАТ "Карлсберг" може бути визначений на основі різних факторів, таких як стратегія розвитку підприємства, стан наявних основних засобів, фінансові можливості та потреби виробництва. Розглядання конкретних планів та стратегій ПрАТ "Карлсберг" може допомогти визначити тип відтворення основних засобів, який застосовується на даному підприємстві.

Далі перейдемо до аналізу складу оборотних активів комбінату та динаміки його змін (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка та структура оборотних активів ПрАТ «Карлсберг» 2021-2022 роки

Показник	2021		2022		Відхилення	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	Абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Запаси	573144	15,15	847564	15,07	274420	47,88
виробничі запаси	281079	7,43	384435	6,83	103356	36,77
незавершене виробництво	47825	1,26	95384	1,70	47559	99,44

Показник	2021		2022		Відхилення	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
готова продукція	236962	6,26	361011	6,42	124049	52,35
Поточні фінансові інвестиції	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	955603	25,26	453229	8,06	-502374	-52,57
дебіторська заборгованість за розрахунками	57730	1,53	512219	9,11	454489	787,27
інша поточна дебіторська заборгованість	131	0,00	0	0,00	-131	-100,00
Грошові кошти та їх еквіваленти	1627770	43,04	2970234	52,80	1342464	82,47
Витрати майбутніх періодів	1955,00	0,05	1080,00	0,02	0,00	0,00
Інші оборотні активи	229	0,01	112	0,00	-117	-51,09
Оборотні активи - всього	3782428	100	5625268	100	1842840	48,72

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Результати аналізу динаміки оборотних активів ПрАТ «Карлсберг» (табл. 2.4) свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією активу балансу. До позитивних характеристик майнового стану належать такі:

– оборотні активи в період з 2021 рік по 2022 рік зросли на 1842840 тис. грн (48,72%);

– значного зросту оборотних активів у 2022 році зазнав такий показник, як виробничі запаси, а саме 103356 тис. грн. або на (36,77 %). Така тенденція зросту показника свідчить про збільшення масштабів виробництва, або розширення виробничого сектору;

– серед оборотних активів суттєво зменшилась поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (на 502374 тис. грн, що становить

52,57 %). Зменшення частки поточної дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги свідчить про незначного покращення стану розрахунків підприємства з дебіторами;

До негативних характеристик майнового стану належать такі:

– серед видів оборотних активів найбільший темп скорочення мають інші оборотні активи, їх частка в оборотних активах станом на кінець звітнього року зменшилась, а саме на 117 тис. грн. , що створює передумови для погіршення балансу оборотних активів підприємства.

– Невід’ємною частиною поганої динаміки оборотних активів є відсутність такого фактору, як поточні фінансові інвестиції. Така тенденція цього показника може свідчати про малу зацікавленість інвестування у діяльність ПрАТ «Карлсберг».

Таким чином можна зробити висновок, що результати аналізу динаміки оборотних активів ПрАТ «Карлсберг» (табл. 2.4) свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій динаміки оборотних активів, але у період з 2021 по 2022 рік динаміка у більшості випадків має позитивну тенденцію.

Далі у таблиці 2.5 розглянемо динаміку ефективності використання оборотних активів підприємства у 2021-2022 роках .

Таблиця 2.5

Динаміка ефективності використання оборотних активів підприємства в 2021-2022 рр.

Показник	2021	2022	Відхилення	
	тис. грн.	тис. грн.	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	8017392	8340977	323585	4,04
Річний прибуток до оподаткування	2008606	1649888	-358718	-17,86
Середньорічна вартість оборотних активів	542168	710354	168187	31,02
Коефіцієнт обертання оборотних активів, оборотів	14,79	11,74	-3,05	-20,60
Тривалість обороту оборотних активів, днів	24	31	6,31	25,94
Рентабельність оборотних активів, %	370,48	232,26	-138,21	-37,31
Коефіцієнт завантаження	0,25	0,20	-0,05	-21,05

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Насамперед у динаміці використання оборотних засобів ПрАТ «Карлсберг» ми бачимо, що чистий дохід у 2022 році збільшився на 323585 тис. грн або на 4,04 %, порівняно з 2021 роком.

Річний прибуток до оподаткування значно зменшився, а саме на 358718 тис. грн. або на 17,86 %.

Середньорічна вартість оборотних активів у 2022 році зросла на 168187 тис. грн. або на 31,02 % порівняно з 2021 роком.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів характеризує кількість оборотів, здійснених оборотними коштами за певний проміжок часу. У 2022 році оборотні кошти зробили 11,74 оборотів за рік і гірше використовувались, ніж у 2021 році (показник у 2020 році становив 14,79 оборотів за рік). Причиною зменшення коефіцієнта є зменшення виручки від реалізації. Зменшення показника є негативним явищем, оскільки свідчить про те, що підприємство має проблеми з політикою управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами.

Насамперед, зниження оборотності веде до зростання потреби у фінансових ресурсах. В умовах відсутності доступу до дешевих фінансових ресурсів це призведе до збільшення фінансових витрат підприємства.

Відносне відхилення у 2022 році коефіцієнт оборотності становив -20,6%, тобто за вказаний період кількість оборотів оборотних коштів зменшилась на 3,05 оборотів. В нашому випадку коефіцієнт оборотності зменшився, саме тому робимо висновок, що ПрАТ «Карлсберг» необхідно більше ресурсів для функціонування галузі виробництва на підприємстві.

Тривалість одного обороту оборотних коштів вимірюється в днях і показує час, за який оборотні кошти здійснять один оберт, чим він менший, тим краще використовуються оборотні кошти.

Тривалість обороту у 2021 році становила 24 днів, в 2022 році зросла та становила до 31 днів, тобто оборотні кошти стали гірше використовуватись. Причиною такої тенденції є зменшення та уповільнення обсягу збуту при відносно стабільному рівні оборотних активів.

Іншими словами підвищення тривалості обороту говорить про те, що підприємству необхідно залучити більше фінансових ресурсів для фінансування

оборотних активів, а це веде до збільшення фінансових витрат, так як необхідно залучати додаткові кошти.

Рентабельність оборотних коштів характеризує частку прибутку від вартості оборотних коштів, яку отримують на підприємстві за рік. Протягом досліджуваного періоду рентабельність оборотних коштів (активів) значно знизилась. Факторами такого зменшення є слабка оптимізація структури оборотних активів, і скорочення суми чистого прибутку. Чим нижчий показник, тим менш ефективним є весь процес управління оборотними коштами підприємства.

Напрями підвищення даного показника полягають в оптимізації структури оборотних активів, яка дозволить скоротити їх обсяг і підвищити рентабельність за умови, що обсяг генерованого прибутку підвищиться або залишиться на попередньому рівні.

Коефіцієнт завантаження показує скільки оборотних активів припадає на одну гривню виручки від реалізації продукції. В нашому випадку цей показник зазнав зменшення з 0,25 тис. грн. у 2021 році, у 2022 році цей показник зменшився на 21,05 % та становив приблизно 0,2 тис. грн. Така тенденція показника є досить позитивною.

Таким чином можна зробити висновок, що ефективність використання оборотних активів ПрАТ «Карлсберг» зазнала значного погіршення.

Оборотні засоби підприємства є його системами життєдіяльності та ефективного розвитку підприємства ПрАТ «Карлсберг». Насамперед, в наш час використовують три основні форми фінансування оборотних засобів підприємства: власні кошти, залучені кошти, позикові кошти. За її виборі необхідний облік факторної складової формування оборотних засобів підприємства міста і критерії оцінки збільшення джерел формування оборотних засобів з урахуванням забезпечення. Критеріальна оцінка збільшення джерел формування оборотних засобів з урахуванням забезпечення їх призначення повинна використовуватися по відношенню до кожного виду оборотних засобів і дозволить використовувати джерела формування оборотних засобів ефективніше.

В нашому випадку величина робочого капіталу ПрАТ «Карлсберг» за 2022 рік буде розраховуватися саме так:

Роб. капітал = Оборотні активи + Витрати майбутніх періодів + Поточні зобов'язання

Роб. Капітал 2022 р. = 847 564 + 1 080 + 0 = 848 644 (тис. грн.)

Ефективність оборотних активів залежить від раціональності та реалізації заходів, спрямованих на забезпечення оптимальності їх використання та прискорення їх оборотності. В нашому випадку, було прийнято рішення створити кроки підвищення ефективності використання оборотних активів (табл. 2.6).

Ефективне використання оборотних коштів є важливим завданням підприємства ПрАТ «Карлсберг», що постає в першу чергу перед підприємством, і повинно забезпечуватися прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу.

На стадії створення виробничих запасів - раціональне використання матеріальних ресурсів, удосконалення нормування, ліквідація нормативних запасів, налагодження роботи транспорту, оптимальний вибір постачальників та ін.

Таблиця 2.6

Основні напрямки підвищення ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Карлсберг»

НАПРЯМКИ	Прискорення оборотності оборотних активів
	Підвищення рентабельності оборотних активів
	Мінімізація витрат оборотних активів у процесі їх використання
	Оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва
	Скорочення тривалості виробничого циклу
	Прискорення реалізації товарної продукції

Джерело: Складено на основі динаміки розвитку оборотних активів ПрАТ «Карлсберг»

На стадії незавершеного виробництва - скорочення тривалості виробничого циклу, впровадження прогресивної техніки і технологій, розвиток стандартизації та уніфікації, вдосконалення системи економічного стимулювання тощо.

На етапі обігу, підприємство вирішує раціональну організацію процесу збуту продукції, прискорення обігу документів, дотримання умов платежів за укладеними договорами, а також використання маркетингових інструментів для стимулювання продажу, наприклад, рекламних заходів. Кожне підприємство самостійно обирає оптимальні способи прискорення оборотності оборотних активів, враховуючи конкретні умови виробництва і збуту. Це дозволяє зекономити значні кошти і збільшити наявні фінансові ресурси.

Підводячи підсумки, скажемо, що проведена оцінка господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг» за 2020 – 2022 роки, дала змогу побачити ефективне використання оборотних. Загалом пивзавод має задовільний майновий стан, і станом на 31.12.2022 року має активів на суму 7 237 35 тис.грн..

2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства

Насамперед, визначимо поняття фінансового стану підприємства.

Фінансовий стан підприємства — загальна оцінка фінансових ресурсів, доходів, витрат і заборгованості підприємства. Він відображає фінансове здоров'я підприємства, його здатність забезпечити потреби в оплаті рахунків, заробітній платі, податках та інших зобов'язаннях. Фінансовий стан підприємства визначається за допомогою фінансового аналізу, який оцінює різні показники, такі як прибуток, ліквідність, рентабельність, платоспроможність та інші [26].

Для оцінки фінансового стану підприємства використовуються фінансові звіти, такі як баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про готівкові потоки та інші. Ці звіти надають інформацію про фінансові результати діяльності підприємства протягом певного періоду, стан його активів і зобов'язань, а також рух грошових коштів.

Позитивний фінансовий стан підприємства характеризується здатністю генерувати прибуток, забезпечувати регулярну сплату зобов'язань, мати достатній рівень ліквідності та здатність інвестувати в розвиток. Негативний

фінансовий стан, натомість, може вказувати на проблеми зі здатністю до отримання прибутку, недостатність ресурсів для сплати зобов'язань і ризик неплатоспроможності [27].

Важливо зазначити, що фінансовий стан підприємства може змінюватися з часом, і його оцінка має бути проводитися регулярно, щоб виявити потенційні проблеми і вжити відповідні заходи для їх вирішення.

На основі даних із форми 2 звіту про фінансові результати підприємства за два роки ПрАТ «Карлсберг» було заповнено та проведено динаміку доходу підприємства з 2020 по 2022 рік (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка доходу підприємства в 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Чистий дохід від реалізації продукції	8215886	9033066	8340977	817180	-692089	9,95	-7,66
Інші операційні доходи	57124	271713	87903	214589	-183810	375,65	-67,65
Доходи від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	78014	92584	27946	14570	-64638	19	-69,82
Доходи - всього	8351024	9397363	8456826	1046339	-940537	12,53	-10,01

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Роглянемо структурно динаміку змін доходу ПрАТ «Карлсберг» у 2020-2022 рр. (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Структура доходу підприємства в 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	98,38	96,12	98,63
Інші операційні доходи	0,68	2,89	1,04
Доходи від участі в капіталі	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	0,93	0,99	0,33
Доходи - всього	100,00	100,00	100,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Зміна структури доходу на ПрАТ «Карлсберг»

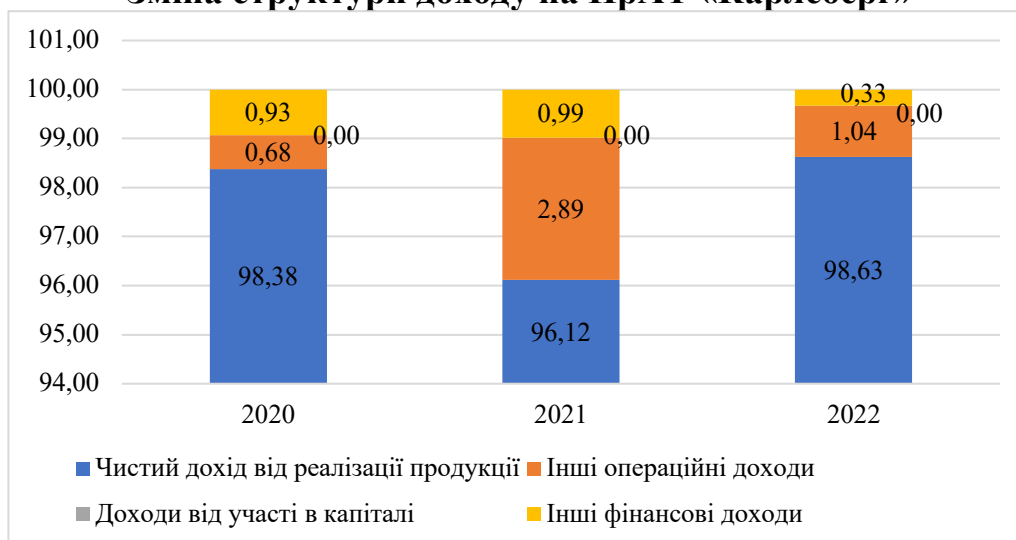

Рис. 2.3 Зміна структури доходу на ПрАТ «Карлсберг»

Насамперед, згідно динаміки можемо побачити, що майже усі показники доходів ПрАТ «Карлсберг» зросли, лише за винятком такого показника як доходи від участі в капіталі, які на ПрАТ «Карлсберг» зовсім відсутні.

Така динаміка показників доходу свідчить про підвищення ефективності функціонування сектору збуту та раціонального виробництва ПрАТ «Карлсберг».

Наступним етапом аналізу буде визначення та розбір динаміки прибутку підприємства ПрАТ «Карлсберг» за 2020 та 2022 рік (табл. 2.9)

Таблиця 2.9

Динаміка прибутку підприємства в 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	тис. Грн.	Тис. Грн.	Тис. Грн.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Валовий прибуток	3788885	3723840	4096613	-65045	372773	-1,72	10,01
Прибуток від операційної діяльності	2023761	1682310	2052783	-341451	370473	-16,87	22,02
Прибуток до оподаткування	2008606	1649888	1866993	-358718	217105	-17,86	13,16
Чистий прибуток	1635402	1341539	1528878	-293863	187339	-17,97	13,96

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр

Таким чином можемо побачити, що у 2022 році найбільшого зросту зазнав такий показник, як прибуток від операційної діяльності, який зріс на 370473 тис. Грн. Або на 22,02% порівняно з 2021 роком.

Наступним є такий показник, як чистий прибуток який зріс на 187339 тис. Грн. Або на 13,96 % у 2022 році.

За ним за ступенем зростання іде такий показник, як прибуток до оподаткування, який зазнав зросту на 217105 тис. Грн. Або на 13,16%.

Таким чином можна зробити висновок, що прибуток на ПрАТ «Карлсберг» за 2022 рік зазнав зросту. Така тенденція може бути обумовлена багатьма факторами, але в першу чергу це свідчить про ефективність функціонування економічного сектору виробництва.

Таблиця 2.10

Динаміка показників рентабельності в 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022
Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування)	27,75	29,24	35,26
Рентабельність активів (за чистим прибутком)	22,60	23,77	28,88
Рентабельність операційної діяльності	47,86	36,44	41,58
Активи	7237353	5643378	5294453
Операційні витрати	754	63961	41672
інші операційні витрати	754	63961	41672
витрати на збут	1671109	1764575	1926996
адміністративні витрати	303957	300897	346875
собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4228507	4617137	4936453

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності ПрАТ «Карлсберг»

Рентабельність активів— показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Розраховується як співвідношення отриманого чистого прибутку (або чистого збитку) до середньорічної суми активів.

На відміну від рентабельності активів операційна рентабельність показує ефективність компанії без врахування фінансових і не операційних витрат, а також суми податку на прибуток або іншими словами частку виручки, яка може

бути спрямована на покриття цих витрат. Також називають рентабельністю продажів.

В таблиці 2.10 сума прибутку збільшується на 1 грн. активу. Показники у 2022 році значно зросли порівняно з минулими роками. Високе значення показника свідчить про хорошу роботу підприємства.

Наступним етапом аналізу буде розбір динаміки показників фінансових результатів підприємства ПрАТ «Карлсберг» за 2020 та 2021 рік (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка фінансових результатів підприємства в 2020-2021 рр.

Показник	2020	2021	2022
Чистий дохід, тис. Грн. Revenue	8017392	8340977	9033066
Валовий прибуток, тис. Грн Grossprofit	3788885	3723840	4096613
Grossmargin, %	47,26	44,65	45,35
Прибуток від операційної діяльності, тис. Грн. Operatingprofit	2023761	1682310	2052783
Depreciation, тис. Грн.	570290	610287	705299
ЕВІТДА, тис. Грн	2594051	2292597	2758082
ЕВІТДА margin, %	32,36	27,49	30,53
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. Грн Profitbeforetax	2008606	1649888	1866993
Чистий прибуток, тис. Грн Netincome	1635402	1341539	1528878
Netmargin, %	20,40	16,08	16,93

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Чистий дохід збільшився на 692 089 тис. Грн. та у 2022 році становив 9033066 тис. грн..

Валовий прибуток у 2022 році зріс до 4096613 тис. грн., порівняно з 2021 роком (3723840 тис. грн.). Збільшення прибутку в 2022 році у порівнянні з 2021 роком відбулося за рахунок зниження собівартості реалізації при сталому рівні доходу від реалізації.

Grossmargin, у 2022 році збільшилась на 0,7 %. Оптимальним показником вважають від 20% до 40%. Дане підприємство входить в оптимальні межі, та прагне до більш високої позначки.

Прибуток від операційної діяльності (Operatingprofit) у 2022 році зріс, показник у 2021 році становив 1682310 тис. грн., а у 2022 році становив 2052783 тис. грн..

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування (Profitbeforetax) у 2021 році становив 1649888 тис. грн., у 2022 році показник зріс до 1866993 тис. грн..

Чистий прибуток (Netincome) у 2022 році зріс та становив 1528878 тис. грн., у минулому 2021 році показник становив 1341539 тис. грн.. Це свідчить про те, що підприємство працює ефективно.

Існує кілька можливих причин зростання чистого прибутку у галузі пива:

1. Попит на пиво зростає, оскільки це популярний напій серед багатьох людей. Збільшення попиту дозволяє пивоварням збільшувати виробництво та продажі.

2. Уподобання споживачів змінюються з часом, і це може призвести до зростання попиту на певні сорти пива або бренди.

3. Пивоварня може збільшувати ефективність виробництва шляхом впровадження нових технологій або автоматизації процесів, що дозволяє знизити витрати на виробництво та збільшити виробництво.

4. Якщо пивоварня може знайти дешевші джерела сировини, це може допомогти знизити витрати на виробництво та збільшити чистий прибуток.

5. Зміни в законодавстві можуть мати вплив на галузь пива, що може призвести до збільшення прибутку. Наприклад, зняття обмежень на продаж пива може збільшити продажі та прибуток пивоварні.

6. Маркетингові кампанії можуть допомогти збільшити свідомість споживачів про певний бренд пива або нові сорти, що може призвести до збільшення продажів та прибутку [28].

На основі даних із форми 2 звіту про фінансові результати підприємства за два роки ПрАТ «Карлсберг» було заповнено (таблицю 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка поточних витрат підприємства в 2021-2022 рр.

Показники	2021	2022	Відхилення 2022 до 2021	
	сума, тис. Грн	сума, тис. Грн.	Абсол., тис. Грн.	Віднос., %
Собівартість реалізованої продукції	4617137	4936453	319316	6,92
Адміністративні витрати	300897	346875	45978	15,28
Витрати на збут	1764575	1926996	162421	9,20
Інші операційні витрати	63961	41672	-22289	-34,85
Фінансові витрати	20578	13360	-7218	-35,08
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	X
Інші витрати	53179	274573	221394	416,32
Разом	6820327	7539929	719602	10,55

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Після цього слід провести оцінку ефективності використання оборотних активів. Для цього були вибрані показники, які були отримані в результаті вивчення матеріалу, пов'язаного з оцінкою ефективності використання оборотних активів у підприємствах харчової галузі. Отримані показники будуть відображені в таблиці 2.13, що була складена під час проведення аналізу.

Таблиця 2.13

Показники	Значення показника			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022				
	тис. Грн.	Тис. Грн.	Тис. Грн.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Загальна сума доходів:	8368940	9406922	8470215	1037982	-936707	12,40	-9,96
чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	8215886	9033066	8340977	817180	-692089	9,95	-7,66
інші операційні доходи	57124	271713	87903	214589	-183810	375,65	-67,65
інші фінансові доходи	78014	92584	27946	14570	-64638	18,68	-69,82
інші доходи	17916	9559	13389	-8357	3830	-46,65	40,07
Загальна сума витрат:	6653545	7539929	6820327	886384	-719602	13,32	-9,54
собівартість реалізованої продукції	4554070	4936453	4617137	382383	-319316	8,40	-6,47

Показники	Значення показника			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022				
	тис. Грн.	Тис. Грн.	Тис. Грн.	2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
адміністративні витрати	276156	346875	300897	70719	-45978	25,61	-13,25
витрати на збут	1612395	1926996	1764575	314601	-162421	19,51	-8,43
інші операційні витрати	171141	41672	63961	-129469	22289	-75,65	53,49
фінансові витрати	14212	13360	20578	-852	7218	-5,99	54,03
інші витрати	25571	274573	53179	249002	-221394	973,77	-80,63
Чистий прибуток (збиток):	1399396	1528878	1341539	129482	-187339	9,25	-12,25

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Таким чином можна розпочати з розбору показників та аналізу динаміки поточних витрат підприємства ПрАТ «Карлсберг». Отже у почнемо с того, що у 2022 році порівняно з 2021 році собівартість реалізованої продукції збільшилась на 319316 тис. Грн., (собівартість реалізованої продукції збільшилась на 6,92% порівняно з 2021 роком). Збільшення собівартості негативним показником фінансових результатів. Збільшення собівартості може бути пов'язано зі збільшенням витрат на виробництво, або підвищенням цін на покупні товари.

Наступним показником є адміністративні витрати ПрАТ «Карлсберг». Насамперед з 2021 по 2022 рік ці витрати зросли на 45978 тис. грн. або на 15,28 %. Збільшення адміністративних витрат може залежати від збільшення заробітної плати на підприємстві, підвищення вартості матеріалів і тд.

Витрати на збут збільшились з 1764575 до 1926996 тис. Грн. (на 162421 тис. Грн. Або зросли на 9,2 %). Збільшення витрат на збут може бути пов'язане із збільшенням витрат на персонал, на утримання приміщень та обладнання складів і тд.

Інші операційні витрати зменшились 22289 тис. Грн. Або на 34,85%. Покращення використання основних фондів та зменшення норм витрат сировини і матеріалів призводить до зниження операційних витрат, що в свою

чергу сприяє зростанню виробітку продукції. Цей процес, в свою чергу, призводить до збільшення прибутку підприємства і, відповідно, підвищення його рентабельності.

Фінансові витрати зменшились з 20578 до 13360 тис. Грн. (на 7218 тис. Грн. Або зменшились на 35,08%). Фінансовий результат витрат має позитивну тенденцію показника.

Таблиця 2.14

Структура поточних витрат підприємства в 2021-2022 рр.

Показники	2021		2022	
	сума, тис. Грн	пит. Вага, %	сума, тис. Грн.	Пит. Вага, %
Собівартість реалізованої продукції	4617137	67,70	4936453	65,47
Адміністративні витрати	300897	4,41	346875	4,60
Витрати на збут	1764575	25,87	1926996	25,56
Інші операційні витрати	63961	0,94	41672	0,55
Фінансові витрати	20578	0,30	13360	0,18
Втрати від участі в капіталі	0	0,00	0	0,00
Інші витрати	53179	0,78	274573	3,64
Разом	6820327	100,00	7539929	100,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Зміна структури поточних витрат на ПрАТ «Карлсберг»

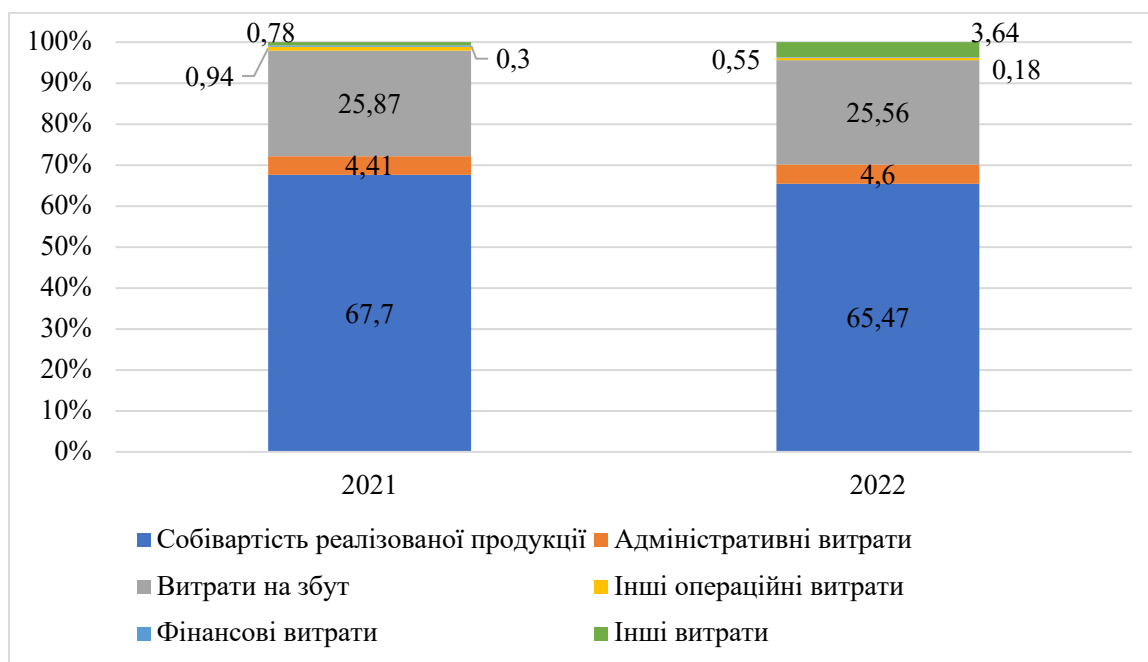

Рис. 2.4 Зміна структури поточних витрат на ПрАТ «Карлсберг»

На першому місці за структурою поточних витрат ПрАТ «Карлсберг», такий показник, як собівартість реалізованої продукції. У 2021 році цей показник становив 67,7% від загальної структури витрат, а вже у 2022 році 65,47 %.

Наступним є показник витрат на збут, який у 2021 році становив 25,87%, а у 2022 році 25,56%, від загальних витрат ПрАТ «Карлсберг».

Двома останніми важливими показниками у структурі витрат є адміністративні витрати та фінансові витрати. Адміністративні витрати становили у 2021 році 4,41%, а у 2022 році 4,6%. Фінансові витрати у 2021 р. становили 0,3% та у 2022 році 0,18%.

Таблиця 2.15

Динаміка операційних витрат підприємства в 2021-2022 рр.

Показники	2021	2022	Відхилення 2022 до 2021	
	сума, тис. Грн.	Сума, тис. Грн.	Абсол., тис. Грн.	Віднос., %
Матеріальні затрати	4136338	4569419	433081	10,47
Витрати на оплату праці	583581	745726	162145	27,78
Відрахування на соціальні заходи	117229	131394	14165	12,08
Амортизація	610287	705299	95012	15,57
Інші операційні витрати	1234112	1215081	-19031	-1,54
Разом	6681547	7366919	685372	10,26

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

На основі проведеного аналізу динаміки операційних витрат підприємства ПрАТ «Карлсберг», можна зробити висновок, що операційні витрати у загальному вигляді протягом року зменшились, але зазнали незначного зменшення, а саме на 1,54% або 19031 тис. грн. Це досить хороша тенденція показників, але б вона могла бути кращою.

Найбільшого зменшення зазнали такі показники, як матеріальні витрати та амортизація, інші показники операційних витрат зазнали зросту.

Тепер розглянемо структуру операційних витрат підприємства за 2021-2022 рр. (табл.2.16).

Структура операційних витрат підприємства в 2021-2022 рр.

Показники	2021		2022	
	сума, тис. Грн.	Пит. Вага, %	сума, тис. Грн.	Пит. Вага, %
Матеріальні затрати	4136338	61,91	4569419	62,03
Витрати на оплату праці	583581	8,73	745726	10,12
Відрахування на соціальні заходи	117229	1,75	131394	1,78
Амортизація	610287	9,13	705299	9,57
Інші операційні витрати	1234112	18,47	1215081	16,49
Разом	6681547	100,00	7366919	100,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Зміна структури операційних витрат на ПрАТ «Карлсберг»

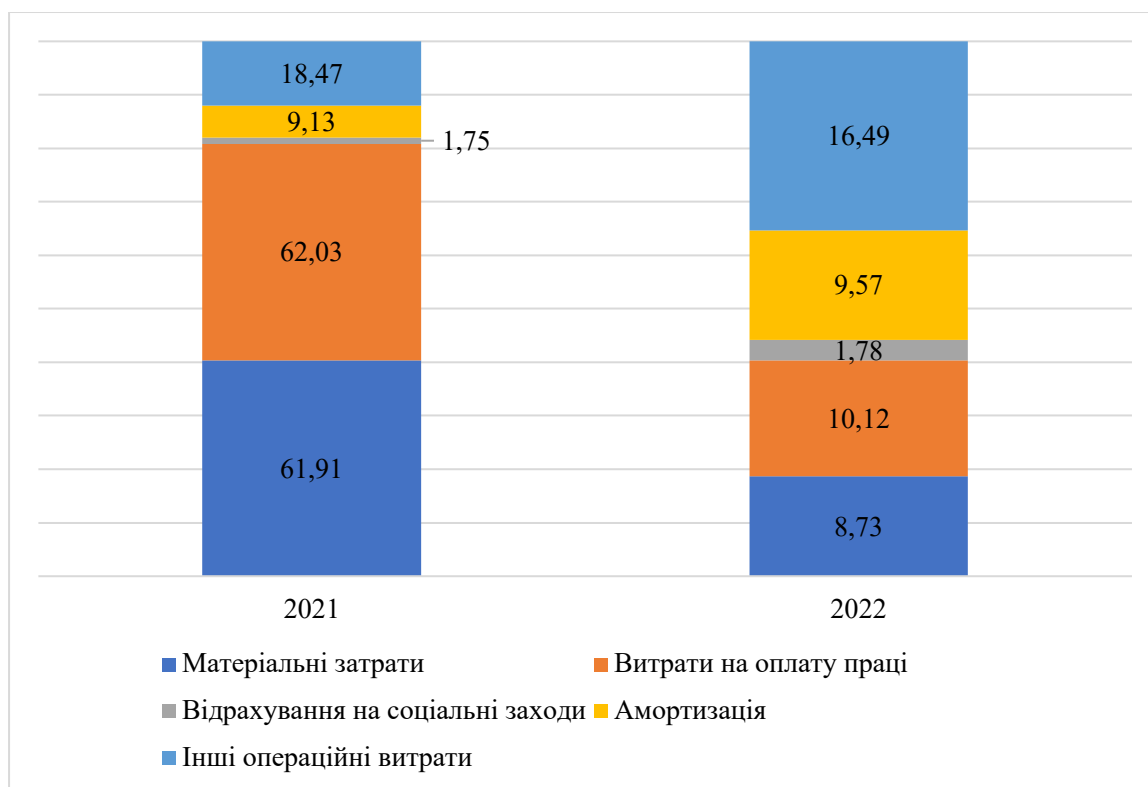

Рис. 2.5 Зміна структури операційних витрат на ПрАТ «Карлсберг»

На першому місці за структурою операційних витрат ПрАТ «Карлсберг», такий показник, як матеріальні затрати. У 2021 році цей показник становив 61,91% від загальної структури витрат, а вже у 2022 році 62,03%.

Наступним є показник інші операційні витрати, який у 2021 році становив 18,47%, а у 2022 році 16,49%, від загальних операційних витрат ПрАТ «Карлсберг».

Третім за структурою операційних витрат є такий показник, як амортизація, яка у 2021 році становив 9,13%, а у 2022 році цей показник становив 9,57% від загального розміру операційних витрат.

Четвертим є витрати на оплату праці, який у 2021 році були 8,73%, у 2022 році 10,12%

Таким чином можна зробити висновок, що витрати підприємства ПрАТ «Карлсберг» мають перспективну тенденцію до зменшення.

На основі даних із звіту про фінансові результати підприємства за два роки ПрАТ «Карлсберг» було заповнено та проведено динаміку показників фінансового стану підприємства за 2021-2022 рр. (таблиця 2.17).

Таблиця 2.17

**Динаміка показників фінансового стану підприємства за 2021-2022 рр.
(станом на кінець року)**

Показники	2021	2022	Рекомендоване значення
Показники ліквідності та платоспроможності			
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,44	0,35	1-1.5
Коефіцієнт швидкої (поточної) ліквідності	0,15	1,61	0.6-0.8
Коефіцієнт абсолютної (строкової) ліквідності	0,006	1,214	0.1-0.2
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-1489898	-1599994	>0
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу)	0,40	0,65	>0.5
Коефіцієнт боргового навантаження (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	1,51	0,53	-
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,88	1,93	>1.0
Коефіцієнт фінансової залежності	2,51	1,53	<2.0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,01	0,48	>0

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Отже розпочнемо наш аналіз з показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Карлсберг». Перш за все слід зазначити, що аналіз буде проводитися на основі динаміки та співставлення показників 2021 року та 2022 року.

В ході роботи розраховані і проаналізовані такі коефіцієнти [28]:

1. Коефіцієнт загальної ліквідності дозволяє перевірити, чи здатні всі активи з оборотним періодом менше одного року покрити зобов'язання з періодом погашення менше одного року.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності вказує на здатність підприємства погасити поточні зобов'язання у разі виникнення критичних ситуацій шляхом повернення дебіторської заборгованості.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає лише найбільш ліквідну частину оборотних активів і показує, яку частину зобов'язань підприємство може негайно погасити з власних коштів.

Першим аналізованим показником ліквідності та платоспроможності буде коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття. Насамперед, нормативні значення цього показника становлять від 1 до 1.5, в нашому випадку цей показник становить у 2021 році 0,44, а в 2022 цей показник становив 0,35. Така тенденція показників свідчить про низький коефіцієнт покриття ПрАТ «Карлсберг», але на основі динаміки можна побачити, що показник зростає і має змогу зрости у наступних роках до нормативних значень. Насамперед, такі значення показників може свідчати про те, що підприємство не може оплатити свої поточні борги та зобов'язання.

Наступним показником є коефіцієнт швидкої (поточної) ліквідності, в нашому випадку на підприємстві ПрАТ «Карлсберг» цей показник становить 0,15 у 2021 та 1,61 у 2022 році, при нормативному значенні 0.6-0.8. Спостерігається значні відрізнення від норми, а саме значення більше рекомендаційних.

Таким чином переходимо до наступного значення, а саме коефіцієнт абсолютної (строкової) ліквідності, в нашому випадку ці показники надто не стабільні та становлять 0,006 та 1,214 у 2021 та 2022 роках відповідно, при тому, що рекомендаційна норма коефіцієнта становить 0.1-0.2. Низький показник коефіцієнта абсолютної ліквідності вказує на те, що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Останній показник серед показників ліквідності та платоспроможності є чистий оборотний капітал. У 2021 році цей показник склав -1489898 тис. грн., але вже у 2022 році набув більш позитивного значення, а саме -1599994 тис. грн.

Наступним розділом аналізу динаміки показників фінансового стану підприємства за 2020-2021 рр. є аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Карлсберг».

Отже першим показником у цій групі є коефіцієнт автономії або коефіцієнт концентрації власного капіталу, який склав у 2021 році 0,40, а вже у 2022 році зазнав зросту до 0,65. Такі показники достатньо позитивні, так як норма становить 0.5. Насамперед, показник автономії характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності. В нашому випадку можна зробити висновок, що підприємство ПрАТ «Карлсберг» прямує до фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Наступним показником є коефіцієнт боргового навантаження або коефіцієнт концентрації позикового капіталу, який у 2021 році склав 1,51, а у 2022 році зазнав зменшення до 0,53. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (заборгованості) показує частку позикових джерел фінансування у сукупному капіталі підприємства, норма показника становить 0.4-0.6. В нашому випадку показник у 2021 надто вище норми, що свідчить про високу концентрацію позикового капіталу, але у 2022 році досяг норми.

Третім показником є коефіцієнт фінансової стійкості, який у 2021 році становив спочатку 0,88, а потім у 2022 зазнав зростання до 1,93, при нормативному значенні показника більше 1.0, така тенденція досить хороша, адже це означає про досить гарні показники фінансової стійкості і те, що з роками вона стає кращою.

Четвертим показником є коефіцієнт фінансової залежності, в нашому випадку ці показники досить негативні, адже приймають значення вище норми, що є доволі поганим знаком. У 2021 році коефіцієнт залежності становив 2,51, а

вже у 2022 році 1,53. Така тенденція показників свідчить про невисоку залежність фінансових ресурсів ПрАТ «Карлсберг».

Останнім є коефіцієнт маневреності власного капіталу є найгірший показник, адже у 2021 році становив -1.01, а в 2022 0,48, при нормі менше 0.

Продовження таблиці 2.17

Показники ділової активності	2021	2022
Коефіцієнт обертання активів	1,42	1,25
Коефіцієнт обертання оборотних активів	7,35	6,78
Тривалість обороту оборотних активів	48,98	53,13
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,32	13,34
Тривалість обертання дебіторської заборгованості	67,64	26,99
Коефіцієнт оборотності запасів	13,19	11,29
Тривалість обертання запасів	27,29	31,90
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,55	3,54
Термін обертання кредиторської заборгованості	101,27	101,65
Показники рентабельності		
Рентабельність активів, %	28,17	25,80
Рентабельність операційної діяльності, %	28,72	28,36
Рентабельність власного капіталу, %	24,94	28,31
Grossmargin, %	44,65	45,35
EBITDA margin, %	27,49	30,53
Netmargin, %	16,08	16,93

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Таким чином можна перейти до наступного розділу аналізу, а саме аналізу діяльності показників ділової активності. Отже розпочнемо з розгляду першого показника і найважливішого показника, а саме коефіцієнт обертання активів. В нашому випадку цей показник становив у 2021 році 1,42, а вже у 2022 році 1,25. Таким чином зазначимо, що чим вище коефіцієнт оборотності активів, тим ефективніше компанія отримує прибуток від своїх активів, в нашому випадку тенденція не досить хороша, адже прямує до спаду.

Наступний показник це – коефіцієнт обертання оборотних активів, який становив спочатку 7,35 , а потім у 2022 6,78 , така тенденція досить погана, адже зниження оборотності веде до зростання потреби в фінансових ресурсах. До того слід зазначити, що тривалість обороту оборотних активів становила спочатку 48,98, а потім збільшилась 53,13 обороту.

Перейдемо до наступного показника, а саме коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який становив 5,32 у 2021 році, а згодом 13,34 у 2022 році, також тривалість обороту становила 67,64 та 26,99 обороту відповідно. Таким чином можна зробити висновок, що чим менше цей показник, тим швидше дебіторська заборгованість перетворюється в кошти, а отже підвищується ліквідність оборотних коштів підприємства.

Таким чином переходимо до наступного показника – коефіцієнт оборотності запасів, який становив у 2021 році 13,19, а вже у 2022 році набув значення 11,29. Тривалість обороту запасів складала 27,29 у 2021 році, та 31,90 у наступному 2022 році. Зниження цього показника свідчить про відносне зменшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або про зниження попиту на готову продукцію.

Останнім показником є коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. У 2021 році цей показник становив 3,55 та тривалість обороту становила 101,27 оборотів, у 2022 році цей показник складав 3,54 та 101,65 оборотів. Спад коефіцієнта означає зменшення швидкості оплати заборгованості підприємства, зниження – ріст покупок у кредит.

Отже перейдемо до наступного аналізу, а саме показників рентабельності діяльності ПрАТ «Карлсберг». Таким чином, розпочнемо з першого показника, а саме рентабельність активів підприємства. Насамперед, рентабельність активів ПрАТ «Карлсберг» у 2021 році складала 28,17%, а вже у 2022 році становила 25,80%. Така тенденція свідчить про те, що діяльність підприємства не досить ефективна та показника рентабельності активів спадає.

Наступний показник це – рентабельність операційної діяльності, яка на звітній рік 2021 становила 28,72%, а вже у 2022 році зазнала значного зросту до 28,36%. Насамперед, рентабельність операційної діяльності — свідчить про ефективність генерації прибутку внаслідок основних операцій підприємства. В нашому випадку цей показник зазнав невеликого спаду, що означає невеликого погіршення ефективності такого фактору, як витрати пов'язані з виробництвом.

Таким чином переходимо до показника – рентабельність власного капіталу. В нашому випадку цей показник становив спочатку 24,94%, а згодом у 2022 значного зросту до 28,31%. Зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу вказує на постійне покращення здатності компанії генерувати прибуток для своїх власників. Однак, зменшення власного капіталу (наприклад, через викуп акцій) призводить до збільшення коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Наступним показником рентабельності ПрАТ «Карлсберг» є валова маржа або Grossmargin. Насамперед, Grossmargin – це відношення валового прибутку коїмпанії (Gross Profit) до виручки компанії (Revenue). Валова маржа показує який відсоток від виручки залишається у компанії після вирахування собівартості. В нашому випадку цей показник становить 44,65% у 2021 році та 45,35% у 2022 році, така тенденція зростання свідчить про збільшення відсотку чистого фінансового результату.

Далі розглянемо такий показник, як EBITDA margin – прибуток до відрахування відсотків, податків та амортизації. EBITDA показує фінансовий результат компанії, крім впливу ефекту структури капіталу. ПрАТ «Карлсберг» має такі показники EBITDA margin: 27,49% у 2021 році та 30,53% у 2022 році, така зростаюча динаміка показника свідчить про те, що прибуток підприємства має тенденцію до зростання, але протилежна тому негативна сторона це зменшення амортизації підприємства.

Останнім показником слугує Netmargin. В нашому випадку цей показник становить 16,08% у 2021 році та 16,93% у 2022 році, така тенденція зростання свідчить про збільшення ставку прибутковості підприємства за рахунок ефективної діяльності підприємства.

Ефективність використання оборотних активів на підприємстві має важливе значення, оскільки справляє значний вплив на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених підприємством.

Вивчення структури оборотних коштів має важливе значення для розробки напрямків поліпшення їх використання. Аналіз структури оборотних коштів дає

зможу виявити резерви удосконалення виробництва, економії сировини і матеріальних ресурсів, прискорення обертання оборотного капіталу заводу.

Отже, аналіз показав незадовільні фінансові результати, хоча компанія здатна підвищити генерування прибутку власникам, але має погані показники фінансового стану підприємства.

2.4. Аналіз ефективності використання та оновлення основних засобів

ПрАТ «Карлсберг»

Для оцінки ефективності використання основних засобів ПрАТ «Карлсберг» слід проаналізувати їх наявність, структуру і динаміку змін вартості у періоді, оцінити динаміку змін щодо показників руху та технічного стану, а наостанок оцінити показники ефективності використання основних виробничих засобів [29, 30].

Аналіз здійснимо за результатами діяльності підприємства у 2020 - 2022 роках.

Спочатку проаналізуємо на динаміку зміни вартості основних засобів підприємства по групах. Також розглянемо структуру засобів виробництва пивзаводу та оцінимо напрям та динаміку змін у таблицях 2.18 та 2.19.

Таблиця 2.18

Динаміка змін вартості основних засобів ПрАТ «Карлсберг» 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення			
	Тис. грн.	Тис. грн.	Тис. грн.	абсолютне тис. грн.		відносне, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої	760820	763036	806423	2216	43387	6	5,69
Машини та обладнання	3416511	3581888	4003992	165377	422104	4,84	11,78
Пакувальні матеріали і тара	331459	326777	369073	-4682	42296	-1,41	12,94
Приладдя та інвентар	54746	54725	49684	-21	-5041	-9	-9,21
Інші основні засоби	3143	3110	3725	-33	615	-1,05	19,77
Всього	4566679	4729536	5232897	162857	503361	3,57	10,64

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Насамперед в цій таблиці було висвітлено динаміку за структурою основних засобів ПрАТ «Карлсберг» за 2020 – 2022 рр., а саме групування за призначенням та висвітлення абсолютного та відносного відхилення.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що в структурі основних засобів ПрАТ «Карлсберг» найбільш нестабільним показником є такий показник, як пакувальні матеріали і тара. Динаміка зменшилась на 1,41% з 2021 – 2020 рік, у 2021 – 2022 цей показник різко зріс на 12,94%.

Наступним показником є машини та обладнання, цей показник зростає з кожним роком у 2021 році зріс на 4,84% порівняно із 2020 р., та становив 3581888 тис. грн., у 2023 році показник збільшився ще на 422104 тис. грн. та становив 4003992 тис. грн.

Таким чином можна узагальнити, що основні засоби ПрАТ «Карлсберг» в період з 2020 – 2022 рік зазнавали збільшення. В першу чергу така тенденція показників свідчить про оновлення обладнання ПрАТ «Карлсберг» та раціональне використання інших основних засобів.

Наступною аналітичною таблицею буде структура основних засобів ПрАТ «Карлсберг» за угрупованням (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Структура активів підприємства в 2020-2022 рр.

Показники	2020		2021		2022	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої	760820	16,66	763036	16,13	806423	15,41
Машини та обладнання	3416511	74,81	3581888	75,73	4003992	76,52
Пакувальні матеріали і тара	331459	7,26	326777	6,91	369073	7,05
Приладдя та інвентар	54746	1	54725	1,16	49684	0,95
Інші основні засоби	3143	0,07	3110	0,07	3725	0,07
Всього	4566679	100,00	4729536	100,00	5232897	100,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

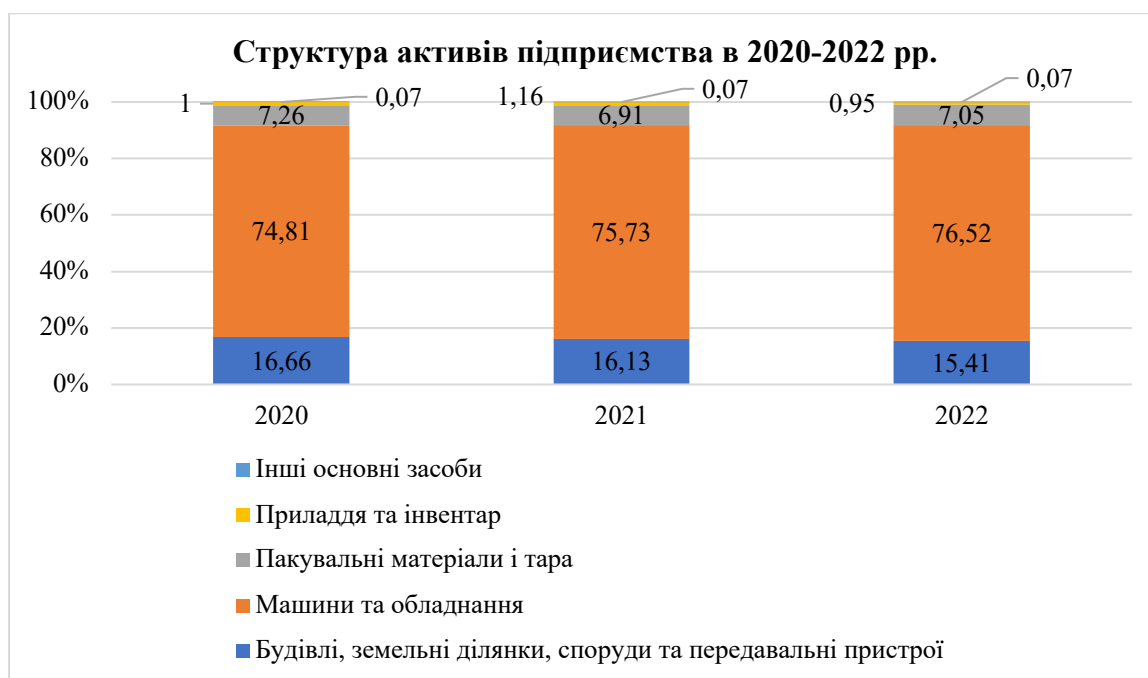

Рис. 2.6 Діаграма по структурі активів підприємства

Таким чином, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що в структурі основних засобів ПрАТ «Карлсберг» домінує такий показник, як машини та обладнання, це не дивно, так як ПрАТ «Карлсберг» це підприємство яке безпосередньо зв'язано з виробництвом, що потребує велику кількість обладнання. А саме цей показник становив 74,81% у 2020 році, 75,73% у 2021 році, та 76,52% у 2022 році.

Наступним показником у структурі підприємства є такий показник як будівлі, земельні ділянки, споруди та передавальні пристрої. У 2020 році цей показник становив 16,66% від загальної кількості основних засобів, у 2021 році показник трохи знизився та становив 16,13% та у 2022 році знизився ще до показника 15,41%.

На основі отриманих результатів можна зробити висновки, що в основному основні засоби підприємства ПрАТ «Карлсберг» сконцентровані на такому показнику, як машини та обладнання, згідно результатів аналізу динаміка каже про те що обладнання нове, та відновлюється.

Наступним кроком проведемо оцінювання руху та технічного стану основних засобів ПрАТ «Карлсберг» за 2020 -2022 роки. Отримані значення занесемо до таблиці 2.20.

**Динаміка показників руху та технічного стану основних засобів на
ПрАТ «Карлсберг» 2020-2022 роки**

Показники	2020	2021	2022	Відхилення			
	тис.грн.	тис.грн.	тис.грн.	абсолютне грн.		відносне, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	5232897	5801261	6093812	568364	292551	10,86	5,04
Знос основних засобів, тис.грн.	3282252	3648698	4092691	366446	443993	11,16	12,17
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	1950645	2152563	2001121	201918	-151442	10,35	-7,04
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,63	0,67	0,73	0,04	0,06	6,78	9,13
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,37	0,33	0,27	-0,04	-0,06	-11,5	-18,67
Коефіцієнт приросту	0,25	0,26	0,34	0,00	0,085	1,35	33,09

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

**Співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу
основних засобів**

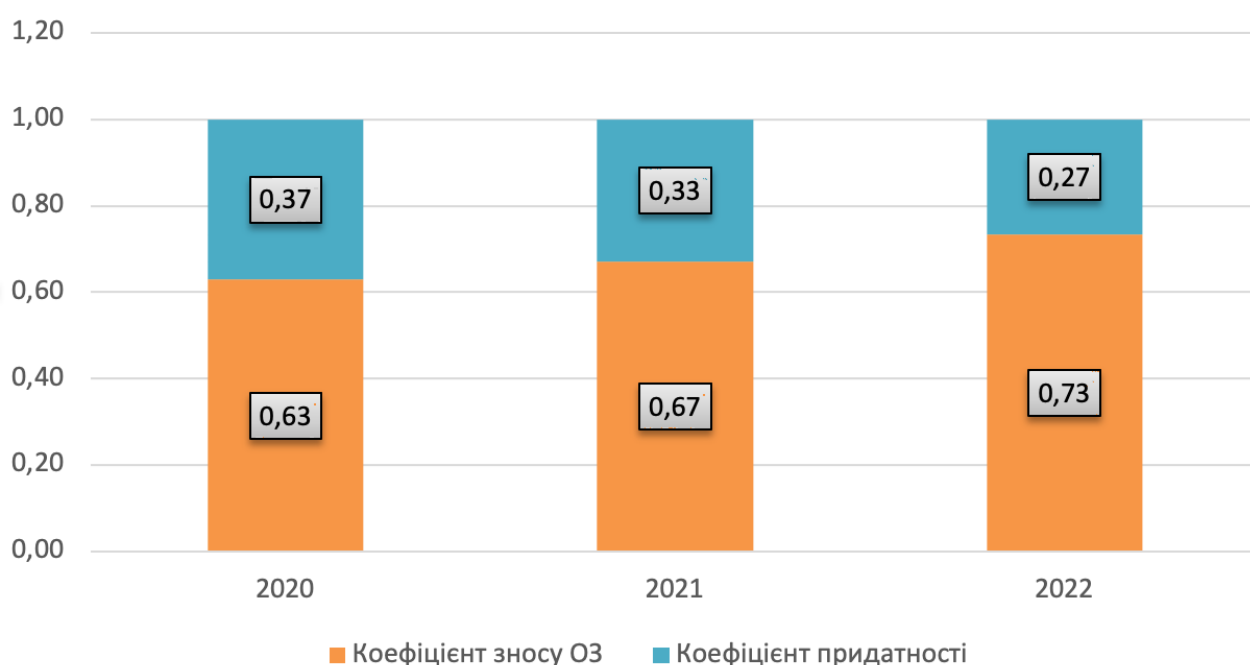

Рис. 2.7 Співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів

Первісна вартість основних засобів у 2021 році зростає на 10,86%, порівняно з 2020 роком та становить 5801261 тис. грн., та у 2022 році досягає показники в 6093812 тис. грн., що на 5,04% більше за попередній рік.

Знос основних засобів у періоді зростає на 11,16% та 12,17% за 2020 – 2022 роки, що вважається нормальним темпом нарахування амортизації.

Коефіцієнт зносу основних засобів зростав протягом 2020-2022 рр.. У 2020 році показник становив 0,63%, у 2021 р. 0,67%, а у 2022 р. зріс до 0,73%. Зростання коефіцієнта зносу основних засобів може мати наступні наслідки: зменшення вартості активів, погіршення фінансового стану, зниження продуктивності.

Коефіцієнт придатності обернений до зносу. Коефіцієнт придатності з кожним роком зменшувався. Зменшення коефіцієнта придатності основних засобів може мати наступні наслідки: зменшення продуктивності, збільшення витрат на ремонт та обслуговування, потреба в інвестиціях.

Останнім показником є коефіцієнт приросту основних фондів – показник, що характеризує приріст основних фондів за певний період часу внаслідок їх оновлення. Насамперед, коефіцієнт приросту основних фондів обчислюється діленням різниці вартості між введеними і виведеними за звітний період основних засобів на загальну вартість на початок періоду. В нашому випадку цей показник становить 0,25 у 2020 році, 0.26 у 2021 році та 0,34 у 2022 році. Така динаміка цього показника свідчить про те що основні засоби ПрАТ «Карлсберг» оновлюються.

Наступним етапом є визначення та аналіз такого питання, як динаміка ефективності використання основних засобів підприємства (табл. 2.21). Насамперед, це невід’ємна частина визначення ефективності використання та планування експлуатації основних засобів будь-якого підприємства.

Таблиця 2.21

**Динаміка ефективності використання основних засобів
підприємства в 2021-2022 рр.**

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне тис.грн.	відносне, %
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	8340977	9033066	692089	8,30

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне тис.грн.	відносне, %
Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	3723840	4096613	372773	10,01
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	2076842	1848557	-228286	-10,99
Чистий прибуток тис. грн.	1341539	1528878	187339	13,96
Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, осіб.	1344	1344	0	0,00
Віддача основних засобів, тис. грн.	4,02	4,89	0,87	21,67
Місткість основних засобів, тис. грн.	0,25	0,20	-0,04	-17,81
Озброєність праці основними засобами, тис. грн.	1545	1375	-170	-10,99
Рентабельність основних засобів, %	0,55	0,21	-0,34	-61,85

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства за 2020-2022 рр.

Віддача основних засобів у 2022 році збільшилась на 0,87 грн./грн. або на 21,67 % порівняно з 2021 роком, тобто збільшилась кількість виробленої продукції з 1 грн., вкладеної в основні засоби, що свідчить про покращення використання основних засобів. Збільшення віддачі основних засобів пов'язане зі збільшенням обсягу виробленої продукції.

Показники фондівіддачі і фондомісткості є оберненими один до одного. При збільшенні одного показника відбувається зменшення іншого і навпаки. Тому даний показник у 2022 році зменшився – на 0,04 грн./грн. або на 17,81 %, тобто підприємств не запобігало вкладів в основні виробничі засоби кошти, для того щоб отримати необхідний обсяг продукції.

Показник озброєність праці основними засобами за аналізований період зменшився з 1545 тис. грн/особу у 2021 році до 1375 тис. грн/особу у 2022 році. Зменшення фондоозброєності свідчить про те, що обсяг основних засобів на одного працівника зменшується, що є негативною тенденцією.

Рентабельність основних засобів у 2022 році зменшилась на 0,34 відсоткових пунктів.

Висновки до розділу 2

Другий розділ роботи присвячений аналітичному дослідженню виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Карлсберг», що є одним з головних гравців на ринку пива. Було досліджено історію про виникнення підприємства, його історію розвитку та інші цікаві відомості про підприємство.

Аналіз основних економічних показників показав зниження ефективності діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна»: показник рентабельність активів ПрАТ «Карлсберг» у 2021 році складала 28,17%, а вже у 2022 році становила 25,80%. Така тенденція свідчить про те, що діяльність підприємства не досить ефективна та показника рентабельності активів спадає.

Наступний показник це – рентабельність операційної діяльності, яка на звітній рік 2021 становила 28,72%, а вже у 2022 році зазнала значного зросту до 28,36%. Передусім, рентабельність операційної діяльності вказує на результативність операційних витрат, пов'язаних з формуванням витрат на виробництво, загальним управлінням, збутом та іншими операційними витратами. В нашому випадку цей показник зазнав невеликого спаду, що означає невеликого погіршення ефективності такого фактору, як витрати пов'язані з виробництвом.

Таким чином переходимо до показника – рентабельність власного капіталу. В нашому випадку цей показник становив спочатку 24,94%, а згодом у 2022 значного зросту до 28,31%. Якщо говорити про стабільне зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу, це вказує на збільшену здатність компанії генерувати прибуток для своїх власників. Однак, коли відбувається зниження власного капіталу, наприклад, через викуп акцій, це призводить до збільшення коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

На основі проведеного аналізу структури активів ПрАТ «Карлсберг», у 2020 році необоротні активи підприємства становили 49655 тис. грн. та оборотних активи становили 511191 тис. грн., що свідчить про найбільш низькі показники порівняно із 2021 та 2022 роками. У 2022 році активи підприємства

зменшились на -7,83% порівняно з 2021 роком. Така динаміка активів свідчить про поступове зменшення активів підприємства та зменшення ефективності.

Фінансовий стан ПрАТ «Карлсберг» був досліджений, стан підприємства задовільний, але має деякі фінансові залежності. Встановлена невисока залежність від зовнішніх джерел фінансування, адже показники ліквідності свідчать про нездатність покрити свої поточні зобов'язання за рахунок власних оборотних активів у 2021 і 2022 роках.

Коефіцієнт загальної ліквідності або коефіцієнт покриття показник становить у 2021 році 0,44, а в 2022 цей показник становив 0,35, такі значення показників може свідчати про те, що підприємство не може оплатити свої поточні борги та зобов'язання.

Низький показник коефіцієнта абсолютної ліквідності вказує на те, що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Проте коефіцієнт автономії або коефіцієнт концентрації власного капіталу показав, що підприємство ПрАТ «Карлсберг» прямує до фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт боргового навантаження або коефіцієнт концентрації позикового капіталу у 2021 надто вище норми, що свідчить про високу концентрацію позикового капіталу, але у 2022 році досяг норми.

Коефіцієнт фінансової стійкості має досить хорошу тенденцію, адже це означає про досить гарні показники фінансової стійкості і те, що з роками вона стає кращою.

Коефіцієнт фінансової залежності, в нашому випадку ці показники досить негативні, адже приймають значення вище норми, що є доволі поганим знаком. Така тенденція показників свідчить про невисоку залежність фінансових ресурсів ПрАТ «Карлсберг».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ»

3.1 Напрями вдосконалення використання основних засобів підприємства

Вдосконалення використання основних засобів на пивному підприємстві може бути спрямоване на покращення ефективності виробничих процесів, зниження витрат, поліпшення якості продукції та забезпечення сталого розвитку підприємства. Ось декілька можливих напрямів вдосконалення:

Автоматизація виробничих процесів. Використання сучасних автоматизованих систем у виробничому процесі може покращити точність, швидкість та ефективність виготовлення пива. Наприклад, встановлення автоматичних ліній для фасування, етикетування та упаковки може знизити час та ресурси, необхідні для цих операцій.

Модернізація обладнання. Заміна застарілого обладнання на більш сучасне та енергоефективне може допомогти знизити споживання енергії, води та інших ресурсів, а також забезпечити вищу якість продукції.

Використання екологічно чистих технологій. Впровадження екологічно чистих технологій у виробничому процесі може допомогти знизити вплив підприємства на навколишнє середовище. Наприклад, використання сонячних панелей для отримання електроенергії, відновлюваних джерел водопостачання та використання утилізаційних систем для управління відходами.

Удосконалення процесу управління. Впровадження сучасних систем управління, таких як системи планування ресурсів підприємства (ERP), може полегшити контроль за виробництвом, складським управлінням та логістикою.

Підвищення кваліфікації персоналу. Інвестиції в навчання та розвиток працівників можуть покращити їхні навички та знання про виробничі процеси, що сприятиме оптимізації робочих процесів та поліпшенню якості продукції.

Впровадження системи управління якістю. Встановлення системи управління якістю, наприклад, за стандартом ISO 9001, допоможе підприємству

досягти високої якості продукції шляхом встановлення стандартів, процедур контролю якості та системи постійного вдосконалення.

Ці напрями вдосконалення можуть сприяти покращенню продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності пивного підприємства. Варто враховувати особливості підприємства та його мету, а також оцінити економічну вигідність впровадження кожного напрямку.

Поліпшення використання основних засобів відображається на фінансових результатах роботи підприємства за рахунок: збільшення випуску продукції; зниження собівартості; поліпшення якості продукції; зниження податку на майно та збільшення чистого прибутку.

Покращення використання основних засобів на підприємстві можна досягти путем:

- звільнення підприємства від зайвого устаткування, машин та інших основних засобів або здачі їх в оренду;
- своєчасного і якісного проведення планово-попереджувальних та капітальних ремонтів;
- придбання високоякісних основних засобів;
- підвищення рівня кваліфікації обслуговуючого персоналу;
- своєчасного оновлення, особливо активної частини, основних засобів з метою недопущення надмірного морального і фізичного зносу;
- підвищення коефіцієнта змінності роботи підприємства, якщо в цьому мається економічна доцільність;
- поліпшення якості підготовки сировини і матеріалів до процесу виробництва;
- підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва;
- забезпечення там, де це економічно доцільно, централізації ремонтних служб;
- підвищення рівня концентрації, спеціалізації і комбінування виробництва;

Напряом вдосконалення підприємства, який ми розглянемо це оновлення основних засобів підприємства.

Сучасні підприємства надають перевагу не модернізації та технічному переоснащенню виробництва, а розширенню штату працівників та збільшенню часу роботи обладнання. Ця проблема стосується підприємств багатьох галузей, не тільки харчової, внаслідок чого в умовах нестримного науково-технічного розвитку актуальною є проблеми оновлення складу основних засобів підприємств [31, с. 174].

Отож, під оновленням, відносно основних засобів, розуміють безперервний процес введення в експлуатацію нових, реконструкцію, технічне переобладнання, модернізацію і ремонт наявних одиниць [32].

Визначення потреби в придбанні, модернізації або реконструкції основних засобів є важливим завданням для управлінського персоналу. Для ефективного прийняття рішення у цьому питанні, вони можуть виконати наступні кроки.

Перш за все, важливо оцінити поточний стан основних засобів. Це може включати перевірку їхньої функціональності, ефективності та технічного стану. Відповідні дані можуть бути зібрані з різних джерел, включаючи звіти про технічний стан обладнання, заявки на ремонт, облік витрат на обслуговування тощо.

Потім необхідно провести аналіз поточних потреб компанії. Це включає оцінку обсягів роботи, виробничих потужностей, технологічних вимог і змін в ринковому середовищі. У цьому контексті важливо виявити області, де потрібна додаткова або покращена інфраструктура.

Після оцінки поточного стану і потреб компанії, управлінський персонал може розглянути різні альтернативи. Це може включати придбання нового обладнання, модернізацію існуючого або реконструкцію певних частин системи. Порівняння переваг і недоліків кожної альтернативи допоможе вибрати найбільш ефективний варіант.

Управлінський персонал повинен також здійснити фінансовий аналіз, щоб оцінити вартість і вигоди кожної альтернативи. Це включає оцінку вартості

придбання, витрат на установку, експлуатацію та обслуговування. Також слід враховувати можливі економічні переваги, такі як зменшення витрат на паливо або збільшення продуктивності.

Після оцінки поточних потреб і фінансового аналізу важливо також врахувати майбутній розвиток компанії і її потреби. Наприклад, якщо компанія планує розширити виробництво або запровадити нові технології, може знадобитися більше обладнання або модернізація існуючого.

На основі всієї зібраної інформації управлінський персонал повинен розробити план дій, включаючи конкретні рекомендації щодо придбання, модернізації або реконструкції основних засобів. План має враховувати фінансові можливості компанії, терміни реалізації і потенційні ризики.

Важливо, щоб управлінський персонал працював у тісному співробітництві з фахівцями в області технічного обладнання і фінансів для забезпечення комплексного підходу до прийняття рішення щодо потреби в придбанні, модернізації чи реконструкції основних засобів.

Конкурентний тиск змушує компанії знаходити способи поліпшення своєї продукції або послуг для забезпечення конкурентоспроможності на ринку.

Оновлення основних засобів може мати кілька переваг для компанії, що бореться з конкурентами: нові технології та обладнання можуть підвищити продуктивність компанії, зменшити час виробництва та покращити якість продукції. Це дозволяє забезпечити більшу ефективність у порівнянні з конкурентами.

Сучасне обладнання може бути більш енергоефективним та ефективним з точки зору витрат на обслуговування та ремонт. Це може допомогти компанії знизити загальні витрати і забезпечити конкурентні переваги у вартості продукції.

Оновлення основних засобів можуть включати в себе нові технології, які дозволяють компанії інновувати та розширювати свою продукцію або послуги. Це може стати ключовим фактором у конкурентному середовищі та привернути більше клієнтів.

Ринкові умови постійно змінюються, і компаніям потрібно швидко адаптуватися до нових вимог і трендів. Оновлення основних засобів дозволяє компанії залишатися в курсі останніх розробок і забезпечує гнучкість у відповіді на змінні потреби ринку.

Для фінансування оновлення основних засобів використовується амортизаційний фонд. Амортизаційний фонд - це фонд, що формується компанією шляхом відрахування частини вартості основних засобів протягом їхнього корисного терміну використання.

Процес формування амортизаційного фонду полягає в тому, що компанія регулярно відраховує певну суму з прибутку або вартості активів і направляє її в спеціальний фонд. Цей фонд використовується для фінансування майбутнього оновлення, модернізації або заміни основних засобів.

Форми відтворення основних засобів можна класифікувати за розміром фінансування та ефективністю проведення. Основні форми відтворення включають наступне:

Капітальний ремонт: ця форма відтворення передбачає проведення ремонтних робіт з метою відновлення або покращення технічного стану основних засобів. Капітальний ремонт зазвичай виконується за рахунок фінансування звичайного бюджету компанії. Це може бути ефективним рішенням для збереження та продовження експлуатації існуючих засобів з обмеженими фінансовими ресурсами.

Модернізація. Включає заміну окремих компонентів, удосконалення технічних характеристик або впровадження нових технологій у існуючі основні засоби з метою підвищення продуктивності або якості. Ця форма відтворення вимагає значного фінансування, оскільки включає придбання нового обладнання або впровадження нових технологій. Однак, вона може бути ефективною для забезпечення конкурентоспроможності та вдосконалення виробничих процесів.

Реконструкція. Передбачає кардинальні зміни у структурі та функціональності основних засобів. Вона може включати заміну старих засобів новими, зміну розташування обладнання, розширення або перебудову

приміщень та інші зміни з метою підвищення ефективності та адаптації до нових вимог. Реконструкція зазвичай потребує значних фінансових ресурсів, але може привести до суттєвих покращень у виробничих процесах та конкурентоспроможності компанії.

Кожна з цих форм має свої переваги та обмеження, і вибір конкретної форми відтворення залежить від фінансових можливостей компанії, стану та потреб основних засобів, стратегічних цілей та ринкових умов.

3.2 Економічне обґрунтування впроваджених пропозицій щодо оновлення основних засобів

Використання основних засобів на ПрАТ «Карлсберг» , проаналізовані у другому розділі кваліфікаційної роботи, даний аналіз показав, що підприємство забезпечене основними засобами на достатньому рівні, значна їх частина була оновлена і є придатною для експлуатації, при цьому пивзаводом планується надалі проводити оновлення основних засобів.

Шляхи покращення використання основних засобів можуть сприяти досягненню кращих фінансових результатів для підприємства. Ці заходи повинні бути обґрунтовані з економічної точки зору і враховувати їх вплив на показники ефективності використання основних засобів.

У ПрАТ "Карлсберг" ми обрали ряд можливих технічних, організаційних та економічних заходів, спрямованих на поліпшення ефективності використання основних засобів. Один із таких заходів передбачає підвищення частки прогресивного обладнання у загальній структурі основних засобів підприємства.

У процесі подальшого складання плану дій стратегії підвищення показників ефективності діяльності підприємства необхідним є проведення аналізу та систематизації інформації про ринок продукції, яку пропонується випускати. Вивчення ринку пивної промисловості дає змогу запропонувати пивзаводу розширити свій асортимент, а саме розширити лінійку безалкогольної продукції. Попит на безалкогольне пиво збільшується у всьому світі, оскільки

все більше людей проявляють зацікавленість у своєму здоров'ї, відмовляються від алкоголю, але не бажають відмовлятися від задоволення споживати пиво.

Виробництво безалкогольної продукції може мати кілька впливів на основні засоби ПрАТ «Карлсберг». Основні засоби включають будівлі, машини, устаткування та інфраструктуру, які необхідні для ведення виробничої діяльності. Ось деякі можливі впливи:

1. Необхідність модернізації та адаптації. Виробництво безалкогольних продуктів може потребувати модернізації або адаптації існуючих основних засобів. Наприклад, можуть знадобитись нові обладнання або технології для виробництва безалкогольних напоїв. Це може вплинути на необхідність інвестицій у придбання нового устаткування або модифікацію наявного.

2. Збільшення обсягів виробництва. Виробництво безалкогольних продуктів може призвести до збільшення обсягів виробництва на підприємстві Карлсберг. Це може вимагати розширення чи зміну існуючих виробничих приміщень, додаткового устаткування або зміни виробничих ліній. Внаслідок цього може знадобитися інвестиція в збільшення потужностей та розширення виробничих засобів.

3. Зміни в процесах виробництва. Виробництво безалкогольних продуктів може вимагати змін у процесах виробництва, включаючи технологічні зміни та удосконалення. Це може вплинути на основні засоби, оскільки можуть знадобитися нові устаткування, системи контролю або автоматизації, щоб відповідати вимогам виробництва безалкогольних напоїв.

4. Розширення дистрибуційної інфраструктури. Виробництво безалкогольних продуктів може також потребувати розширення дистрибуційної інфраструктури, зокрема складів, транспортних засобів та логістичних систем. Це може вплинути на необхідність інвестицій у розширення та модернізацію логістичної мережі.

5. Розвиток нових продуктів. Виробництво безалкогольних продуктів може відкрити нові можливості для розвитку та випуску нових продуктів на ПрАТ «Карлсберг». Це може включати введення нових брендів, розширення

асортименту або випуск інноваційних продуктів. Для цього можуть знадобитися додаткові інвестиції у дослідження та розробку, маркетинг та продаж.

Вплив виробництва безалкогольної продукції на основні засоби Карлсберг буде залежати від конкретних стратегічних рішень та потреб компанії. Конкретні розрахунки і деталі повинні бути визначені на основі аналізу бізнес-плану та фінансових прогнозів підприємства.

На підприємстві ПрАТ «Карлсберг» було запропонована така ціль, як «НУЛЬ вуглецевого сліду». Це одна з чотирьох цілей програми сталого розвитку. «ЦІЛЬ 4 НУЛІ: разом заради майбутнього», на якій ґрунтується корпоративна стратегія SAIL'22, і підприємство докладася максимум зусиль, щоб забезпечити гідний внесок, скорочуючи викиди на своїх пивоварнях та у всіх ланках виробничо-постачального ланцюга. Підприємство також досягло неабиякого успіху в меті НУЛЬ втрат води, на 21% зменшивши витрати води на гектолітр пива, та НУЛЬ безвідповідального споживання, на 114% проти 2015 року збільшивши обсяг безалкогольного пива [21].

Тому ПрАТ «Карлсберг» надає споживачам альтернативу — безалкогольну продукцію, до якої відносять безалкогольне пиво, квас та ситро.

Компанія фокусується на вирішенні проблеми споживання алкоголю неповнолітніми. Протягом шести років Carlsberg Ukraine долучається до Всесвітнього дня відповідального споживання пива (Global Beer Responsibility Day), заохочуючи відповідальне та помірне споживання, яке базується на простих принципах [21].

Конкуренція в сегменті безалкогольного пива може бути значною через те, що кожна пивоварня має можливість розробляти і представляти власні сорти безалкогольного пива. Це пояснюється тим, що споживачі стають все більш свідомими та зацікавленими у здоровому способі життя, і вони шукають альтернативи алкогольним напоям. Оскільки кожна пивоварня може розробляти свої унікальні рецепти та сорти безалкогольного пива, конкуренція між пивоварнями стає значним фактором.

Для більш детального аналізу, можемо проаналізувати безалкогольну продукцію провідних виробників пива в Україні (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Асортимент безалкогольного пива провідних виробників пива в Україні

Назва компанії	Асортимент безалкогольного пива
ПрАТ «Карлсберг Україна»	Carlsberg Non Alcoholic Львівське 1715 Безалкогольне №0 S&R's Garage Fun ZERO Warsteiner Fresh
ПрАТ «Оболонь»	О Безалкогольне О Нефільтроване + hike ZERO 0,0
Компанія АВ InBev Efes	Hoegaarden Cranberry Hoegaarden Agrum Hoegaarden Citrus Hoegaarden Kiwi Hoegaarden Rosee Hoegaarden Wit Blanche
«Перша приватна browарня»	Нефільтроване безалкогольне

Джерело: Складено автором на основі інформації з офіційних сайтів компанії [21,33,34,35]

Пивоварні будуть конкурувати за якість інгредієнтів, використовуваних у виробництві безалкогольного пива. Використання натуральних, органічних або спеціальних інгредієнтів може бути конкурентною перевагою для пивоварень у боротьбі за споживачів.

Конкуренція також може виявлятися у цінових стратегіях. Пивоварні можуть змагатися за споживачів шляхом пропозицій конкурентоспроможних цін або спеціальних пропозицій, які зроблять їх продукт привабливішим для покупців.

Всі ці фактори сприяють зростанню конкуренції в сегменті безалкогольного пива. Для пивоварні Карлсберг важливо розробляти стратегії бренду, інноваційні рецептури, забезпечувати високу якість та будувати зв'язки зі споживачами, щоб відмінитися від конкурентів і зайняти міцну позицію на ринку безалкогольного пива.

Отже, пропонуємо для підсилення стратегічного потенціалу ПрАТ «Карлсберг» розширити асортимент безалкогольного пива підприємства. Для ПрАТ "Карлсберг Україна" важливо застосовувати нові стратегічні рішення для збереження та зміцнення своєї конкурентоспроможності на ринку.

Звертаючи увагу на те, що у зв'язку зі змінами смаків споживачів, які обирають продукт з більш натуральним вмістом, пропонуємо розширити асортимент безалкогольного пива із впровадженням нового сорту «М'ятне» та розливати його у стандартну алюмінієву банку об'ємом 0,5 л.

Процес створення пива зі смаком м'яти може включати наступні кроки. Перший крок - вибір сорту пива, який найкраще підходить для додавання смаку м'яти. Це може бути, наприклад, світле ель або лагер.

Далі вибір інгредієнтів. Для надання пиву смаку м'яти можна використовувати різні інгредієнти, такі як свіжа м'ята, екстракт м'яти або м'ятний ароматизатор. Важливо вибрати якісні інгредієнти, які добре поєднуються з основним сортом пива.

Під час процесу варіння пива можна додати м'яту. Це може включати додавання свіжої м'яти у варильну казанок під час додавання хмелю, або використання екстракту м'яти під час ферментації. Для досягнення бажаного смаку м'яти важливо контролювати кількість і тривалість додавання м'яти.

Після додавання м'яти пиво проходить процес ферментації, де дріжджі перетворюють цукри в спирт і вуглекислий газ. Після ферментації пиво може пройти процес витримки, що дозволяє смаку і аромату м'яти краще проникнути в пиво.

Після витримки пиво піддається фільтрації, щоб видалити осади та частинки, і готується до розливу. При цьому можна контролювати фінальний смак і аромат, додавання необхідної кількості м'яти.

Після виготовлення партії пива з м'ятою важливо провести тестування для оцінки смаку, аромату та задоволення споживачів. У разі потреби можна внести коригування до рецептури та процесу виробництва.

Важливо пам'ятати, що створення пива зі смаком м'яти - це творчий процес, і можливі різні варіації в залежності від бажаного результату та унікальності рецептури.

Тепер перейдемо до розрахунку собівартості «М'ятного». Для проектуваного підприємства собівартість продукції визначається шляхом розрахунку витрат за окремими категоріями вартості на одиницю продукції, яка виробляється у вибраному асортименті згідно з планом виробництва. Ми можемо спланувати щорічне виробництво нового безалкогольного пива на рівні 200 тисяч дал, враховуючи обсяги ринку підприємства і його виробничі можливості.

Собівартість продукції для підприємства розраховується на основі вартості всіх необхідних ресурсів та витрат, пов'язаних з виробництвом продукту. Основні складові собівартості включають такі елементи:

1. «Сировина». Вартість сировини, яка використовується для виробництва продукту, включаючи зерно, хміль, дріжджі, вода та інші компоненти, необхідні для виготовлення на одиницю продукції (1 дал) за рецептурою.

За рецептурою для виготовлення 1 дал пива необхідно використати 0,013 м³ води. Станом на травень 2023 р. ціна за 1 м³ води - 35,5 грн.. Тож, $0,013 \times 35,5 = 0,4614$ грн.

Для приготування 1 дал пива витрачається солоду світлого ячмінного 1,5 кг за ціною - 20 грн./кг. Тож, $1,5 \times 20 = 30$ грн.

Для приготування 1 дал пива витрачається солоду ячмінного карамельного 0,3 кг за ціною - 40 грн./кг. Тож, $0,3 \times 40 = 12$ грн.

Для приготування 1 дал пива витрачається порошок м'яти 0,2 кг за ціною – 150 грн./кг. Тож, $0,2 \times 150 = 30$ грн.

Для приготування 1 дал пива витрачається ароматизатора фруктового 0,1 кг за ціною - 300 грн./кг. Тож, $0,1 \times 300 = 30$ грн.

Для приготування 1 дал пива витрачається гранульованого хмелю 0,006 кг за ціною - 45 грн./кг. Тож, $0,006 \times 45 = 0,27$ грн

Для приготування 1 дал пива витрачаються пивні дріжджі WSL-17 0,002 кг за ціною - 810 грн./кг. Тож, $0,002 \times 810 = 1,62$ грн

Отже, сировини для виробництва 1 дал нового безалкогольного пива в лінійці безалкогольних необхідно на суму:

$$0,4614 + 30 + 12 + 30 + 30 + 0,27 + 1,62 = 104,35 \text{ грн.}$$

2. Розрахуємо витрати в розрахунку на 1 дал за статтею калькуляції „Додаткові матеріали”.

Пиво може бути розливане в алюмінієві банки, що мають переваги перед скляними у збереженні смакових характеристик напою, швидкому охолодженні та швидкій готовності для споживання. Такі банки мають мінімальний ризик псування під час виробництва, а також не вимагають використання клею, етикеток чи корок. Банки алюмінієві місткістю 0,5 л потрібні у кількості 20 шт. за ціною 8 грн./шт.. Тож, $20 \times 8 = 160$ грн, на виробництві можливий брак, тому варто врахувати його у кількості 0,05 шт. на 1 дал., Тож, $0,05 \times 8 = 0,4$ грн

Також для виробництва потрібен луг (0,02 кг; вартість якого 2 грн.), діатоміт (0,02 кг, вартість якого 5грн.), каустична сода (0,02 кг , вартість якого 23 грн.), плівка для пакування (0,006 кг вартість якого 70 грн.), фільтр-картон (0,001 кг вартість якого 1,5 грн.), вода для промислових потреб (0,04 куб. м вартість якого 26 грн.). Робимо обрахунки:

$$0,02 \times 2 = 0,04 \text{ грн}$$

$$0,02 \times 5 = 0,10 \text{ грн}$$

$$0,02 \times 23 = 0,46 \text{ грн}$$

$$0,006 \times 70 = 0,42 \text{ грн}$$

$$0,001 \times 1,5 = 0,0015 \text{ грн}$$

$$0,04 \times 26 = 1,04 \text{ грн}$$

Отже, додаткових матеріалів для виробництва 1 дал нового безалкогольного пива в лінійці безалкогольних необхідно на суму:

$$160 + 0,4 + 1,5515 = 161,95 \text{ грн.}$$

3. Виробництво пива, як і багато інших видів виробництва, супроводжується утворенням зворотних відходів, а саме пивна драбина, пивні дріжджі та вуглекислий газ. Ця стаття, на відміну від інших статей калькуляції, віднімається від виробничої собівартості продукту. Після виробництва 1 дал безалкогольного пива залишається пивна драбина (1,64 кг вартість якої 3,1 грн.), пивні дріжджі (0,14 кг вартість яких 4,4 грн.) та вуглекислий газ (0,26 кг вартість якого 0,2 грн.). Отже, зворотні відходи складають:

$$1,64 \times 3,1 + 0,14 \times 4,4 + 0,26 \times 0,2 = 5,75 \text{ грн.}$$

4. «Паливо та енергія на технологічні цілі» здійснюється на основі встановлених норм витрат палива на одиницю продукції, коефіцієнта переведення натурального палива в умовне, цін на натуральне паливо, питомих норм споживання електроенергії та актуальних тарифів.

На виробництво 1 дал пива безалкогольного «М'ятне» витрачається 0,016 Гкал холоду. Вартість 1 Гкал – 600,0 грн. Відповідно: $0,016 \times 600 = 9,6$ грн.

Також витрачається 0,89 кВт електроенергії. Ціна 1 кВт – 1,68 грн.. Відповідно: $0,89 \times 1,68 = 1,5$ грн.

Пара у кількості 9,2 кг за ціною 0,4 грн. Відповідно: $9,2 \times 0,4 = 3,68$ грн.

Стиснене повітря 1,03 куб. м. за ціною 0,1 грн.. Відповідно: $1,3 \times 0,1 = 0,103$ грн

Вода промислова 0,2 куб. м за ціною 17 грн.. Відповідно: $0,2 \times 17 = 3,4$ грн

Отже, паливо та енергія на технологічні цілі складають:

$$9,6 + 1,5 + 3,68 + 0,103 + 3,4 = 18,28 \text{ грн.}$$

5. Розрахунок "Основної та додаткової заробітної плати виробничих робітників" здійснюється відповідно до системи оплати праці, що була впроваджена на підприємстві. Ця стаття включає основну та додаткову компенсацію, яку отримують виробничі робітники.

На підприємстві застосовується погодинно-преміальна оплата праці. Розрахунок фонду оплати праці наведений в табл. 3.2.. При розрахунку повного фонду заробітної плати, на підрахунок додаткових виплат в процентах від тарифного фонду заробітної плати, потрібно врахувати тарифи денної тарифної ставки.

Для розрахунку денної тарифної ставки необхідно годинну тарифну ставку помножити на 8 годин (середній час робочої зміни) роботи в зміну. Підприємство планує випускати безалкогольне пиво у 2 зміни.

Тарифні коефіцієнти по розрядах: 3 розряд має коефіцієнт 1,33, 4 розряд становить 1,55.

Годинна тарифна ставка робітника 1-го розряду складає 18,64 грн., отже:

3 розряд: $1,33 \times 18,64 = 24,8$ грн.

4 розряд: $1,55 \times 18,64 = 28,9$ грн.

Таблиця 3.2

**Розрахунок чисельності та фонду заробітної плати робітників
промислово-виробничого персоналу**

Посада	К-сть робітників	Розряд	Годинна тарифна ставка, грн.	Змін на добу	К-сть днів роботи	Річний фонд оплати праці, тис. грн
Бригадир	1	4	28,9	2	240	110,97
Оператор виробничої лінії	2	3	24,8	2	240	95,23
Оператор варки сусла	1	3	24,8	2	240	95,23
Вантажник	1	3	24,8	2	240	95,23
Разом	5	X	X	X	X	396,67

Джерело: розраховано автором

Фонд заробітної плати робітників промислово-виробничого персоналу у розрахунку на 1 дал безалкогольного пива $396,67 \div 200000 = 1,98$ грн.

На кожному підприємстві існують доплати, які також варто враховувати:
 за чергові та додаткові відпустки – $7\% = 27,76$ тис. грн.;
 за роботу в святкові дні – $3,3\% = 13,09$ тис. грн.;
 преміальні – $50\% = 198,33$ тис. грн.

Загальна кількість доплат становить: 239,18 тис. грн.

Фонд заробітної плати робітників промислово-виробничого персоналу складає: $396,67 + 239,18 = 635,85$ тис. грн.

6. Витрати на "Відрахування єдиного соціального внеску" включаються шляхом розрахунку відповідно до норм, встановлених законодавством, у відсотках до основної та додаткової заробітної плати виробничих робітників.

Відрахування на соціальні заходи (22%) до основної та додаткової зарплат виробничих працівників на 200 тис. дал складають: $635,85 \times 0,22 = 139,887$ тис. грн. У розрахунку на 1 дал ці витрати ЄСВ складуть 0,69 грн.

7. Стаття «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання» відноситься до витрат, які мають постійний характер і є комплексними. Розмір цих витрат становить приблизно 60-70% від суми основної заробітної плати робітників.

На 1 дал безалкогольного пива витрати становлять $3,75 \cdot 65\% = 2,44$ грн.

8. Стаття «Загальновиробничі витрати» включає витрати, пов'язані з функціями організації, обслуговування та управління цехом, зокрема заробітну плату управлінського персоналу, враховуючи витрати на соціальні потреби. Загальновиробничі витрати становлять приблизно 70-100% від основної заробітної плати робітників: $3,75 \cdot 85\% = 3,19$ грн.

Виробничу собівартість визначають як суму витрат за розрахованими статтями калькуляції (1 дал):

$$104,35 + 161,95 - 5,75 + 18,28 + 1,98 + 0,69 + 2,44 + 3,19 = 287,13 \text{ грн.}$$

9. Адміністративні витрати складають 10% від виробничої собівартості: $287,13 \times 0,1 = 28,71$ грн.

10. Витрати на збут складають 15% від виробничої собівартості: $287,13 \times 0,15 = 43,06$ грн.

Повна виробнича собівартість 1 дал пива безалкогольного складає:
 $287,13 + 28,71 + 43,06 = 358,90$ грн.

Зведемо структуровано всі витрати на 1000 дал пива безалкогольного в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз витрат на 1000 дал. пива безалкогольного «М'ятне»

Статті калькуляції	Сума, тис.грн.
Сировина та основні матеріали	104,35
Допоміжні матеріали	161,95
Зворотні відходи	5,75
Паливо та електроенергія на технологічні потреби	18,28
Заробітна плата робітників промислово-виробничого персоналу	1,95
Відрахування ЄСВ	0,69
Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	2,44
Загально виробничі витрати	3,19
Виробнича собівартість	287,13
Адміністративні витрати	28,71
Витрати на збут	43,06
Повні витрати	358,9
Прибуток	143,5
Оптова ціна підприємства (без ПДВ)	502,4
ПДВ (20%)	100,48
Оптово-відпускна ціна	602,88
Відпускна ціна 1 банки пива, грн.	30,14
Ціна 1 банки пива у торговій мережі, грн.	39,18

Джерело: розраховано автором

Отже, за даними таблиці 3.3 видно, що ціна банки безалкогольного пива «М'ятне» об'ємом 0,5 л в торговій мережі може коштувати 39,18 грн., що трошки дорожче, ніж інші подібні види безалкогольного пива – від 31 грн. і вище за аналогічний об'єм. Такий рівень цін уповільнить вихід на ринок безалкогольного пива та зайняти провідне місце на ньому.

3.3 Вплив запропонованого заходу на результати діяльності підприємства

За даними обчисленими у підрозділі 3.2. розрахуємо прогнозні показники діяльності підприємства на плановий рік.

Будь-які зміни, пов'язані з основними засобами, мають вплив на різні аспекти підприємства. Основні засоби є значущим активом, що впливає на роботу та результативність компанії. Оцінка ефективності впроваджуваних заходів проводиться з метою визначення потенційного прибутку, що може бути отриманий після їх впровадження, або для передбачення негативних змін у діяльності підприємства, які можуть виникнути внаслідок реалізації проекту.

Розрахуємо чистий прибуток та вплив, який запропонований нами захід спричинить зміну основних показників.

$$\text{Чистий дохід} = 200 \times 502,4 = 100480 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Повні витрати} = 200 \times 358,9 = 71\,780 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Прибуток} = 100480 - 71\,780 = 28\,700 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Чистий прибуток} = 28\,700 \cdot (1 - 0,18) = 23\,534 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Витрати на 1 грн.} = \frac{71\,780}{100480} = 0,71 \text{ грн.}$$

В таблиці 3.4 розглянемо як вплинуть результати впровадження проекту на діяльність підприємства.

Таблиця 3.4

Вплив проекту по виробництву та реалізації пива безалкогольного «М'ятне» на показники діяльності підприємства

Показник	2022 рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	8340877	8441357	100480	1,20
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	4936453	5223583	287130	5,82
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	1344	1349	5	0,37
Адміністративні витрати, тис. грн.	346875	375585	28710	8,28
Витрати на збут, тис. грн.	1926996	1970056	43060	2,23

Продовження табл. 3.4

Показник	2022 рік	Проектний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції, тис. грн.	7210324	7282104	71780	1,00
Чистий прибуток, тис. грн.	1528878	1552412	23534	1,54
Продуктивність праці, тис. грн. / чол.	6206,01	6257,49	51,48	0,83
Фондовіддача, грн. / грн.	1,156	1,15	0,002	0,21
Рентабельність діяльності (продаж), %	18,33	18,39	0,06	0,33
Рентабельність продукції, %	16,2	16,7	0,5	3,09

Джерело: розраховано автором на основі додатка Д

Отже, розширення асортименту безалкогольного пива на ПрАТ «Карлсберг» і введення нового сорту «М'ятне» дозволить збільшити чистий прибуток на 1,54 %, що вплине на збільшення виручки від реалізації продукції підприємства на 1,2 %. В результаті реалізації проекту зросте продуктивність праці на 51,48 тис. грн./чол., фондовіддача – на 0,002 грн./грн., а рентабельність продажу зросте на 0,33% і складе 18,39 %. Тобто запропонований проект досить швидко окупиться і позитивно вплине на економічні показники діяльності підприємства.

При складанні подальшого плану етапів оновлення основних засобів підприємства необхідно запровадити та ввести в експлуатацію автоматизовану лінію для виробництва слабкої ланки виробництва, а саме обладнання для нового продукту пиво безалкогольне «М'ятне».

Компанія розглядає інвестиційний проект – придбання нової технологічної лінії з випуску безалкогольного пива «М'ятне».

Загальний обсяг запланованої інвестиції становить 3 000 000 тис. грн.. При цьому із загального обсягу інвестицій 75 000 тис. грн. припадає на оборотні засоби (в перший рік реалізації проекту).

Інвестиції передбачається фінансувати з таких джерел:

1 300 000 тис. грн. планується отримати в кредит у двох банках:

— Банк Кредит Дніпро може надати 600 000 тис. грн. під 13% річних на сім років;

— УКРГАЗБАНК передбачається взяти в кредит 700 000 тис. грн., під 15% річних також на сім років (компанія планує сплачувати основну суму боргу рівними внесками);

— компанія ПрАТ «Карлсберг» збирається фінансувати 600 000 тис.грн., якого не вистачає, за рахунок власного капіталу, причому розраховує отримати віддачу від власних вкладених фінансових ресурсів в розмірі 28%.

Оборотні засоби звільняються по закінченні реалізації проекту. Основна частина фінансових ресурсів інвестується в основні засоби, які повністю амортизуються протягом семи років (згідно з чинним законодавством України підприємство вважає за доцільне для цих основних засобів застосовувати *прямолінійну амортизацію*). Суми, отримані від ліквідації обладнання, покривають витрати на його демонтаж.

Прибуток до амортизації, відсоткових платежів та податку на прибуток передбачається за роками в таких обсягах (тис. грн.): 750 000; 1 200 000; 900 000; 700 000 у четвертий рік і протягом усіх подальших років реалізації інвестиційного проекту. Додаткові грошові потоки, що пов'язані зі зміною робочого капіталу прогнозуються такі (тис. грн.): -45000 (для другого року); +24000 (для четвертого року); 30000 (оборотні засоби, що звільняються в останній, сьомий рік реалізації проекту). Прибуток оподатковується за ставкою 18%.

Розрахунок чистих грошових потоків згідно з традиційним підходом до аналізу ефективності капітальних вкладень подано в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогноз грошових потоків відповідно до традиційного підходу, тис. грн.

Показники	Роки						
	1	2	3	4	5	6	7
Прибуток до амортизації та податку на прибуток	750000	1200000	900000	700000	700000	700000	700000

Показники	Роки						
	1	2	3	4	5	6	7
Амортизаційні відрахування	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14
Прибуток до оподаткування	332142,86	782142,86	482142,86	282142,86	282142,86	282142,86	282142,86
Чистий прибуток	272357,14	641357,14	395357,14	231357,14	231357,14	231357,14	231357,14
Додаткові грошові потоки		-45000		24000			30000
Чисті грошові потоки	690214,29	1014214,29	813214,29	673214,29	649214,29	649214,29	679214,29

Джерело: розраховано автором

Амортизаційні відрахування=(3000000-75000)/7

Як показник дисконту при оцінці NPV проекту в цьому випадку використовується середньозважена вартість капіталу проекту:

WACC=0,15×0,23×(1-0,18)+0,13×0,2×(1-0,18)+0,28×0,2=0,10561 або 10,56%

$$NPV = \frac{690214,29}{1+0,10561} + \frac{1014214,29}{(1+0,10561)^2} + \frac{813214,29}{(1+0,10561)^3} + \frac{673214,29}{(1+0,10561)^4} + \frac{649214,29}{(1+0,10561)^5} + \frac{649214,29}{(1+0,10561)^6} + \frac{679214,29}{(1+0,10561)^7} - 3\,000\,000 = 591058,35$$

Для визначення внутрішньої норми дохідності (IRR) розрахуємо додатково NPV за такою ставкою, щоб він змінив знак на протилежний:

$$NPV_{r=17\%} = -26654,37$$

$$IRR = 0,17 + \frac{-26654,37 \times (0,17 - 0,10561)}{591058,35 - (-26654,37)} = 0,167221565 \text{ або } 16,72\%$$

Для розрахунку показників економічної ефективності інвестиційного проекту за схемою власного капіталу побудуємо два графіки обслуговування боргу (табл. 3.6 та 3.7).

Таблиця 3.6

Графік обслуговування боргу Банк Кредит Дніпро, тис. грн.

Роки	Початковий баланс	Виплати		Кінцевий баланс
		Відсотки	Основна частина боргу	
1	600000	78000	85714,29	514285,71
2	514285,71	66857,1429	85714,29	428571,43

Продовження табл. 3.6

Роки	Початковий баланс	Виплати		Кінцевий баланс
		Відсотки	Основна частина боргу	
3	428571,43	55714,2857	85714,29	342857,14
4	342857,14	44571,4286	85714,29	257142,86
5	257142,86	33428,5714	85714,29	171428,57
6	171428,57	22285,7143	85714,29	85714,29
7	85714,29	11142,8571	85714,29	0,00

Джерело: розраховано автором

Таблиця 3.7

Графік обслуговування боргу «УКРГАЗБАНК», тис. грн.

Роки	Початковий баланс	Виплати		Кінцевий баланс
		Відсотки	Основна частина боргу	
1	700000	105000	100000	600000
2	600000	90000	100000	500000
3	500000	75000	100000	400000
4	400000	60000	100000	300000
5	300000	45000	100000	200000
6	200000	30000	100000	100000
7	100000	15000	100000	0

Джерело: розраховано автором

Згідно зі схемою власного капіталу розрахунок чистих грошових потоків за роками здійснюється, як наведено в табл. 3.8, яка розміщена у додатку Е (див. додаток Е) (у грошовому потоці враховуються відсоткові платежі й погашення основної частини кредитної інвестиції). Джерело: розраховано автором

При оцінюванні NPV проекту у цьому випадку вартість власного капіталу проекту використовується як показник дисконту, до того ж за обсяг інвестицій беруться лише власні вкладення підприємства.

$$NPV = \frac{354440}{1+0,28} + \frac{699877,14}{(1+0,28)^2} + \frac{520314,29}{(1+0,28)^3} + \frac{401751,43}{(1+0,28)^4} + \frac{399188,57}{(1+0,28)^5} + \frac{420625,71}{(1+0,28)^6} + \frac{472062,86}{(1+0,28)^7} - 600000 = 797520,2$$

$$IRR = 0,28 + \frac{797520,2 \times (0,78 - 0,28)}{797520,2 - (-3802,99)} = 0,777627055 \text{ або } 77,76 \%$$

Оскільки чистий грошовий потік від реалізації інвестиційного проекту є додатнім, а отримане значення IRR вище за вартість власного капіталу підприємства, то проект доцільно брати до реалізації.

Цей висновок збігається з висновком, зробленим у межах традиційного підходу. Але звернімо увагу, що за допомогою традиційного підходу неможливо врахувати зміни у схемі повернення боргу. Наприклад, бажаючи врятувати проект, підприємство веде переговори зі спеціалізованим комерційним банком про надання відстрочки виплати основної частини боргу протягом двох років. Для такого випадку графік обслуговування боргу Банк Кредит Дніпро наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Графік обслуговування боргу Банк Кредит Дніпро (при відстроченні виплати на два роки), тис. грн.

Роки	Початковий баланс	Виплати		Кінцевий баланс
		Відсотки	Основна частина боргу	
1	600000	78000	0	600000
2	600000	78000	0	600000
3	600000	78000	120000	480000
4	480000	62400	120000	360000
5	360000	46800	120000	240000
6	240000	31200	120000	120000
7	120000	15600	120000	0

Джерело: розраховано автором

Відповідно зміниться і прогноз грошових потоків (див. табл. 3.10), яка розміщена у додатку Ж (див. додаток Ж).

Використовуючи дані табл. 3.10, розрахуємо NPV проекту:

$$NPV = 839137,28$$

$$IRR = 0,855867395 \text{ або } 85,59\%$$

За рахунок впровадження запропонованого проекту підприємство зможе краще оновляти основні засоби підприємства, розширить асортимент

безалкогольної продукції, збільшить обсяг реалізованої продукції, що призведе до збільшення прибутку.

За рахунок фізичного відтворення може збільшитися обсяг виробництва продукції; покращаться технологічні можливості, такі як обладнання, машини, транспортні засоби та інші, для забезпечення потрібної пропускної здатності та ефективності виробничого процесу; зниження витрат на виробництво, наприклад, шляхом автоматизації, зменшення часу виробничих циклів або ефективного використання ресурсів.

Висновки до розділу 3

У ході виконання третього розділу кваліфікаційної роботи нами були розглянуті підходи щодо оновлення та ефективного використання основних засобів на підприємствах харчової промисловості.

Було зазначено, що заходи для оновлення засобів виробництва фінансуються за рахунок амортизації, відтворення основних засобів належать своєчасне оновлення, особливо активної частини, основних засобів з метою недопущення надмірного морального і фізичного зносу, модернізація обладнання, удосконалення процесу управління.

Для ПрАТ «Карлсберг», на основі проведеного аналізу ефективності використання основних засобів, було запропоновано збільшити асортимент безалкогольного пива. Головним є забезпечення його конкурентоспроможності. Дослідження ринку пива дали можливість запропонувати посилити ефективність використання основних засобів за рахунок розширення лінійки безалкогольного пива, доповнивши її пивом «М'ятне».

Економічне обґрунтування запропонованого заходу довело його доцільність, що ПрАТ «Карлсберг» буде досить конкурентоспроможним, але тохи за високою ціною, але конкуруючим через свої властивості. Таким чином, проект дозволить посилити ефективність використання основних засобів, в тому числі його виробничу складову. Проект позитивно вплине на основні техніко-економічні та фінансові показники діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Дана кваліфікаційна робота була присвячена дослідженню теми: «Економічне обґрунтування заходів щодо оновлення основних засобів підприємства ПрАТ «Карлсберг».

За результатами проведених досліджень та вивченої наукової літератури можна зробити наступні висновки:

Основні засоби підприємства - це матеріальні активи, призначені для використання виробництвом на протязі більш тривалого часу (зазвичай понад один рік) з метою створення товарів або послуг.

Економічна сутність основних засобів підприємства полягає у їхньому важливому значенні для забезпечення стабільної та ефективної діяльності підприємства, можливості залучення фінансових ресурсів та стратегії розвитку підприємства.

Класифікація основних засобів є необхідною умовою для раціональної організації обліку. Класифікація допомагає систематизувати та групувати основні засоби за спільними ознаками, що спрощує їх облік, контроль та аналіз. Класифікацію розглянуто з боку бухгалтерського обліку, податкової системи України, видами діяльності, формами власності та різні класифікатори за призначенням. Різні класифікаційні ознаки можуть викликати розбіжності у класифікації основних засобів. Це залежить від підприємства, його потреб, облікової політики та особливостей ведення обліку. Враховуючи ці розбіжності, важливо, щоб підприємство мало чіткі внутрішні правила та процедури для класифікації основних засобів, які відповідають його специфіці та обліковим потребам. Це допоможе забезпечити консистентність та точність обліку основних засобів.

Підприємства повинні бути готові до змін і внесення коректив у свою стратегію використання основних засобів, з метою забезпечення їх ефективності та конкурентоспроможності на ринку. Для оцінки ефективності використання засобів праці використовуються такі показники: віддача основних засобів, рівень

рентабельності, місткість, озброєність та прибуток на одиницю середньорічної вартості основних засобів [11].

З часом основні засоби поступово втрачають свої початкові властивості: зношуються фізично і морально. Для підприємства важливо забезпечувати своєчасне оновлення основних засобів, щоб збільшити ефективність виробництва, підвищити якість продукції, зменшити ризики аварій та збільшити робочий комфорт працівників. Оновлення основних засобів є необхідним для підприємства ПрАТ "Карлсберг" з метою підвищення продуктивності, покращення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності на ринку.

Компанія Carlsberg Ukraine є власником найвідоміших торговельних марок, а саме: українських брендів, «Славутич», «Львівське», «Арсенал», «Жигулівське Запорізького Розливу», «Балтика», «Хмільне»; закордонних брендів: Zatecky Gus, Carlsberg, Harp, Warsteiner, Kilkenny, König Ludwig, Tuborg, Grimbergen та інших напоїв ТМ «Розмай лісовий», «Квас Тарас», Somersby.

Проведено оцінку техніко-економічних характеристик діяльності ПрАТ "Карлсберг" і виявлено особливості його функціонування, пов'язані зі структурою виробничих потужностей та асортиментом продукції, де основне місце займає виробництво пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв.

Аналіз виробничо-господарської діяльності довів задовільний майновий стан підприємства, відповідно до фінансової звітності підприємства, оборотні активи в період з 2021 рік по 2022 рік зросли на 1842840 тис. грн (48,72%), значного зросту оборотних активів у 2022 році зазнав такий показник, як виробничі запаси, а саме 103356 тис. грн. або на (36,77 %). Така тенденція зросту показника свідчить про збільшення масштабів виробництва, або розширення виробничого сектору.

Аналіз оборотних активів засвідчив що, серед видів оборотних активів найбільший темп скорочення мають інші оборотні активи, їх частка в оборотних активах станом на кінець звітного року зменшилась, а саме на 117 тис. грн. , що створює передумови для погіршення балансу оборотних активів підприємства.

Був проведений аналіз фінансових результатів ПрАТ "Карлсберг" за розглянутий період, який показав, що прибуток підприємства у 2022 році збільшився. Цей позитивний тренд може бути обумовлений різними факторами, але він свідчить про ефективність функціонування економічного сектору виробництва. Доходи підприємства зросли, зокрема, показник "прибуток від операційної діяльності" показав особливо значний приріст.

Була проведена аналітична оцінка фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Карлсберг" за основними групами показників, такими як ліквідність, рентабельність та фінансова стійкість. У процесі фінансового аналізу було виявлено відсутність поточних фінансових інвестицій у підприємство ПрАТ "Карлсберг". Ця тенденція може свідчити про невеликий інтерес до інвестування у діяльність даного підприємства.

У півній промисловості України наявна значна кількість підприємств, які взаємно конкурують і не мають однозначного лідера на внутрішньому ринку. Це спонукає кожне з цих підприємств постійно вдосконалювати своє виробництво.

У третьому розділі нашого дослідження щодо поліпшення використання основних засобів в ПрАТ "Карлсберг" з метою продовження позитивної тенденції оновлення, ми пропонуємо зробити акцент на розширенні лінійки безалкогольного пива шляхом додавання пива "М'ятне". Це дозволить збільшити ефективність використання основних засобів та задовольнити зростаючий попит на цей вид продукції.

Економічне обґрунтування запропонованого заходу довело доцільність його реалізації, адже розрахунки показали, що пиво «М'ятне» буде конкурентоспроможним як за ціною, так і за своїми властивостями: ціна банки безалкогольного пива «М'ятне» об'ємом 0,5 л в магазині буде коштувати 39,18 грн., що є доступним для покупців.

Таким чином, запроваджений проект позитивно вплине на основні показники діяльності підприємства, в тому числі зросте чистий прибуток підприємства на 1,54%, що є хорошим показником, продуктивність праці зросте на 0,83%, фондоддача на 0,21%, а рентабельність діяльності на 0,33%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
2. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31.
3. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю.В. Неміш // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. – № 3–4. – С. 181–187.
4. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.Г. Агрес ; Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.
5. Облік основних засобів і нематеріальних активів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://subject.com.ua/economic/accounting/28.html> (дата звернення: 07.04.2021).
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html.
8. НАКАЗ від 27 червня 2013 року № 635 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ips.ligazakon.net/document/MF13052>
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року №92 //

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 09.04.2023).

10. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2010. – 447 с.

11. Оцінювання ефективності використання основних засобів промислових підприємств / Науковий вісник Ужгородського університету 2011, Спецвипуск 33. Частина 4, с. 119-123.

12. Кобилецький В. Р., Відносні показники ліквідності і платоспроможності / В. Р. Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/345-pokaznik-fondoviddachi> (дата звернення: 09.04.2023).

13. Юрчишена Л. В. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві/ Л. В. Юрчишена, С. М. Волинець. //Ефективна економіка. - 2011. №8. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_26 (дата звернення: 09.04.2023).

14. Державна служба статистики України // [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.04.2023).

15. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посібн. / І. В. Ковальчук. – К. : Знання, 2009. – 679 с.

16. Приварникова І. Ю. Тенденції використання та оновлення основних засобів промислових підприємств / І. Ю. Приварникова // Вісник Запорізького національного університету - 2011. - №1 (9).

17. Яшан Ю.В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 22(2). С. 402–407. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22\(2\)__68](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2012_22(2)__68) (дата звернення: 9.04.2023).

18. Поповиченко І.В., Спірідонова К.О., Загустіна А.Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах

господарювання. Економічний простір. 2019. № 145. С. 149–159. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2019_145_14 (дата звернення 09.04.2023).

19. Норкіна О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник/М. А. Прилуцька, Є. В. Черепанова.

20. Вікіпедія. Carlsberg Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Carlsberg_Ukraine#2021 (дата звернення 05.05.2023).

21. Офіційний сайт Carlsberg Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.carlsbergukraine.com/kompan-ya/pro-nas/v-ta-mo-v-carlsberg-ukraine/> (дата звернення 05.05.2023).

22. Офіційна сторінка української галузевої компанії по виробництву пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод ПрАТ «Укрпиво». URL: <http://ukrpivo.com/pro-kompaniyu/>

23. Фінансова звітність підприємства ПрАТ «Карлсберг» за 2021 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/akts-oneram/zagal-na-nformaf-ya/#Фінансовазвітність>

24. Сучасні системи та форми стимулювання праці. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://revolution.allbest.ru/management/00796426_0.html

25. Митник О. Методика проведення аналізу виробничо господарської діяльності підприємства / О. Митник // Міжнародна студентська науково - технічна конференція "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання" Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя – 2018. – С. 53.

26. Ключник О. С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. С. Ключник, О. В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна" - 2010. - №1. - С. 120-127.

27. Awujola A. Examination Of The Relationship Between Oil Price Shock And Macroeconomic Variables In Nigeria / A. Awujola, A.D.B. Iyakwari, R.E. Bot // Socio

Economic Challenges. – 2020. – №4(1). – Р. 102–110. URL: [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).102-110.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).102-110.2020) (дата звернення: 20.05.2023).

28. Верба В.А. Проектний аналіз : навч.-метод. посіб. для самот. вивчення дисципліни / В.А. Верба та ін. – К. : КНЕУ. – 298 с.

29. Селіванова Н.М., Ткаченко Ю.В., Попко Я.О. Особливості методики проведення аналізу основних засобів підприємства. Проблеми ринку та розвитку регіонів України в ХХІ ст. : матеріали VII Міжнарод. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Одеса, 05–09 груд. 2016 р. Одеса, 2016. С. 98–102.

30. Мулик Т.О., Цуркан А.О. Інформаційно-організаційні засади аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 29, ч. 2. 2018. С. 173–177.

31. Гречко С. М. Місце економічного аналізу основних засобів в системі управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2012_3/13.pdf (дата звернення: 10.05.2023).

32. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посібн. / І. В. Ковальчук. – К. : Знання, 2009. – 679 с.

33. Офіційний сайт АВ InBev Efes – Режим доступу: <https://abinbevefes.com.ua> (дата звернення 10.05.2023).

34. Офіційний сайт ПрАТ «Оболонь» – Режим доступу: <https://obolon.ua/ua/production/beer> (дата звернення 10.05.2023).

35. Офіційний сайт "Перша приватна броварня" – Режим доступу: <http://ppb.com.ua/ua/brend/nefiltrovaneba/> (дата звернення 10.05.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Каплсберг» за 2020 р.

Фінансова звітність за 2020 рік

2022 2021 2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	48 391.00	49 655.00
первісна вартість	1001	138 658.00	157 870.00
накопичена амортизація	1002	90 267.00	108 215.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	31 905.00	40 219.00
Основні засоби	1010	1 950 645.00	2 152 563.00
первісна вартість	1011	5 232 897.00	5 801 261.00
знос	1012	3 282 252.00	3 648 698.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	21 926.00	21 926.00
інші фінансові інвестиції	1035	8.00	8.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	12 284.00	19 462.00
Відстрочені податкові активи	1045	156 718.00	174 909.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	2 221 877.00	2 458 742.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	596 011.00	511 191.00
Виробничі запаси	1101	328 850.00	229 648.00
Незавершене виробництво	1102	50 915.00	51 669.00

Готова продукція	1103	208 026.00	220 567.00
Товари	1104	8 220.00	9 307.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестраховання	1115	0.00	0.00
Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	643 229.00	678 601.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	55 436.00	75 986.00
з бюджетом	1135	0.00	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
з нарахованих доходів	1140	234.00	16.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	118.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 159 142.00	1 563 300.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	0.00	0.00
Витрати майбутніх періодів	1170	6 635.00	6 274.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	127.00	225.00
Усього за розділом II	1195	2 460 814.00	2 835 711.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	4 682 691.00	5 294 453.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 022 433.00	1 022 433.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00
Додатковий капітал	1410	54 622.00	54 622.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	153 364.00	153 364.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 712 001.00	1 948 715.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00
Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	2 942 420.00	3 179 134.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	41 111.00	76 280.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00
Страхові резерви	1530	0.00	0.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00
Призовий фонд	1540	0.00	0.00
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00

Усього за розділом II	1595	41 111.00	76 280.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	25.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	41 111.00	51 595.00
товари, роботи, послуги	1615	1 155 570.00	1 427 546.00
розрахунками з бюджетом	1620	239 725.00	221 605.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	50 948.00	30 564.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	0.00
розрахунками з оплати праці	1630	106 073.00	107 378.00
за одержаними авансами	1635	1 789.00	1 629.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00
Поточні забезпечення	1660	114 521.00	177 933.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	40 371.00	51 328.00
Усього за розділом III	1695	1 699 160.00	2 039 039.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00
Баланс	1900	4 682 691.00	5 294 453.00

JO900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 017 392.00	8 215 886.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховання	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 228 507.00	4 554 070.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	3 788 885.00	3 661 816.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	210 696.00	57 124.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	303 957.00	276 156.00
Витрати на збут	2150	1 671 109.00	1 612 395.00
Інші операційні витрати	2180	754.00	171 141.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 023 761.00	1 659 248.00
збиток	2195	0.00	0.00

Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	35 921.00	78 014.00
Інші доходи	2240	22 299.00	17 916.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	4 181.00	14 212.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	69 194.00	25 571.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2 008 606.00	1 715 395.00
збиток	2295	0.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-373 204.00	-315 999.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 635 402.00	1 399 396.00
збиток	2355	0.00	0.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	0.00
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 635 402.00	1 399 396.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	3 716 427.00	4 024 566.00
Витрати на оплату праці	2505	617 035.00	590 401.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	121 684.00	108 200.00
Амортизація	2515	570 290.00	496 963.00
Інші операційні витрати	2520	1 131 627.00	1 308 725.00
Разом	2550	6 157 063.00	6 528 855.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.60	1.37
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.60	1.37
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	1.30

Додаток Б

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Каплсберг» за 2021 р.

Фінансова звітність за 2021 рік

2022 2021 2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	49 655.00	89 939.00
первісна вартість	1001	157 870.00	214 784.00
накопичена амортизація	1002	108 215.00	124 845.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	40 219.00	111 574.00
Основні засоби	1010	2 152 563.00	2 001 121.00
первісна вартість	1011	5 801 261.00	6 093 812.00
знос	1012	3 648 698.00	4 092 691.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00
первісна вартість	1021	0.00	0.00
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	21 926.00	21 926.00
інші фінансові інвестиції	1035	8.00	8.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	19 462.00	19 744.00
Відстрочені податкові активи	1045	174 909.00	182 479.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	2 458 742.00	2 426 791.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	511 191.00	573 144.00
Виробничі запаси	1101	229 648.00	281 079.00
Незавершене виробництво	1102	51 669.00	47 825.00
Готова продукція	1103	220 567.00	236 962.00

Товари	1104	9 307.00	7 278.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестраховання	1115	0.00	0.00
Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	678 601.00	955 603.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	75 986.00	57 730.00
з бюджетом	1135	0.00	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
з нарахованих доходів	1140	16.00	25.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	118.00	131.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 563 300.00	1 627 770.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	0.00	0.00
Витрати майбутніх періодів	1170	6 274.00	1 955.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00
Інші оборотні активи	1190	225.00	229.00
Усього за розділом II	1195	2 835 711.00	3 216 587.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00
Баланс	1300	5 294 453.00	5 643 378.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 022 433.00	1 022 433.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00
Додатковий капітал	1410	54 622.00	54 622.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	153 364.00	153 364.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 948 715.00	1 961 091.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00
Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	3 179 134.00	3 191 510.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	76 280.00	59 966.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00
Страхові резерви	1530	0.00	0.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00
Призовий фонд	1540	0.00	0.00
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00
Усього за розділом II	1595	76 280.00	59 966.00

Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	25.00	42.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	51 595.00	42 382.00
товари, роботи, послуги	1615	1 427 546.00	1 705 694.00
розрахунками з бюджетом	1620	221 605.00	231 667.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	30 564.00	40 103.00
розрахунками зі страхування	1625	0.00	0.00
розрахунками з оплати праці	1630	107 378.00	68 076.00
за одержаними авансами	1635	1 629.00	1 253.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00
Поточні забезпечення	1660	177 933.00	263 073.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	51 328.00	79 715.00
Усього за розділом III	1695	2 039 039.00	2 391 902.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00
Баланс	1900	5 294 453.00	5 643 378.00

JO900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 340 977.00	8 017 392.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховування	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 617 137.00	4 228 507.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	3 723 840.00	3 788 885.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	87 903.00	210 696.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00
Адміністративні витрати	2130	300 897.00	303 957.00
Витрати на збут	2150	1 764 575.00	1 671 109.00
Інші операційні витрати	2180	63 961.00	754.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1 682 310.00	2 023 761.00
збиток	2195	0.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	27 946.00	35 921.00

Інші доходи	2240	13 389.00	22 299.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	20 578.00	4 181.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	53 179.00	69 194.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1 649 888.00	2 008 606.00
збиток	2295	0.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-308 349.00	-373 204.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 341 539.00	1 635 402.00
збиток	2355	0.00	0.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	0.00
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 341 539.00	1 635 402.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	4 136 338.00	3 716 427.00
Витрати на оплату праці	2505	583 581.00	617 035.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	117 229.00	121 684.00
Амортизація	2515	610 287.00	570 290.00
Інші операційні витрати	2520	1 234 112.00	1 131 627.00
Разом	2550	6 681 547.00	6 157 063.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.31	1.60
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.31	1.60
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.00	0.00

Ю0900904 Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Рух коштів у результаті операційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	12 668 821.00	12 171 602.00
Повернення податків і зборів	3005	0.00	6.00
у тому числі податку на додану вартість	3006	0.00	6.00
Цільового фінансування	3010	106.00	114.00
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0.00	0.00
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	1 253.00	1 629.00
Надходження від повернення авансів	3020	0.00	0.00
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	27 937.00	29 468.00
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0.00	0.00
Надходження від операційної оренди	3040	820.00	947.00
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0.00	0.00
Надходження від страхових премій	3050	0.00	0.00
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0.00	0.00
Інші надходження	3095	0.00	37.00
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	6 901 529.00	5 951 600.00
Праці	3105	521 109.00	539 342.00
Відрахувань на соціальні заходи	3110	122 454.00	123 272.00
Зобов'язань з податків і зборів	3115	2 815 168.00	2 948 859.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	306 380.00	411 779.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	855 512.00	856 680.00
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	1 653 276.00	1 680 400.00
Витрачання на оплату авансів	3135	57 730.00	75 986.00
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	0.00	0.00
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	0.00	0.00
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	0.00	0.00
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	0.00	0.00
Інші витрачання	3190	141 511.00	183 640.00
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2 139 436.00	2 381 104.00

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Власного капіталу	3300	0.00	0.00
Отримання позик	3305	0.00	0.00
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0.00	0.00
Інші надходження	3340	0.00	0.00
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	0.00	0.00
Погашення позик	3350	0.00	0.00
Сплату дивідендів	3355	1 329 163.00	1 398 688.00
Витрачання на сплату відсотків	3360	0.00	0.00
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	0.00	0.00
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	0.00	0.00
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	0.00	0.00
Інші платежі	3390	39 785.00	50 324.00
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 368 948.00	-1 449 012.00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	183 021.00	134 459.00
Залишок коштів на початок року	3405	1 563 300.00	1 159 142.00
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-118 551.00	269 699.00
Залишок коштів на кінець року	3415	1 627 770.00	1 563 300.00

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0.00	0.00
необоротних активів	3205	12 042.00	6 174.00
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0.00	0.00
дивідендів	3220	0.00	0.00
Надходження від деривативів	3225	0.00	0.00
Надходження від погашення позик	3230	0.00	0.00
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0.00	0.00
Інші надходження	3250	0.00	0.00
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	0.00	0.00
необоротних активів	3260	599 509.00	803 807.00
Виплати за деривативами	3270	0.00	0.00
Витрачання на надання позик	3275	0.00	0.00
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	0.00	0.00
Інші платежі	3290	0.00	0.00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-587 467.00	-797 633.00

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Каплсберг» за 2022 р.

Фінансова звітність за 2022 рік

2022

2021

2020

J0900108 Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	89 939.00	82 893.00
первісна вартість	1001	214 784.00	237 368.00
накопичена амортизація	1002	124 845.00	154 475.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	111 574.00	291 993.00
Основні засоби	1010	2 001 121.00	1 695 992.00
первісна вартість	1011	6 093 812.00	6 350 127.00
знос	1012	4 092 691.00	4 654 135.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	21 926.00	21 926.00
інші фінансові інвестиції	1035	8.00	8.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	19 744.00	12 663.00
Відстрочені податкові активи	1045	182 479.00	338 194.00
Усього за розділом I	1095	2 426 791.00	2 443 669.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	573 144.00	847 564.00
Виробничі запаси	1101	281 079.00	384 435.00
Незавершене виробництво	1102	47 825.00	95 384.00
Готова продукція	1103	236 962.00	361 011.00
Товари	1104	7 278.00	6 734.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	955 603.00	453 229.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	57 730.00	512 219.00
з нарахованих доходів	1140	25.00	9 246.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	131.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 627 770.00	2 970 234.00
Витрати майбутніх періодів	1170	1 955.00	1 080.00
Інші оборотні активи	1190	229.00	112.00
Усього за розділом II	1195	3 216 587.00	4 793 684.00
Баланс	1300	5 643 378.00	7 237 353.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 022 433.00	1 022 433.00
Додатковий капітал	1410	54 622.00	54 622.00
Резервний капітал	1415	153 364.00	153 364.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 961 091.00	3 489 969.00
Усього за розділом I	1495	3 191 510.00	4 720 388.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	59 966.00	69 407.00
Усього за розділом II	1595	59 966.00	69 407.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	42.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	42 382.00	47 027.00
товари, роботи, послуги	1615	1 705 694.00	1 347 052.00
розрахунками з бюджетом	1620	231 667.00	365 342.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	40 103.00	103 305.00
розрахунками з оплати праці	1630	68 076.00	97 200.00
за одержаними авансами	1635	1 253.00	3 499.00
Поточні забезпечення	1660	263 073.00	487 421.00
Інші поточні зобов'язання	1690	79 715.00	100 017.00
Усього за розділом III	1695	2 391 902.00	2 447 558.00
Баланс	1900	5 643 378.00	7 237 353.00

J0900207 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 033 066.00	8 340 977.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 936 453.00	4 617 137.00
Валовий: прибуток	2090	4 096 613.00	3 723 840.00
Інші операційні доходи	2120	271 713.00	87 903.00
Адміністративні витрати	2130	346 875.00	300 897.00
Витрати на збут	2150	1 926 996.00	1 764 575.00
Інші операційні витрати	2180	41 672.00	63 961.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 052 783.00	1 682 310.00
Інші фінансові доходи	2220	92 584.00	27 946.00
Інші доходи	2240	9 559.00	13 389.00
Фінансові витрати	2250	13 360.00	20 578.00
Інші витрати	2270	274 573.00	53 179.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1 866 993.00	1 649 888.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-338 115.00	-308 349.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 528 878.00	1 341 539.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 528 878.00	1 341 539.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	4 569 419.00	4 136 338.00
Витрати на оплату праці	2505	745 726.00	583 581.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	131 394.00	117 229.00
Амортизація	2515	705 299.00	610 287.00
Інші операційні витрати	2520	1 215 081.00	1 234 112.00
Разом	2550	7 366 919.00	6 681 547.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 022 432 914.00	1 022 432 914.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.50	1.31
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.50	1.31

J0900904 Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Рух коштів у результаті операційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	13 319 082.00	12 668 821.00
Цільового фінансування	3010	57.00	106.00
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	3 499.00	1 253.00
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	52 536.00	27 937.00
Надходження від операційної оренди	3040	567.00	820.00
Інші надходження	3095	3 053.00	
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	7 480 996.00	6 901 529.00
Праці	3105	601 934.00	521 109.00
Відрахувань на соціальні заходи	3110	145 113.00	122 454.00
Зобов'язань з податків і зборів	3115	2 878 850.00	2 815 168.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	430 628.00	306 380.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	958 634.00	855 512.00
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	1 489 588.00	1 653 276.00
Витрачання на оплату авансів	3135	512 219.00	57 730.00
Інші витрачання	3190	70 159.00	141 511.00
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 689 523.00	2 139 436.00

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
необоротних активів	3205	10 241.00	12 042.00
необоротних активів	3260	691 321.00	599 509.00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-681 080.00	-587 467.00

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
необоротних активів	3205	10 241.00	12 042.00
необоротних активів	3260	691 321.00	599 509.00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-681 080.00	-587 467.00

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Погашення позик	3350	110.00	
Сплату дивідендів	3355	1 329 163.00	
Інші платежі	3390	41 520.00	39 785.00
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-41 630.00	-1 368 948.00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	966 813.00	183 021.00
Залишок коштів на початок року	3405	1 627 770.00	1 563 300.00
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	375 651.00	-118 551.00
Залишок коштів на кінець року	3415	2 970 234.00	1 627 770.00

Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1. Фондомісткість	Φ_k/V_{Π}	Характеризує забезпеченість підприємства ОЗ
2. Фондоозброєність	$\Phi_k/Ч$	Показує величину основних засобів на працівника
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	Φ_3/M	Відображає питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства
4. Коефіцієнт зносу ОЗ	$З_о/\Phi_k$	Показує ступінь зносу ОЗ
5. Коефіцієнт придатності основних засобів	$1-K_3$	Відображає частину основних засобів придатну до експлуатації
6. Коефіцієнт оновлення ОЗ	Φ_v/Φ_k	Показує частку введених ОЗ у загальній їх вартості
7. Коефіцієнт вибуття ОЗ	Φ_y/Φ_k	Характеризує інтенсивність вибуття ОЗ
8. Коефіцієнт приросту основних засобів	$(\Phi_v-\Phi_y)/\Phi_k$	Показує ступінь збільшення ОЗ у звітному періоді проти минулого періоду
9. Фондовіддача	V_{Π}/Φ_k	Характеризує ефективність використання ОЗ. Відображає суму виробленої продукції на одну гривню ОЗ
10. Рентабельність ОЗв	$\Pi_б/\Phi_k*100\%$	Визначає ступінь використання ОЗ

Φ_k - балансова вартість основних виробничих засобів;

V_{Π} - вартість виробленої продукції;

Φ_3 - залишкова вартість основних виробничих засобів;

M - вартість майна підприємства;

$З_о$ - сума зносу основних виробничих засобів;

$Ч$ - середньооблікова чисельність працівників;

Φ_y - вартість уведених основних виробничих засобів;

Φ_v - вартість виведених основних виробничих засобів;

K_3 - коефіцієнт зносу основних виробничих засобів;

Π_3 - загальний прибуток підприємств

Прогноз грошових потоків за схемою власного капіталу, тис. грн. (табл. 3.8)

Показники	Роки						
	1	2	3	4	5	6	7
Прибуток до амортизаційних відрахувань, відсоткових платежів та податку на прибуток	750000	1200000	900000	700000	700000	700000	700000
Відсоткові платежі Банк Кредит Дніпро	78000	66857,14	55714,29	44571,43	33428,57	22285,71	11142,86
Відсоткові платежі з кредиту УКРГАЗБАНК	105000	90000	75000	60000	45000	30000	15000
Відсоткові платежі разом	183000	156857,14	130714,29	104571,43	78428,57	52285,71	26142,86
Амортизаційні відрахування	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14
Прибуток до оподаткування	149142,86	625285,71	351428,57	177571,43	203714,29	229857,14	256000
Чистий прибуток	122297,14	512734,29	288171,43	145608,57	167045,71	188482,86	209920
Додаткові грошові потоки, що пов'язані зі зміною та звільненням робочого капіталу		-45000		24000			30000
Чистий прибуток з амортизаційними відрахуваннями та врахування змін робочого капіталу	540154,29	885591,43	706028,57	587465,71	584902,86	606340,00	657777,14
Виплата основної частини боргу Банк Кредит Дніпро	85714,29	85714,29	85714,29	85714,29	85714,29	85714,29	85714,29
Виплата основної частини боргу УКРГАЗБАНК	100000	100000	100000	100000	100000	100000	100000
Разом виплата основної частини боргу	185714,29	185714,29	185714,29	185714,29	185714,29	185714,29	185714,29
Чисті грошові потоки	354440	699877,14	520314,29	401751,43	399188,57	420625,71	472062,86

Додаток Ж

Прогноз грошових потоків за схемою власного капіталу (за відстрочки виплати основної частини боргу Банк Кредит Дніпро на два роки), тис. грн. (табл. 3.10)

Показник	Роки						
	1	2	3	4	5	6	7
Прибуток до амортизаційних відрахувань, відсоткових платежів та податку на прибуток	750000	1200000	900000	700000	700000	700000	700000
Відсоткові платежі Банк Кредит Дніпро	78000	78000,00	78000,00	62400,00	46800,00	31200,00	11142,86
Відсоткові платежі з кредиту УКРГАЗБАНК	105000	90000	75000	60000	45000	30000	15600
Відсоткові платежі разом	183000	168000,00	153000,00	122400,00	91800,00	61200,00	26742,86
Амортизаційні відрахування	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14	417857,14
Прибуток до оподаткування	149142,86	614142,86	329142,86	159742,86	190342,86	220942,86	255400,00
Чистий прибуток	122297,14	503597,14	269897,14	130989,14	156081,14	181173,14	209428,00
Додаткові грошові потоки, що пов'язані зі зміною та звільненням робочого капіталу		-45000		24000			30000
Чистий прибуток з амортизаційними відрахуваннями та врахування змін робочого капіталу	540154,29	876454,29	687754,29	572846,29	573938,29	599030,29	657285,14
Виплата основної частини боргу Банк Кредит Дніпро	0	0	120000	120000	120000	120000	120000
Виплата основної частини боргу УКРГАЗБАНК	100000	100000	100000	100000	100000	100000	100000
Разом виплата основної частини боргу	100000	100000	220000	220000	220000	220000	220000
Чисті грошові потоки	440154,29	776454,29	467754,29	352846,29	353938,29	379030,29	437285,14